

2024

**Годишен доклад
относно съвместните предприятия на ЕС
за финансовата 2024 година**

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

BG

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Тел. +352 4398-1

За запитвания: eca.europa.eu/bg/contact

Уебсайт: eca.europa.eu

Социални медии: @EUauditors

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет (<http://europa.eu>).

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.

Съдържание

Глава 1 Съвместните предприятия на ЕС и одитът на Европейската сметна палата	5
Въведение	6
Съвместните предприятия на ЕС	8
Съвместните предприятия представляват публично-частни партньорства, създадени с цел да насърчават атрактивни за пазара иновации	8
Броят на съвместните предприятия, работещи в областта на научните изследвания и иновации, се е увеличил при последните три МФР	9
Дейностите на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации се финансират съвместно от ЕС и други членове	10
Съвместно предприятие F4E управлява вноските на ЕС за проекта ITER	14
През 2024 г. са настъпили значителни промени в бюджета и персонала на съвместните предприятия	16
Европейският парламент и Съветът имат основна роля за бюджетните механизми и процедурите по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместните предприятия	18
Одитът на ЕСП	19
Декларация за достоверност за всяко съвместно предприятие	19
Основни рискове	19
Одитен подход и използване на резултатите от одитната дейност на други независими одитори	21

Глава 2 Обобщено представяне на одитните резултати	31
Въведение	32
Одитни становища	33
Становища относно надеждността на отчетите	33
Становища относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите	35
Становища относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите	35
Други констатации и оценки	38
Слабости в управлението на бюджета на съвместните предприятия през 2024 г.	38
Слабости в управлението на човешките ресурси	41
Слабости, свързани с вноските на други членове в програмите за научни изследвания и иновации на съвместните предприятия	42
Слабости в системите за управление и контрол	47
Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и препоръки от предходни години	51
Съвместните предприятия са предприели действия в отговор на по-малко от половината от констатациите на ЕСП от предходни години	51
Съвместните предприятия са изпълнили повечето от препоръките на ЕСП	51
Други актуални специални доклади, свързани със съвместните предприятия	61

Глава 3 Декларации за достоверност относно съвместните предприятия на ЕС	64
3.1. Информация в подкрепа на Декларациите за достоверност	65
Съвместни предприятия, които изпълняват рамкови програми на ЕС за научни изследвания и иновации	70
3.2. Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3)	71
3.3. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (CA)	81
3.4. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (IH)	91
3.5. Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)	101
3.6. Съвместно предприятие „Интегрални схеми“	112
3.7. Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (CBE)	122
3.8. Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)	130
3.9. Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)	138
3.10. Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ (SNS)	152
3.11. Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“	159
3.12. Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ECCC)	168
Съвместно предприятие в рамките на EURATOM	175
3.13. Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)	176
Съкращения	189

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Глава 1

Съвместните предприятия на ЕС и одитът на Европейската сметна палата

Въведение

1.1. Европейската сметна палата (ЕСП) е външният одитор на финансите на ЕС¹. В това си качество, като независим пазител на финансовите интереси на гражданите на ЕС, ЕСП допринася за подобряването на финансовото управление на Съюза. Повече информация относно работата на ЕСП може да откриете в нейните отчети за дейността, годишните доклади относно изпълнението на бюджета на ЕС, специалните доклади, прегледите и становищата относно новоприети или изменени законодателни актове на ЕС или други решения с отражение върху финансовото управление.

1.2. Част от задачата на ЕСП е да извърши проверка на годишните отчети и свързаните с тях операции на съвместните предприятия на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите, на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E) и на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ECCC), наричани общо „съвместни предприятия“. Това са дванадесет органа на ЕС, създадени с членове 187—188 от [Договора за функционирането на Европейския съюз \(ДФЕС\)](#), а в случая на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия — с членове 45—51 от [Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия](#). Европейският център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността е създаден с [членове 173 и 188 от ДФЕС](#) с основната цел да насърчава иновациите съвместно с държавите членки.

1.3. В настоящия доклад са представени резултатите от извършения от ЕСП одит на съвместните предприятия за финансовата 2024 г. Докладът е структуриран по следния начин:

- В глава 1 се съдържа описание на съвместните предприятия и одитния подход на ЕСП.
- В глава 2 е представен преглед на резултатите от извършения от ЕСП годишен одит на съвместните предприятия на ЕС за финансовата 2024 година, както и от хоризонталната одитна дейност, свързана със съвместните предприятия и извършена от ЕСП в течение на същата година. Въз основа на резултатите от своя одит ЕСП отправя препоръки и определя срокове за тяхното изпълнение.

¹ Членове 285—287 от [Договора за функционирането на Европейския съюз \(ДФЕС\)](#).

- В глава 3 за всяко от 12-те съвместни предприятия е представена Декларация за достоверност относно надеждността на техните годишни отчети и законосъобразността и редовността на свързаните с отчетите приходи и плащания. ЕСП също така откроява важни за читателите области и изразява констатации, като набелязва конкретни възможности за подобрене.

1.4. Цялостните резултати от извършения от ЕСП одит на съвместните предприятия за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 г., са сходни с тези от предходните години. В декларациите за достоверност ЕСП изразява:

- одитни становища без резерви относно надеждността на отчетите на всички съвместни предприятия;
- одитни становища без резерви относно законосъобразността и редовността на операциите, свързани с отчетите, за всички съвместни предприятия.

Съвместните предприятия на ЕС

Съвместните предприятия представляват публично-частни партньорства, създадени с цел да насърчават атрактивни за пазара иновации

1.5. Съвместните предприятия (с изключение на ЕССС) представляват партньорства между ЕС (представяван от Европейската комисия) и членове от частния промишлен и научноизследователски сектор. Всяка частна или публична организация, която желае да подкрепи целите на дадено съвместно предприятие, може да кандидатства за статут на асоцииран член или участващ партньор, без да е необходимо да получава статут на пълноправен член. В някои случаи членовете са междуправителствени организации и участващи държави. В рамките на програмите по многогодишната финансова рамка (МФР) на ЕС съвместните предприятия са създадени като органи на ЕС с отделна правосубектност.

1.6. Тяхната основна задача е да насърчават превръщането на научните знания в революционни атрактивни за пазара иновации в рамките на споделена стратегическа визия. Освен това те следва да отговорят на социалните предизвикателства, които понастоящем не се вземат предвид в достатъчна степен от промишления сектор.

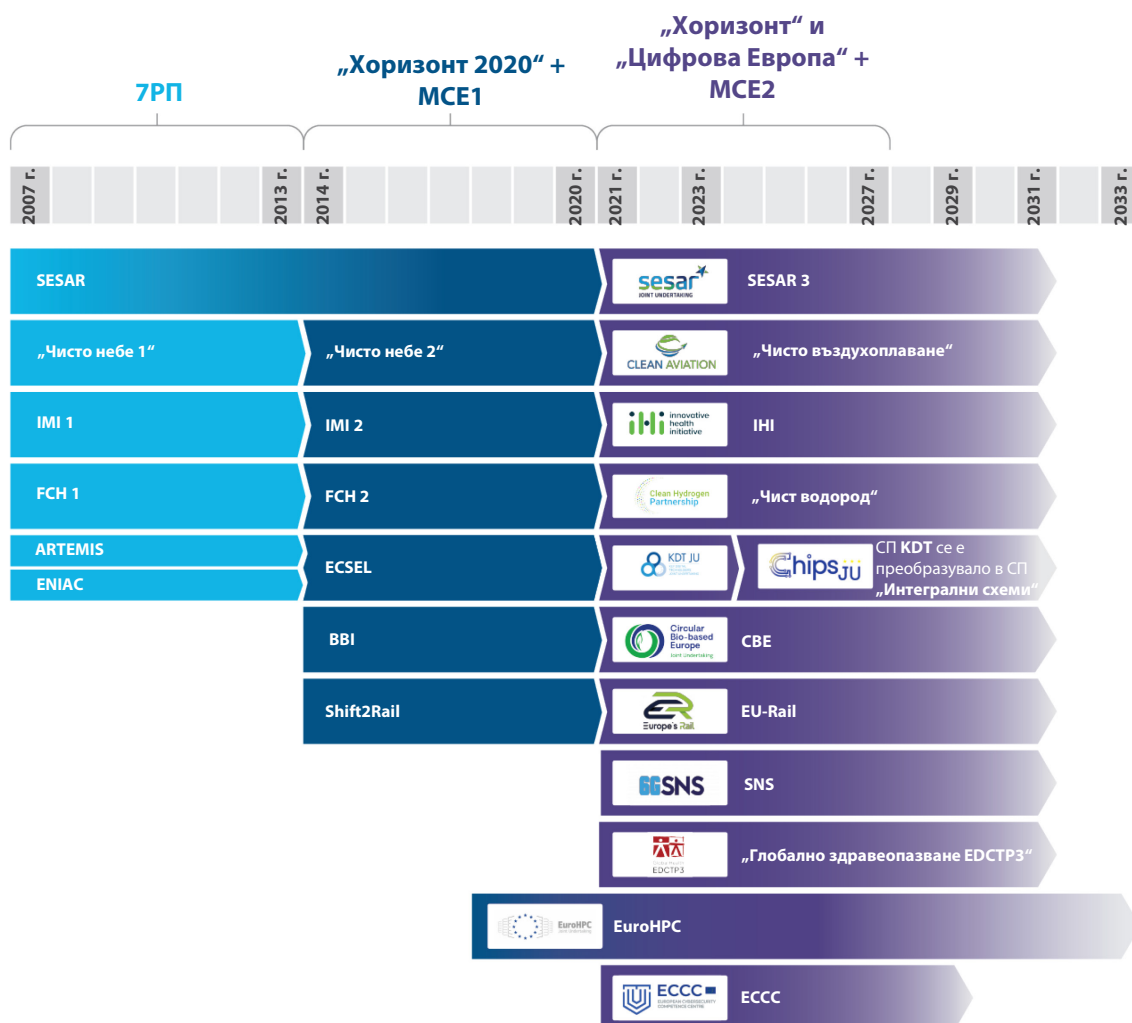
1.7. По този начин съвместните предприятия насърчават сътрудничеството между ЕС, промишления сектор и научноизследователските организации с цел осъществяване на висококачествени научни изследвания и иновации и ускоряване на навлизането на пазара на иновативни цифрови, екологични и обществени решения в стратегически сектори. Всяко съвместно предприятие приема своя специфична програма за научни изследвания и иновации в дадена стратегическа област — като например транспорт, енергетика, здравеопазване, кръгови биотехнологични екосистеми, полупроводници, изчислителни технологии, мрежови системи или киберсигурност — която изпълнява чрез покани за представяне на предложения или обществени поръчки.

1.8. ЕССС е създаден с цел да насърчава сътрудничеството между ЕС и държавите членки, а не като публично-частно партньорство с партньори от промишления и научноизследователския сектор на поддържащо ниво. Поради това ЕССС съчетава характеристиките на съвместно предприятие с тези на децентрализирана агенция. Това е отразено и в неговите управленска и бюджетна структура и оперативен модел.

Броят на съвместните предприятия, работещи в областта на научните изследвания и иновации, се е увеличил при последните три МФР

1.9. На [фигура 1.1](#) е показано развитието на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации по последните три многогодишни рамкови програми за научни изследвания. Първите шест съвместни предприятия са създадени по Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (7РП) през периода 2007—2013 г. През периода 2014—2020 г. съвместните предприятия, работещи по [програма „Хоризонт 2020“](#) и [Механизма за свързване на Европа](#) (МСЕ 1), са вече седем на брой. В рамките на настоящата МФР за периода 2021—2027 г. единадесет на брой съвместни предприятия работят в областта на научните изследвания и иновациите по програми [„Хоризонт Европа“](#), [„Цифрова Европа“](#) и МСЕ 2.

Фигура 1.1 — Съвместни предприятия, работещи в областта на научните изследвания и иновациите в рамките на последните три рамкови програми

Източник: ЕСП, въз основа на регламентите на Съвета за създаване на съвместните предприятия.

1.10. В [таблица 1.1](#) в края на настоящата глава се предоставя по-подробна информация относно правното основание, периода на действие и конкретните цели и задачи на всяко от 11-те съвместни предприятия за научни изследвания и иновации, извършващи дейности в рамките на МФР за периода 2021—2027 г.

Дейностите на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации се финансират съвместно от ЕС и други членове

Вноски от членовете на съвместните предприятия с дейност в областта на научните изследвания и иновациите

1.11. Всички членове на съвместните предприятия допринасят към финансирането за научноизследователските и иновационните им дейности. Комисията предоставя на всяко съвместно предприятие парични вноски от програмите на ЕС за научни изследвания и иновации, с които се съфинансира специфичната програма на съответното предприятие в тази област. Освен това членовете от частния промишлен сектор и национални научноизследователски организации трябва да предоставят т. нар. „непарични вноски за оперативни дейности“ (НВОД) и „непарични вноски за допълнителни дейности“ (НВДД) в определен минимален размер. Съответното съвместно предприятие носи отговорност за достигането на минималните целеви нива за вноските, определени в учредителния му регламент. НВДД са извън бюджета на съвместните предприятия и не са обхванати от процедурите за възлагане на обществени поръчки, но допринасят за постигането на техните проектни или програмни цели. За повече подробности вж. [каре 1.1](#).

Капе 1.1

Непарични вноски на членовете от частния сектор за оперативните дейности на съвместните предприятия (НВОД)

Съгласно учредителните регламенти на съвместните предприятия, всички членове от частния сектор следва да предоставят принос с определен минимален размер за разходите за проектите на съвместните предприятия в областта на научните изследвания и иновациите. По програма „Хоризонт 2020“ НВОД се състоят от общите разходи, направени от членовете от частния сектор при изпълнението на научноизследователските и иновационните дейности на съвместните предприятия, като от тези разходи се приспада приносът на другите членове на съвместното предприятие (съфинансиране от ЕС, вноски от участващите държави или междуправителствените организации), както и всякакви други вноски на ЕС за покриването на тези разходи. По програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ НВОД се състоят от допустимите разходи, извършени от членове от частния сектор за изпълнение на дейностите на съвместното предприятие, от които се приспадат вноските от самото предприятие, участващите държави и всички други вноски от ЕС за покриване на тези разходи. Общият размер на сертифицираните и валидирани НВОД се признава в годишните отчети на съвместните предприятия.

Непарични вноски на членовете от частния сектор за допълнителните дейности на съвместните предприятия (НВДД)

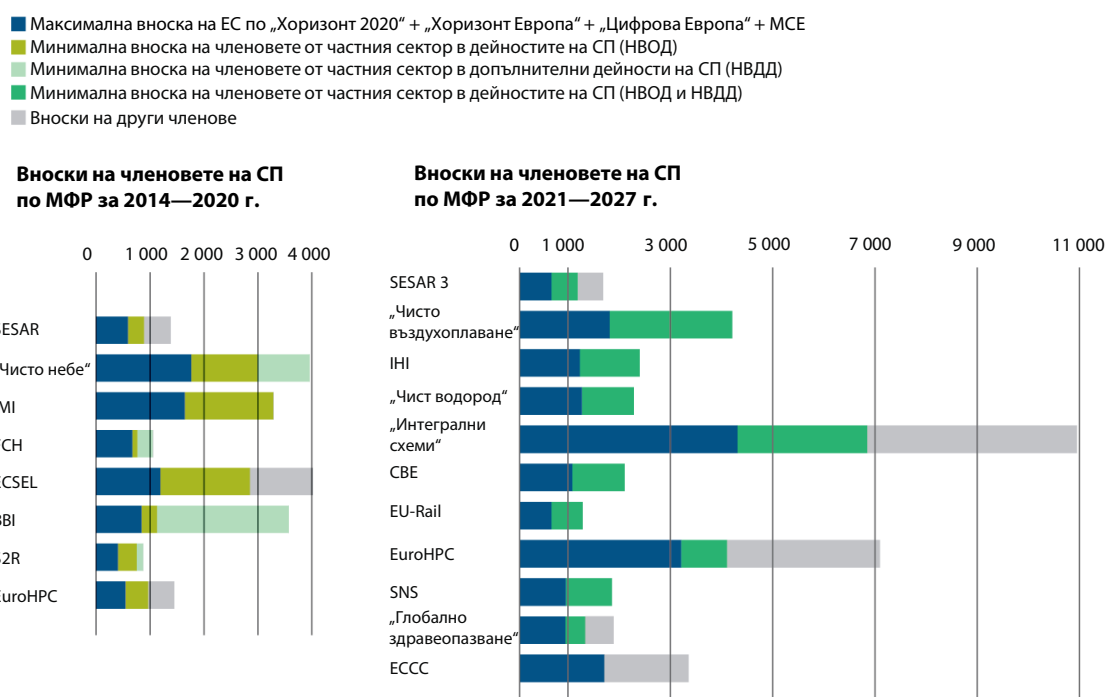
По програма „Хоризонт 2020“ членовете на някои съвместни предприятия от частния сектор („Чисто въздухоплаване“, „Чист водород“, „Кръгова биотехнологична Европа“, EU-Rail) също трябва да предоставят минимален размер на непарични вноски по отношение на разходите за „допълнителни дейности“ извън работната програма и бюджета на съвместното предприятие, но попадащи в обхвата на общите му цели. В рамките на „Хоризонт Европа“ членовете от частния сектор на съвместните предприятия по Единния основен акт могат да участват с НВДД. НВДД включват недопустимите разходи за дейности, пряко финансирани от тези съвместни предприятия, от които се изваждат всички вноски от ЕС за покриване на тези разходи. Членове от частния сектор трябва да предоставят НВДД в допълнение към НВОД, в размера на вноската на ЕС. Размерът на НВДД се определя в годишния план за допълнителните дейности на съвместните предприятия. Общият размер на сертифицираните и валидирани НВДД е оповестен в бележките към годишните отчети на съвместните предприятия. Поради това НВДД не подлежат на одит от ЕСП. За разлика от НВОД и свързаните с проекти НВДД, свързаните с програми НВДД не подлежат на същите правила за оценка на конкурентен принцип като тези, които се предоставят чрез покани за представяне на предложения. Поради това тяхната ефективност за постигането на целите на програмата на съвместното предприятие може да е по-малка.

1.12. При четири съвместни предприятия участващите държави (СП „Интегрални схеми“, EuroHPC и ECCC) или междуправителствени организации (СП SESAR) също допринасят финансово или с непарични вноски за дейностите на предприятията. В случая на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ единственият друг член, освен ЕС, е Асоциация EDCTP — частно сдружение на европейски и африкански държави, което предоставя парични и непарични вноски. В случая на ECCC вноските на държавите за съвместни действия са на доброволна основа.

1.13. На последно място, ЕС поема всички административни разходи на две съвместни предприятия (EuroHPC и „Глобално здравеопазване EDCTP3“). При всички останали съвместни предприятия както ЕС, така и другите членове участват във финансирането на административните разходи.

1.14. На [фигура 1.2](#) са показани всички целеви нива за вноските на членовете за съвместните предприятия по МФР за периодите 2014—2020 г. и 2021—2027 г., определени в съответните учредителни регламенти. В рамките на МФР за периода 2021—2027 г. най-значителни увеличения на бюджета са получили СП EuroHPC и СП „Ключови цифрови технологии“ (KDT), което е преобразувано в СП „Интегрални схеми“ през 2024 г.

Фигура 1.2 — Целеви нива за вноските на членовете за съвместните предприятия с дейност в областта на научните изследвания и иновациите (в млн. евро)

Източник: ЕСП, въз основа на регламентите на Съвета за създаване на съвместните предприятия.

1.15. Както е показано на [фигура 1.3](#), бюджетът на съвместните предприятия за съфинансиране на научноизследователските и иновационните им дейности по МФР за периода 2021—2027 г. възлиза на около 17,2 млрд. евро. Това е над два пъти повече спрямо вноските от ЕС по предходната МФР (7,6 млрд. евро). По-специално, съвместните предприятия могат да използват до 11,6 млрд. евро от общия бюджет на програма „Хоризонт Европа“ в размер на 93,5 млрд. евро (около 12 %). Освен това съвместните предприятия EuroHPC, „Интегрални схеми“ и ECCC получават общо 5,1 млрд. евро по програма „Цифрова Европа“ (около 63 % от общия бюджет в размер на 8,1 млрд. евро) за изпълнение на големи проекти за изграждане на капацитет, дейности по внедряване и инвестиции, свързани с [Европейската стратегия за цифров единен пазар](#) и [Акта за интегралните схеми](#).

1.16. При МФР за периода 2021—2027 г. 11-те съвместни предприятия, работещи в областта на научните изследвания и иновациите, взети заедно, ще разполагат с финансови средства в размер на около 38,5 млрд. евро (вж. [фигура 1.3](#)). В тази сума се взема предвид и финансовото отражение за няколко съвместни предприятия на средствата на стойност 0,4 млрд. евро във връзка с вноските на Обединеното кралство и намалението на финансирането в резултат на междинния преглед на програмата „Хоризонт Европа“. Това е почти два пъти повече от сумата, заделена по предходната МФР (около 19,6 млрд. евро), но отговаря на увеличението на броя на съвместните предприятия от 8 на 11 и на значителното разширяване на правомощията на няколко съвместни предприятия спрямо МФР за 2014—2020 г. (по-специално на СП „Интегрални схеми“ и EuroHPC).

Фигура 1.3 — Общ размер на вноските от ЕС и от други източници в съвместните предприятия

(в млрд. евро)

МФР за 2014—2020 г.

МФР 2021—2027 г.

Източник: ЕСП, въз основа на регламентите на Съвета за създаване на съвместните предприятия.

1.17. Делът на планираните вноски от участници, различни от ЕС, за дейностите на съвместните предприятия обаче е намалял в сравнение с предходната МФР. За периода 2014—2020 г. целта е била финансирането от ЕС в размер на 7,6 млрд. евро да привлече допълнителни средства от 12,0 млрд. евро (158 %) под формата на вноски от членове от частния сектор, участващи държави и международни организации, с което общият размер на финансирането да достигне около 19,6 млрд. евро (вж. [таблица 2.2](#)). За периода 2021—2027 г. се планира финансирането от ЕС на стойност 17,2 млрд. евро да привлече допълнителни 21,3 млрд. евро (123 %) под формата на други вноски (вж. [фигура 1.3](#)).

Модели на управление на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации

1.18. Повечето съвместни предприятия имат структура на управление, която включва управителен съвет, научен консултативен орган, група от представители на държавите и групи на заинтересованите страни, работещи в специфичната област на дейност на съвместното предприятие. Повечето съвместни предприятия използват двустранен подход, при който Комисията и членовете от частния промишлен и научноизследователски сектор (включително асоциираните членове) са представени в управителния съвет (СП „Чисто въздухоплаване“, „Инициатива за иновативно здравеопазване“, „Чист водород“, „Кръгова биотехнологична Европа“, „Европейски железопътен транспорт“, „Интелигентни мрежи и услуги“). В случая на СП „Глобално здравеопазване EDCTP3“ единственият член на управителния съвет, освен ЕС, е Асоциация EDCTP, която представлява европейските и африканските държави, участващи в програмата на това СП. Някои съвместни предприятия прилагат тристранен модел, при който в управителния съвет са представени също и участващите държави (СП „Интегрални схеми“ и EuroHPC) или водеща междуправителствена организация (СП SESAR).

Съвместно предприятие F4E управлява вноските на ЕС за проекта ITER

1.19. Споразумението за Международния термоядрен експериментален реактор (ITER) влиза в сила на 24 октомври 2007 г., когато е официално учредена Международната организация по термоядрена енергия ITER (ITER-IO). Тя контролира изпълнението на проекта ITER, който е съсредоточен върху изграждането на съоръженията за термоядрен синтез в Кадараш (Франция).

1.20. Проектът ITER включва седем международни партньори: ЕС (представяван от Европейската общност за атомна енергия (Евратом) от името на държавите — членки на ЕС), Съединените щати, Русия, Япония, Китай, Южна Корея и Индия. ЕС поема около 45 % от разходите за изграждане, а всеки от останалите членове на ITER допринася с около 9 %. Това съотношение на разходите ще се промени във фазата на оперативно тестване на синтеза, в която Евратом следва да поеме 34 % от оперативните разходи.

1.21. Чрез своите национални агенции членовете на ITER-IO допринасят за проекта основно с непарични вноски, като предоставят компоненти, оборудване, материали, сгради и услуги пряко на ITER-IO. Те предоставят и парични вноски в бюджета на ITER-IO. Членовете на ITER споделят отговорността за производството на ключови компоненти за реактора, като разпределението на задачите за производство се основава както на интересите, така и на техническия и промишления капацитет на всеки от членовете².

1.22. Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (Съвместно предприятие F4E) е създадено през април 2007 г. за период от 35 години като собствена „национална агенция“ на ЕС. Една от основните му задачи е да управлява приноса на ЕС за проекта ITER. Съвместното предприятие координира дейности и провежда необходимите процедури за обществени поръчки във връзка с изграждането на демонстрационен термоядрен реактор и свързаните с него съоръжения. То се финансира основно от Евратом (около 80 %) и от Франция, държавата — домакин на ITER (около 20 %).

1.23. През 2017 г. Комисията е изчислила, че общите разходи на ЕС във връзка със задълженията му по Споразумението за ITER и свързаните с него дейности за периода до 2035 г. (началото на оперативната фаза) ще възлизат на 18,2 млрд. евро (по стойности от 2017 г.). Предвиждало се е тези разходи да бъдат финансирани със средства на Евратом от общо 15 млрд. евро, а Франция и другите държави — членки на Евратом, да предоставят допълнителна подкрепа от 3,2 млрд. евро (всички суми по стойности от 2017 г.). Прогнозни разчети са изложени подробно в [съобщението на Комисията COM \(2017\) 319](#) и свързания с него [работен документ на службите на Комисията SWD \(2017\) 232, таблица 4](#).

1.24. От септември 2023 г. насам Обединеното кралство участва в Евратом като асоциирана държава, въпреки че е извън програмата на Евратом за термоядрен синтез.

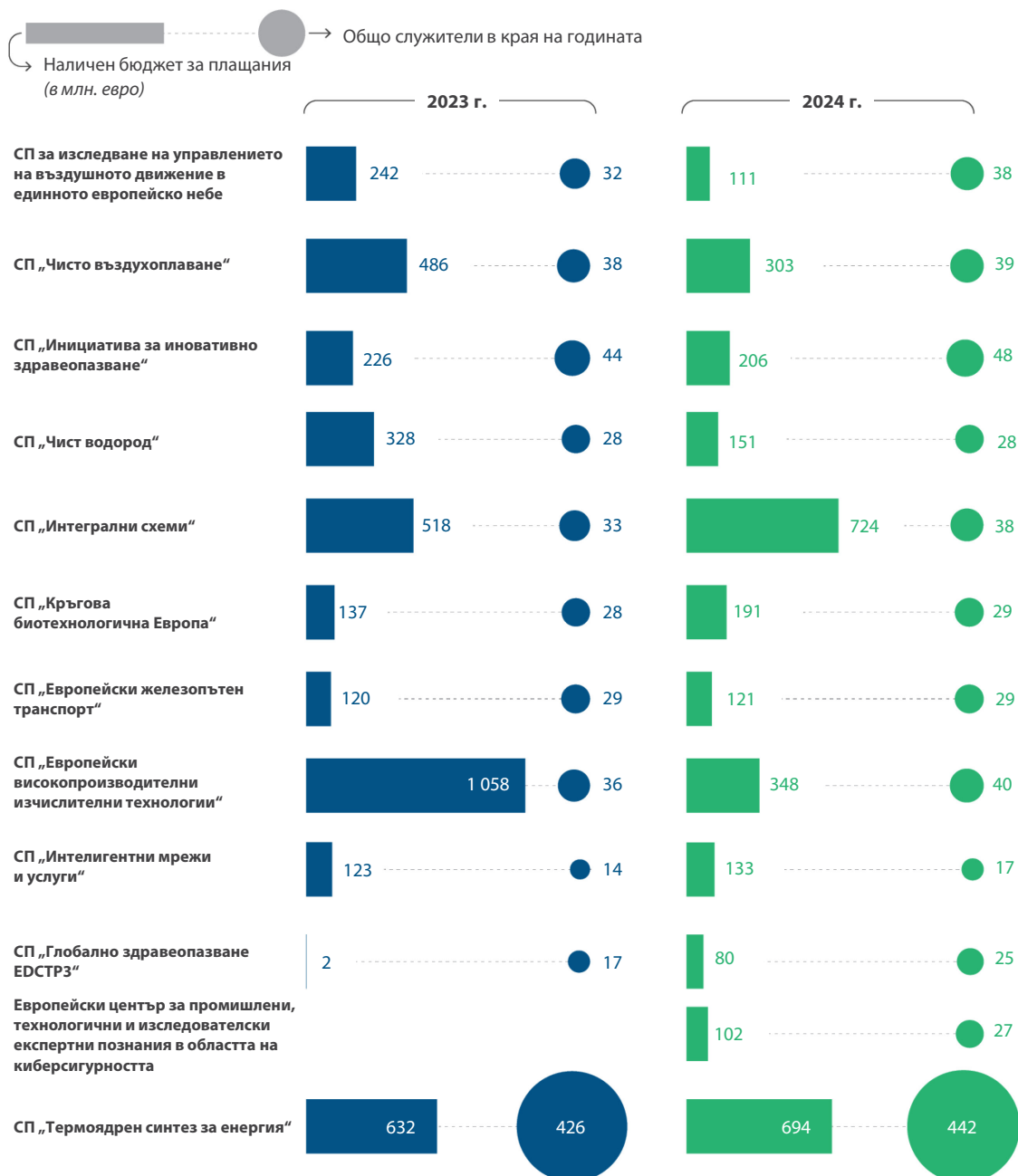
² [ITER.org](https://www.iter.org).

През 2024 г. са настъпили значителни промени в бюджета и персонала на съвместните предприятия

1.25. На [фигура 1.4](#) е представен преглед на бюджетите на съвместните предприятия за плащания и човешките им ресурси за финансовите 2023 и 2024 години. През 2024 г. съвместните предприятия, работещи в областта на научните изследвания и иновациите, са изпълнили бюджети за плащания с общ размер от 2,5 млрд. евро (2023 г. — 3,3 млрд. евро). Намалението през 2024 г. се обяснява с факта, че през 2023 г. повечето съвместни предприятия са извършили големи плащания за авансово финансиране по договори за безвъзмездна финансова помощ във връзка с първите покани за представяне на предложения по програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“. Общият бюджет за плащания на Съвместно предприятие F4E за 2024 г. обаче е нараснал незначително до 0,7 млрд. евро (2023 г. — 0,6 млрд. евро).

1.26. До края на 2024 г. броят на служителите на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации се е увеличил с 20 % до 358. Това увеличение се дължи най-вече на набирането на нови служители от съвместните предприятия, създадени по текущата МФР (СП „Глобално здравеопазване EDCTP3“, SNS, ECCC), както и от SESAR 3, EuroHPC и INI, които са продължили да запълват свободните длъжности в техните щатни разписания. През 2024 г. в Съвместно предприятие F4E работят 442 служители (2023 г. — 426) — увеличение, дължащо се главно на организационното реструктуриране на съвместното предприятие, за да се отговори на новите изисквания във връзка с преразглежданите базови стойности на ITER. В данните се включват длъжностните лица, временно и договорно наетите служители и командированите национални експерти (вж. [фигура 1.4](#)).

Фигура 1.4 — Човешки ресурси и бюджети за плащания на съвместните предприятия през 2023 г. и 2024 г.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от СП.

Европейският парламент и Съветът имат основна роля за бюджетните механизми и процедурите по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместните предприятия

1.27. Европейският парламент и Съветът отговарят за годишните бюджетни процедури на съвместните предприятия и за процедурите по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета. На **фигура 1.5** е представен графикът на процедурата по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

Фигура 1.5 — Годишна процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

Източник: ЕСП, въз основа на учредителните и финансовите регламенти на СП.

Одитът на ЕСП

Декларация за достоверност за всяко съвместно предприятие

1.28. Съгласно разпоредбите на член 287 от ДФЕС Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) годишните отчети на дванадесетте съвместни предприятия за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година;
- б) законосъобразността и редовността на операциите (приходите и плащанията), свързани с тези отчети.

1.29. Въз основа на резултатите от своя одит ЕСП представя на Европейския парламент и на Съвета Декларация за достоверност за всяко съвместно предприятие относно надеждността на неговите годишни отчети, както и относно законосъобразността и редовността на свързаните с отчетите операции. При необходимост ЕСП допълва Декларациите за достоверност с други констатации и оценки (вж. [глава 3](#)). Тези констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от ЕСП становище.

1.30. Това е първата година, през която ЕСП извърши одит на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ЕССС), който е придобил финансова самостоятелност на 24 септември 2024 г.

Основни рискове

1.31. Одитът, извършен от ЕСП по отношение на годишните отчети на съвместните предприятия и на свързаните с отчетите операции, е насочен към най-важните рискове, установени при нейната оценка на риска за 2024 г., представена накратко на [фигура 1.6](#).

Фигура 1.6 — Оценка на основните рискове

	ВИСОК риск СРЕДНОВИСОК риск НИСЪК риск	
	Надеждност на отчетите	Всички съвместни предприятия са възложили одита на надеждността на годишните си отчети на външно одиторско дружество. Прегледът на резултатите от одита на външните одиторски дружества, който ЕСП извърши впоследствие, потвърди качеството на тяхната работа. Поради тази причина ЕСП счита, че като цяло рискът за надеждността на отчетите е нисък при всички СП.
	Законосъобразност и редовност на приходите	Тъй като приходите на съвместните предприятия през 2024 г. се състоят главно от финансови вноски от фондовете на Комисията за научни изследвания (програми „Хоризонт Европа“ и „Хоризонт 2020“) и от бюджета на Евратом, ЕСП счита, че рискът по отношение на законосъобразността и редовността на приходите като цяло е нисък.
	Законосъобразност и редовност на административните разходи	Административните разходи се състоят главно от разходи за заплати и рутинни плащания. - Заплатите се администратират от Службата за управление и плащане по индивидуални права на Комисията, която ЕСП одитира в рамките на своята специфична оценка на годишния доклад относно административните разходи. - По отношение на процедурите за възлагане на обществени поръчки за други административни услуги и свързаните с тях договорни плащания, предишни одити показаха, че общият риск е нисък, тъй като съвместните предприятия използват до голяма степен съществуващите рамкови споразумения на Комисията.
	Законосъобразност и редовност на оперативните разходи	Плащания на безвъзмездна финансова помощ ЕСП счита, че рискът за междинните и окончателните плащания на безвъзмездна финансова помощ и операциите по уравниване на съвместните предприятия като цяло е висок, тъй като декларациите за разходи на бенефициентите обикновено са сложни при всички програми за научни изследвания и иновации, а в предишни одити бяха разкрити слабости както при сертифицирането на финансовите отчети, което представлява предварителен контрол, така и при последващите одити на Общата служба за одит. Плащания по договори ЕСП счита, че рискът за оперативните разходи по договори като цяло е нисък. През 2024 г. това засяга основно СП F4E и EuroHPC. Въпреки сложността на техните процедури за възлагане на обществени поръчки, ЕСП не установи съществени грешки в оперативните плащания по договори и свързаните с тях процедури за възлагане на обществени поръчки от 2018 г. насам.
	Управление на бюджета и изпълнение на програмите	ЕСП счита, че рискът за управлението на бюджета и свързаното с него изпълнение на програмите е нисък за всички съвместни предприятия, с изключение на две от тях: - EuroHPC: повишен до „среден“ поради риска членове от частния сектор да не достигнат значително увеличената целева стойност за вноските, определена в новия учредителен регламент. - F4E: повишен до „среден“, тъй като закъсненията и увеличението на разходите в резултат на планираните нови базови стойности и други важни фактори извън контрола на съвместното предприятие могат да доведат до по-ниска степен на изпълнение на бюджета.

Източник: ЕСП.

Одитен подход и използване на резултатите от одитната дейност на други независими одитори

1.32. Предвид описаните по-горе рискове, ЕСП извърши подходящи тестове по същество, като използва резултатите от одитната дейност на други независими одитори и оцени ефективността на системите за контрол.

1.33. В член 70, параграф 6 от [Финансовия регламент на ЕС](#) се посочва, че годишните отчети на съвместните предприятия трябва да бъдат проверени от независим външен одитор. Въпреки че всички СП са възложили одита относно надеждността на отчетите на частни одиторски дружества, ЕСП продължава да носи цялостна отговорност за всички аспекти на този одит, както и за изготвяните в резултат от него специфични доклади (в т.ч. изготвянето на Декларация за достоверност за всяко СП). ЕСП провери качеството на работата, извършена от външните одиторски дружества в съответствие с международните одитни стандарти, и получи достатъчна увереност, че може да разчита на техните резултати при изготвянето на своите собствени одитни становища относно надеждността на годишните отчети на съвместните предприятия за 2024 г.

1.34. За целите на своите становища относно оперативните разходи на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации, извършвани чрез отпускане на безвъзмездна финансова помощ, ЕСП одитира произволно избрана извадка от 33 операции (междинни/окончателни плащания и операции по уравняване на авансови плащания) от 2024 г. на равнището на крайните бенефициенти. Становището на ЕСП относно Съвместно предприятие F4E се основава на тестове по същество на извадка от 30 произволно избрани операции (уравняване на авансови плащания и междинни/окончателни плащания, свързани с административни и оперативни разходи) от 2024 г.

1.35. За окончателните плащания на безвъзмездна финансова помощ бенефициентите следва да представят сертификат за финансовите си отчети. Този документ представлява фактологичен доклад, изготвен от независим одитор или държавен служител, който предоставя увереност на Комисията или на органа на ЕС, отпускат безвъзмездната финансова помощ, че разходите, декларирани в окончателните финансови отчети, са допустими. Освен това Общата служба за одит (ОСО) на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията извършва последващи одити на произволно избрани и основани на риска извадки от междинни и окончателни плащания на безвъзмездна финансова помощ, извършени от съвместните предприятия при изпълнението на техните научноизследователски и иновационни дейности — по-рано по програма „Хоризонт 2020“, а понастоящем по „Хоризонт Европа“.

1.36. При изготвянето на своите одитни становища относно законосъобразността и редовността на свързаните с отчетите плащания ЕСП взема предвид резултатите от одитите на ОСО.

- а) По отношение на разходите на съвместните предприятия за безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“ стратегията на Комисията за последващ одит изисква от ОСО да формира отделна представителна (случайна) извадка за всяко съвместно предприятие. Тези извадки са били използвани за изчисляване на специфичните за съответните съвместни предприятия представителни и остатъчни проценти грешки. Процентът остатъчни грешки е мярка за потенциалното отражение на отстраняването от страна на бенефициентите на всички установени грешки при плащанията на безвъзмездна финансова помощ, проверени в рамките на последващия одит, както и на системните грешки, които засягат плащанията на такава помощ, които не са били одитирани. Съгласно [предложението на Комисията за регламент за програма „Хоризонт 2020“](#) целта е да се постигне процент остатъчни грешки под 2 % от общите разходи за целия жизнен цикъл на програмата.
- б) Що се отнася до разходите за безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт Европа“, ОСО все още отговаря за последващите одити, но е започнала да прилага основан на риска одитен подход. По отношение на програма „Цифрова Европа“ Европейската изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията (HaDEA) е възприела сходен подход за последващ одит. Преминаването към основан на риска подход за тази част от оперативните разходи означава, че вече не се изчисляват специфични за съвместните предприятия представителни и остатъчни проценти грешки.

1.37. Последният аспект на одита на ЕСП беше да се провери извадка от процедури за набиране на персонал, възлагане на обществени поръчки и покани за представяне на предложения и да се оценят ключовите елементи на системите за управление и контрол. ЕСП също така разглежда какво се посочва в най-скорошните доклади на Службата за вътрешен одит (СВО) на Комисията, изготвени въз основа на редовни оценки на риска, във връзка с ефективността на вътрешния контрол на съвместните предприятия по отношение на основни административни процедури.

ЕСП докладва случаите на предполагаема измама на отговорните органи на ЕС

1.38. ЕСП си сътрудничи с Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) по въпроси, свързани с измами и други незаконни дейности, засягащи финансовите интереси на ЕС, както и с Европейската прокуратура (EPPO) по въпроси, свързани с потенциални престъпления срещу тези интереси. ЕСП също така уведомява ОЛАФ и/или Европейската прокуратура при всяко съмнение, възникнало в хода на одитната дейност, въпреки че нейните одити не са разработени специално с цел разкриване на измами. Нито една от констатациите на ЕСП за финансовата 2024 година не налага уведомяване на ОЛАФ или Европейската прокуратура.

Таблица 1.1 — Правно основание, период на действие и специфични цели и задачи на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации

Наименование на СП съгласно МФР за периода 2021—2027 г.	Акроним	Правно основание	Период на действие	Програми за научни изследвания и иновации	Специфични цели и задачи в областта на научните изследвания и иновациите
Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе	SESAR 3	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт 2020“; „Хоризонт Европа“	— Подобряване на европейския капацитет за научни изследвания и иновации в областта на управлението на въздушното движение, за да се повиши неговата устойчивост и приспособимост. — Ускоряване на навлизането на пазара на иновативни решения за изграждане на единното „цифрово европейско небе“ като най-ефективното въздушно пространство в света. — Укрепване на конкурентоспособността и устойчивостта на европейския въздушен транспорт.
Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“	CA	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт 2020“; „Хоризонт Европа“	— Повишаване на капацитета за научни изследвания и иновации на европейската авиационна промишленост за неутрални по отношение на климата авиационни технологии с цел намаляване на въглеродния отпечатък на въздухоплаването. — Укрепване, чрез иновации в авиационната промишленост, на

Наименование на СП съгласно МФР за периода 2021— 2027 г.	Акроним	Правно основание	Период на действие	Програми за научни изследвания и иновации	Специфични цели и задачи в областта на научните изследвания и иновациите
					конкурентоспособността на европейския въздухоплавателен сектор — както на традиционния, така и на нововъзникващия сектор на въздухоплаването.
Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“	INI	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт 2020“; „Хоризонт Европа“	— Стимулиране на европейските научни изследвания и иновации в областта на здравеопазването и прилагане на научните знания в тази област за въвеждане на безопасни и икономически ефективни иновации в Европа. — Разработване на основана на иновациите промишлена и фармацевтична стратегия за Европа, насочена към задоволяване на критични, но неудовлетворени потребности в областта на общественото здраве. — Засилване на конкурентоспособността на европейския сектор на здравеопазването.
Съвместно предприятие „Чист водород“	Clean H2	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт 2020“; „Хоризонт Европа“	— Повишаване на европейския капацитет за научни изследвания и иновации с цел намаляване на емисиите на парникови газове чрез Стратегията за използване на водорода от 2020 г. за неутрална по отношение на климата Европа. — Ускоряване на навлизането на пазара на технологии на основата на водород, за да

Наименование на СП съгласно МФР за периода 2021— 2027 г.	Акроним	Правно основание	Период на действие	Програми за научни изследвания и иновации	Специфични цели и задачи в областта на научните изследвания и иновациите
					се създаде чиста верига на стойността на водорода за постигане на декарбонизирана енергийна система. — Засилване на конкурентоспособността на европейската промишленост за чист водород.
Съвместно предприятие „Интегрални схеми“	KDT / „Интегрални схеми“	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт), изменен с Регламент (ЕС) 2023/1782 на Съвета, с който Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT) се преименува на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт 2020“; „Хоризонт Европа“; „Цифрова Европа“	— Повишаване на европейския капацитет за научни изследвания и иновации за проектирането и разработването на авангардни полупроводникови технологии от следващо поколение. — Изграждане на инженерен капацитет за авангардни квантови интегрални схеми и съответните полупроводникови технологии в Европа. — Улесняване на достъпа до дългово финансиране и собствен капитал по линия на фонда InvestEU и Европейския съвет по иновациите, по-специално за стартиращите предприятия във веригата за създаване на стойност в областта на полупроводниците.

Наименование на СП съгласно МФР за периода 2021— 2027 г.	Акроним	Правно основание	Период на действие	Програми за научни изследвания и иновации	Специфични цели и задачи в областта на научните изследвания и иновациите
Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“	CBE	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт 2020“; „Хоризонт Европа“	— Повишаване на европейския капацитет за научни изследвания и иновации за биотехнологични решения и ускоряване на навлизането им на пазара, за да се намали зависимостта от материали на основата на изкопаеми горива в Европа. — Укрепване на устойчивостта и ефективността на използване на ресурсите на кръговата биотехнологична промишленост в Европа.
Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“	EU-Rail	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт 2020“; „Хоризонт Европа“	— Подобряване на европейския капацитет за научни изследвания и иновации за постигане на единно европейско железопътно пространство. — Ускоряване на навлизането на пазара на иновативни технологии за изграждане на интегрирана, устойчива, мултимодална европейска железопътна система с висок капацитет. — Засилване на конкурентоспособността на европейския железопътен сектор.
Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“	SNS	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт Европа“	— Насърчаване на европейските научни изследвания и иновации, за да се постигне водеща научна роля в областта на 6G системите, усъвършенстваната цифрова

Наименование на СП съгласно МФР за периода 2021— 2027 г.	Акроним	Правно основание	Период на действие	Програми за научни изследвания и иновации	Специфични цели и задачи в областта на научните изследвания и иновациите
		„Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)			инфраструктура и интелигентните мрежови решения в Европа. — Ускоряване на навлизането на пазара на авангардни решения за свързаност в подкрепа на цифровия и екологичния преход на Европа.
Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“	„Глобално здравеопазване EDCTP3“	Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“ (Единен основен акт)	10 години, до 31 декември 2031 г.	„Хоризонт Европа“	— Насърчаване на иновативни и достъпни здравни технологии за профилактика и лечение на инфекциозни болести с цел намаляване на социално-икономическата тежест на инфекциозните болести в Субсахарска Африка. — Подобряване на готовността и капацитета за реакция при инфекциозни болести в Европа и в световен мащаб.
Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии	EuroHPC	Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета за създаване на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1488, изменен с	12 години, до 31 декември 2033 г.	„Хоризонт Европа“; „Цифрова Европа“; Механизъм за свързване на Европа	— Разработване на водещи в световен мащаб сигурни и хиперсвързани високопроизводителни изчислителни технологии, квантови изчислителни технологии, авангардни решения в областта на ИИ чрез европейска система от инфраструктурни комплекси за ИИ и инфраструктура за данни. — Укрепване на конкурентоспособността и уменията, необходими на европейската

Наименование на СП съгласно МФР за периода 2021— 2027 г.	Акроним	Правно основание	Период на действие	Програми за научни изследвания и иновации	Специфични цели и задачи в областта на научните изследвания и иновациите
		Регламент (ЕС) 2024/1732 на Съвета с цел включване на стълб във връзка с изкуствения интелект.			промишленост в областта на високопроизводителни изчислителни технологии и ИИ. — Ускоряване на навлизането на пазара на авангардни и конкурентоспособни високопроизводителни изчислителни технологии и квантови изчислителни системи и решения, основани на ИИ, в Европа. — Отваряне на инфраструктурата за високопроизводителни изчислителни технологии за широк спектър от публични и частни потребители с цел развиване на цифрови умения за европейската наука и промишленост.

Наименование на СП съгласно МФР за периода 2021— 2027 г.	Акроним	Правно основание	Период на действие	Програми за научни изследвания и иновации	Специфични цели и задачи в областта на научните изследвания и иновациите
Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността	ЕССС	Регламент (ЕС) 2021/887 за създаване на Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и на мрежа от национални координационни центрове	8 години, до 31 декември 2029 г.	„Цифрова Европа“; „Хоризонт Европа“	— Подобряване на европейския капацитет и умения за осъществяване на научни изследвания и иновации с цел повишаване на устойчивостта и сигурността на инфраструктурата на цифровия единен пазар чрез авангардни технологии в областта на киберсигурността. — Изграждане на силна общност в областта на киберсигурността в Европа с цел насърчаване на сътрудничеството, обмена на знания и високите стандарти за сигурност в цяла Европа. — Превръщане на киберсигурността в конкурентно предимство на европейските промишлени отрасли.

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Глава 2

Обобщено представяне на одитните резултати

Въведение

2.1. В настоящата глава е представен преглед на резултатите от извършения от ЕСП годишен одит на съвместните предприятия за финансовата 2024 година, в т.ч. оценката на техните системи за основан на риска контрол върху изпълнението на безвъзмездната финансова помощ, и резултати от друга одитна дейност, обхващаща всички съвместни предприятия и извършена от ЕСП през същата година. Въз основа на резултатите от своя одит ЕСП отправя препоръки и определя срокове за тяхното изпълнение.

Одитни становища

Становища относно надеждността на отчетите

Одитни становища без резерви относно надеждността на отчетите на всички съвместни предприятия

2.2. Европейската сметна палата изразява одитни становища без резерви относно надеждността на годишните отчети на дванадесетте съвместни предприятия. Европейската сметна палата счита, че техните отчети за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за тяхното финансово състояние, както и за резултатите от тяхната дейност, паричните потоци и промените в нетните активи, в съответствие с разпоредбите на техните финансови регламенти и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Параграф за обръщане на внимание относно годишните отчети на Съвместно предприятие F4E

2.3. ЕСП обръща внимание на два въпроса във връзка с годишните отчети на Съвместно предприятие F4E за 2024 г.

- Съвместно предприятие F4E оценява общите разходи за изпълнение на задълженията си по проекта ITER („разчет при приключването“) на 25,8 млрд. евро (по стойности от 2024 г.). Тази оценка отразява увеличението на разходите в резултат на преразгледаните базови стойности за ITER, които са предложени от ITER-IO през юли 2024 г., но все още не са официално приети от Съвета на ITER.
- Съвместно предприятие F4E изчислява, че инфлационното въздействие върху неговите операции на проблемите с веригата на доставки и увеличението на цените в резултат на кризата с COVID-19 и нашествието на Русия в Украйна ще се равнява на 246 млн. евро (по стойности от 2008 г.).

Параграф за обръщане на внимание относно годишните отчети на Съвместно предприятие EuroHPC

2.4. ЕСП обръща внимание на оценката на Съвместно предприятие EuroHPC на рисковете във връзка с авансовите плащания към важен доставчик, изпитващ финансови затруднения, чието потенциално финансово отражение за съвместното предприятие се оценява на 88,4 млн. евро.

Параграф за обръщане на внимание относно годишните отчети на ЕССС

2.5. ЕСП обръща внимание на факта, че ЕССС е придобил финансова самостоятелност през септември 2024 г. Преди тази дата Комисията отговаря за създаването и първоначалната дейност на ЕССС. Поради тази причина от плащанията на авансово финансиране за оперативни дейности с общ размер от 276,2 млн. евро около 195,6 млн. евро са били одобрени от Комисията, преди ЕССС да придобие финансова самостоятелност.

2.6. ЕСП обръща внимание и на факта, че до 31 декември 2024 г. държавите членки все още не са направили доброволни вноски за съвместните дейности и административния бюджет на ЕССС.

Параграф за обръщане на внимание относно годишните отчети на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

2.7. ЕСП обръща внимание на факта, че Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е в процес на внедряване на SUMMA — нова бюджетна, счетоводна и финансова система, което се осъществява в рамките на пилотен проект на Европейската комисия за разработване и тестване на тази система. Някои функционалности на SUMMA все още се разработват и изискват ръчна обработка и проверки за надеждност, за да се гарантира точността на данните.

Параграф за други въпроси относно годишните отчети на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“

2.8. ЕСП обръща внимание на важни събития, настъпили след отчетния период, които могат да окажат значително въздействие върху дейностите на съвместното предприятие. Тези събития се отнасят по-специално до бързата ескалация на конфликта в източната част на Демократична република Конго (ДРК), който би могъл да застраши няколко проекта, финансирани от съвместното предприятие в региона, включително организирането на дванадесетия форум на EDCTP в Руанда. Друго важно събитие представлява отмяната на повечето програми, финансирани от Агенцията на САЩ за международно развитие (USAID), което може да засегне неблагоприятно някои бенефициенти на съвместното предприятие, които са силно зависими от това финансиране.

Становища относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

2.9. За всички съвместни предприятия ЕСП изразява одитно становище без резерви относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с годишните отчети за годината, приключила на 31 декември 2024 г. ЕСП счита, че приходните операции на съвместните предприятия са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Становища относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

2.10. Тази година одитът на ЕСП обхваща извадка от 33 окончателни и междинни плащания и операции по уравняване на авансови плащания, извършени от съвместните предприятия за научни изследвания и иновации по програми „Хоризонт 2020“, „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (вж. [таблица 2.1](#), в която е представен общ преглед на одитната популация от плащания).

Таблица 2.1 — Окончателни/междинни плащания и операции по уравниване на авансови плащания през 2024 г. (в млн. евро)

Съвместно предприятие	„Хоризонт 2020“ (а)	% (а)/(д)	„Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (б)	% (б)/(д)	Общо оперативни (в) = (а) + (б)	% (в)/(д)	Административни (г)	% (г)/(д)	Общо (д) = (в) + (г)
SESAR	5	21 %	9	40 %	13	61 %	9	39 %	22
„Чисто въздухоплаване“	164	59 %	103	37 %	267	97 %	10	3 %	276
INI	173	90 %	10	5 %	183	95 %	9	5 %	192
„Чист водород“	48	53 %	36	40 %	83	93 %	6	7 %	89
„Интегрални схеми“	75	48 %	75	48 %	151	96 %	7	4 %	158
CBE	84	94 %	0	0 %	84	94 %	6	6 %	90
EU-Rail	96	92 %	4	3 %	100	95 %	5	5 %	105
EuroHPC	151	80 %	31	17 %	183	96 %	7	4 %	190
SNS	Не е приложимо	Не е приложимо	83	97 %	83	97 %	3	3 %	85
„Глобално здравеопазване EDCTP3“	Не е приложимо	Не е приложимо	1	21 %	1	21 %	4	79 %	5
ЕССС	Не е приложимо	Не е приложимо	1	55 %	1	55 %	1	45 %	2
Общо СП за научни изследвания и иновации	796	66 %	353	29 %	66	5 %	66	5 %	1 215
F4E	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	566	88 %	76	12 %	642
Общо	796		353		632	34 %	142	8 %	1 858

Източник: ЕСП, въз основа на данни от СП.

2.11. Както и в предходни години, при одита на ЕСП бяха установени грешки, които показват слабости в системите за управление и контрол на съвместните предприятия по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. Тези грешки са свързани главно с неточни декларации за разходи за персонал от страна на бенефициентите на съвместните предприятия при операции с безвъзмездна финансова помощ:

- неправилно изчисляване на почасови или дневни ставки;
- включване на непреки разходи в изчисляването на почасовите/дневните ставки въз основа на единични разходи;
- неправилно отчитане на разходите за персонал на МСП или външен персонал, командирован в съвместното предприятие;
- деклариране на разходите за подизпълнители като разходи за персонал;
- недопустими разходи за оборудване.

2.12. По отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“ процентът остатъчни грешки, изчислен от Общата служба за одит на Комисията въз основа на резултатите от специфичните за съвместните предприятия последващи одити, е под прага на същественост. Към момента са налични резултатите от последващи одити на плащанията по програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ единствено за Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“.

2.13. ЕСП също одитира извадка от 30 операции във връзка с оперативни разходи, одобрени от Съвместно предприятие F4E, и установи една грешка с финансово отражение, произтичаща от съществено изменение на два договора за строителни дейности, която не е била отстранена чрез нова процедура за възлагане на обществена поръчка.

2.14. Въз основа на резултатите от извършения от нея одит за всички съвместни предприятия ЕСП изразява одитно становище без резерви относно законосъобразността и редовността на свързаните с годишните отчети плащания за годината, приключила на 31 декември 2024 г. ЕСП счита, че операциите по извършване на плащания на съвместните предприятия са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Други констатации и оценки

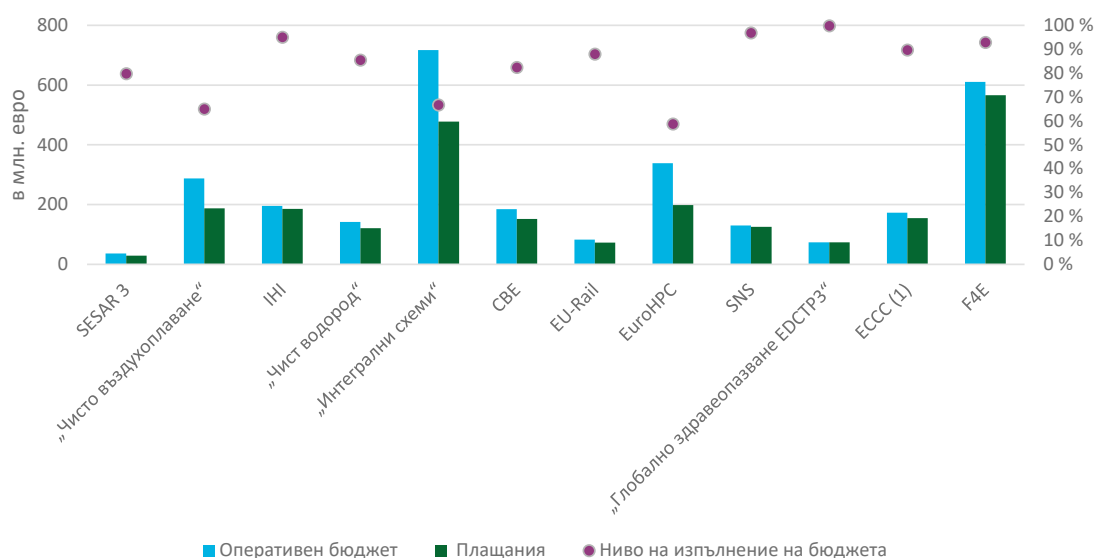
2.15. Без да противоречи на изразените от нея становища, Европейската сметна палата формулира констатации и оценки с цел да подчертае областите, в които може да се постигне подобрене по отношение на изпълнението на бюджета и програмите, управлението на контрола на плащанията, основните рискове и човешките ресурси. По-долу е представено обобщение на тези констатации, които са описани подробно в [глава 3](#).

Слабости в управлението на бюджета на съвместните предприятия през 2024 г.

Някои съвместни предприятия са срещнали трудности при изпълнението на оперативните си бюджети през 2024 г.

2.16. На [фигура 2.1](#) за всяко съвместно предприятие са посочени бюджетът за плащания на оперативни разходи (в млн. евро) и съответното ниво на изпълнение.

Фигура 2.1 — Ниво на изпълнение на бюджетите за плащания на оперативни разходи за 2024 г.

Бележка: (1) Включва оперативния бюджет и разходите, извършени от Комисията преди придобиването на финансова самостоятелност от ECCC през септември 2024 г.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от СП.

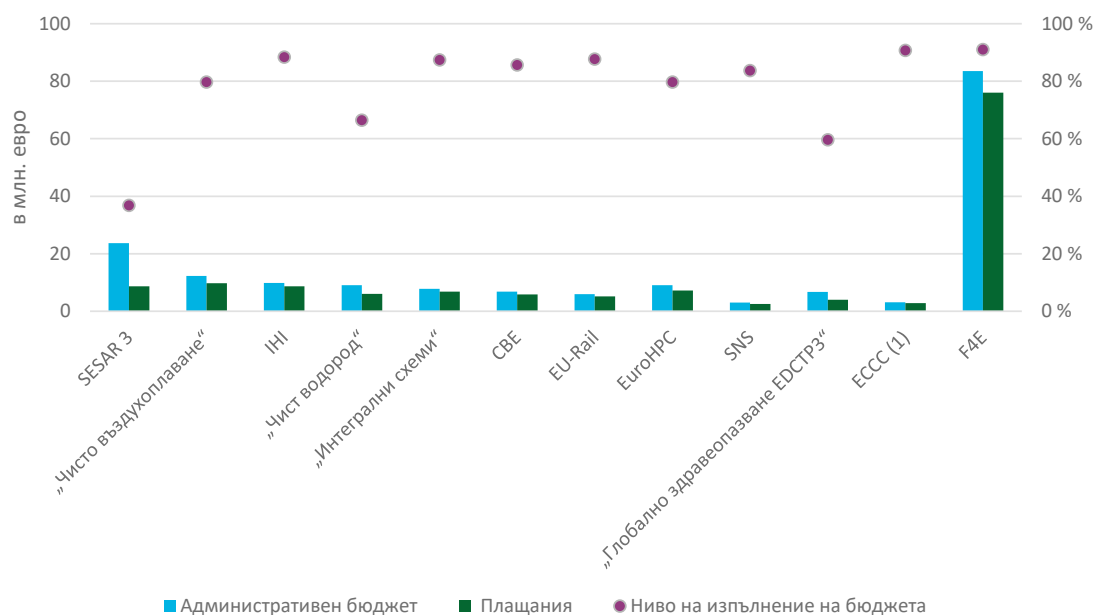
2.17. ЕСП отбелязва, че три съвместни предприятия са срещнали особени трудности при изпълнението на бюджета за плащания на административни разходи, свързани с програмите за периода 2021—2027 г.

- В случая на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ това се дължи на ниското ниво на изпълнение на бюджета за програма „Цифрова Европа“ (около 6 %), причинено от забавяния при подписването на споразумения за хостинг и за съвместно възлагане на обществени поръчки. В резултат на това сключването на договори за закупуване на активи е отложено за 2025 г.
- В случая на Съвместно предприятие EuroHPC това се дължи на ниското ниво на изпълнение на бюджета на програма „Цифрова Европа“ (около 19 %) в резултат на пренасочването през 2024 г. на наличните средства към ключовия нов стълб за изкуствен интелект. Това означава, че съвместното предприятие е трябвало или да отмени няколко други планирани инвестиционни дейности (главно по програма „Цифрова Европа“), или да ги отложи за периода 2025—2027 г. Поради тази причина също така се е забавила обработката от страна на съвместното предприятие на предварителните проверки на техническите и финансовите отчети, представени от бенефициентите през 2024 г. за целите на съфинансирането на предприятието за текущи дейности по програма „Хоризонт 2020“.
- При Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ това се дължи на ниската степен на изпълнение на бюджета на програма „Хоризонт Европа“ (около 52 %), която е резултат от бавното изпълнение на проектите по поканите за представяне на предложения от 2023 г. (вж. [Годишния доклад на ЕСП относно съвместните предприятия на ЕС за финансовата 2023 г.](#), точка 3.3.4).

В няколко съвместни предприятия са налице слабости в планирането и изпълнението на административните разходи

2.18. На [фигура 2.2](#) за всяко съвместно предприятие са посочени бюджетът за плащания на административни разходи (в млн. евро) и съответното ниво на изпълнение. През 2024 г. административните разходи на съвместните предприятия за научни изследвания и иновации са представлявали средно едва 4 % от бюджетите им за плащания за 2024 г.

Фигура 2.2 — Ниво на изпълнение на бюджетите за плащания на административни разходи за 2024 г.

Бележка: (1) Комисията е заплащала административните разходи преди придобиването на финансова самостоятелност от ECCS през септември 2024 г.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от СП.

2.19. ЕСП констатира, че три съвместни предприятия (СП SESAR, „Чист водород“, „Глобално здравеопазване EDCTP3“) са срещнали особени трудности при изпълнението на административния си бюджет, тъй като са използвали едва под 70 % от наличните бюджетни кредити през 2024 г. (вж. [фигура 2.2](#)). В тези съвместни предприятия нивото на изпълнение е особено ниско по отношение на бюджета за разходи за инфраструктура и оперативни разходи (дъл 2).

2.20. Съвместните предприятия са отдали това на закъснения в процедурите за набиране на персонал (СП „Чист водород“, „Глобално здравеопазване EDCTP3“), както и на забавяния при изпълнението на договорите за ремонтни дейности и/или при представянето на фактури, включени в планирането на разходите за 2024 г. (СП SESAR 3, „Чист водород“, „Глобално здравеопазване EDCTP3“).

2.21. Това обаче само отчасти обяснява ниската степен на изпълнение на средствата в тези съвместни предприятия през 2024 г. Освен това степента на изпълнение се е задържала трайно на ниско ниво през последните години, което е довело до значително натрупване на неизползвани бюджетни кредити за плащания на административни разходи, което може да е признак за наличието на структурни проблеми при планирането и/или изпълнението на бюджета на тези три съвместни предприятия.

Препоръка 1

При планирането на своя бюджет за плащания на административни разходи за 2027 г. съвместните предприятия SESAR 3, „Чист водород“ и „Глобално здравеопазване EDCTP3“ следва да обърнат особено внимание на неизползваните бюджетни кредити за административни разходи, които вече са натрупали до края на 2024 г.

Краен срок за изпълнение — края на 2026 г. (представяне на бюджетите за финансовата 2027 година).

Слабости в управлението на човешките ресурси

EuroHPC не е постигнало целта си за набиране на персонал до края на 2024 г.

2.22. През 2021 г. Комисията е предоставила 39 допълнителни щатни бройки, за да се постигне пълният състав на EuroHPC от 54 служители³. Тридесет от новите длъжности е трябвало да бъдат заети до края на 2022 г., а останалите девет — до края на 2023 г. В края на 2024 г. 14 от 39-те длъжности все още бяха свободни. Това може да попречи на EuroHPC да изпълнява своите дейности съгласно планираното.

³ Предложение на Комисията за учредителен регламент за EuroHPC, [COM \(2020\) 569](#).

Слабости, свързани с вноските на други членове в програмите за научни изследвания и иновации на съвместните предприятия

Някои съвместни предприятия няма да достигнат определените целеви нива за вноските в рамките на периода на изпълнение на програмата „Хоризонт 2020“

2.23. По МФР за периода 2014—2020 г. учредителните регламенти на съвместните предприятия определят целевите нива за вноските, които следва да се достигнат за специфичните научноизследователски и иновационни дейности по програмата „Хоризонт 2020“, според категориите членове (ЕС, членове от частния сектор, участващи държави и международни организации). Тези целеви нива и степента на изпълнението им до края на 2024 г. са показани в [таблица 2.2](#). Вноските на ЕС се финансират от програмата „Хоризонт 2020“, с изключение на финансирането за Съвместно предприятие EuroHPC по МСЕ 1 в размер на 100 млн. евро.

Таблица 2.2 — Вноски на членовете на съвместните предприятия за програмата „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1 (в млн. евро)

Целева стойност на вноските на членовете (съгласно учредителните регламенти на СП и правните решения)				СП по програмата „Хоризонт 2020“	Вноски на членовете (към 31.12.2023 г.)					
Парични вноски на ЕС (а)	НВОД и парични вноски на други членове (1) (б)	НВДД на други членове (2) (в)	Общо (г) = (а) + (б) + (в)		Парични вноски на ЕС (д)	Валидирани НВОД и парични вноски на други членове (1) (е)	Докладвани и невалидирани НВОД на други членове (1) (ж)	НВДД (з)	Общо (и) = (д)+(е)+(ж)+(з)	Степен на изпълнение на целевото ниво (й) = (и) / (г)
585,0	790,5	Не е приложимо	1 375,5	SESAR	566,0	647,7	0,0	Не е приложимо	1 213,7	88 %
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	„Чисто небе 2“ — „Чисто въздухоплаване“	1 748,1	1 097,8	0,0	1 344,6	4 190,5	106 %
1 638,0	1 638,0	Не е приложимо	3 276,0	IMI 2 — INI	1 211,7	1 282,6	145,5	Не е приложимо	2 639,8	81 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH 2 — „Чист водород“	654,9	97,9	48,5	1 039,1	1 840,4	176 %
1 185,0	2 827,5	Не е приложимо	4 012,5	ECSEL — „Интегрални схеми“	1 173,0	1 487,0	1 145,0	Не е приложимо	3 805,0	95 %
835,0	285,5	2 444,5	3 565,0	BBI — CBE (4)	783,5	126,2	44,2	2 353,6	3 307,5	93 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R — EU-RAIL	398,0	375,6	0,0	267,6	1 041,2	120 %
536,0	896,0	Не е приложимо	1 432,0	EuroHPC ⁽³⁾	477,4	179,6	71,9	Не е приложимо	728,9	51 %
7 597,0	8 111,1	3 814,8	19 522,8	Общо	7 012,6	5 294,4	1 455,1	5 004,9	18 767,0	96 %

(1) Включват НВОД и парични вноски от участващите държави („Интегрални схеми“, EuroHPC) и международни организации (SESAR).

(2) Непарични вноски за други дейности извън работния план на съвместните предприятия.

(3) За EuroHPC приносът от ЕС включва 100 млн. евро по МСЕ.

(4) За CBE целевата стойност за паричните вноски на ЕС и членовете от частния сектор е намалена със 140 млн. евро. Целевата стойност за непаричните вноски на членовете от частния сектор е определена в годишните работни програми на съвместното предприятие.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от СП.

2.24. До края на 2024 г. — на последния етап от изпълнението на програми „Хоризонт 2020“ и MCE 1, членовете на съвместните предприятия като цяло са достигнали средно 96 % от целевите нива за вноските, определени в съответните учредителни регламенти. Степента, в която са достигнати целевите нива, обаче варира значително. По-специално ЕСП отбеляза недостиг на вноски при СП SESAR 3, IHI и EuroHPC.

- В случая на СП SESAR 3 Евроконтрол е предоставил само 70 % от очакваните вноски. През 2024 г. съвместното предприятие е завършило изпълнението на програма „Хоризонт 2020“.
- При IHI успешното изпълнение на научноизследователските проекти зависи от тяхната дългосрочност, необходима предвид естеството на специфичната за това предприятие област на научни изследвания и мащаба на световните консорциуми, които изпълняват проектите.
- Основният проблем в Съвместно предприятие EuroHPC е ниското равнище на вноските на членовете от частния сектор (около 19,8 млн. евро) спрямо минималната целева стойност от 420 млн. евро. Като ЕСП отбеляза в предишни свои доклади⁴, членовете от частния сектор могат да предоставят само непарични вноски за безвъзмездна помощ за иновации (която представлява около 30 % от дейностите на съвместното предприятие, свързани с безвъзмездна финансова помощ). Друг проблем е по-ниският процент на направени вноски от участващите държави, което отразява факта, че те признават своите разходи и ги докладват на съвместното предприятие едва след приключването на съответните проекти по програма „Хоризонт 2020“ и MCE 1.

Някои съвместни предприятия са надхвърлили определените им целеви нива по програма „Хоризонт 2020“ поради допълнителните дейности на членовете от частния сектор

2.25. Съгласно учредителните регламенти, свързани с програма „Хоризонт 2020“, само членовете от частния сектор на СП „Чисто въздухоплаване“, „Чист водород“, „Кръгова биотехнологична Европа“ и „Европейски железопътен транспорт“ имат право да докладват непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД), които не са пряко свързани с финансираните от съвместните предприятия проекти (вж. точка 1.11). От [таблица 2.2](#) е видно, че за три от тези четири съвместни предприятия (СП „Чисто въздухоплаване“, „Чист водород“ и EU-Rail) вноските на членовете от частния сектор са надвишили целевите стойности в резултат на НВДД.

⁴ Годишен доклад на ЕСП относно съвместните предприятия на ЕС за финансовата 2023 година, точка 3.9.16.

В някои съвместни предприятия бавното стартиране на програмите за периода 2021—2027 г. е довело до закъснения при изпълнението на целевите стойности за вноските на членовете от частния сектор

2.26. По отношение на програмите за периода 2021—2027 г. учредителните регламенти на съвместните предприятия позволяват целевите нива за членовете от частния сектор да бъдат достигнати чрез НВОД и/или НВДД. В случая на ЕССС вноските на държавите за съвместни действия са на доброволна основа. **Таблица 2.3** показва, че до края на 2024 г. съвместните предприятия са достигнали средно 26 % от целевото ниво за вноските от членове за новите програми за научни изследвания и иновации.

Таблица 2.3 — Вноски на членовете на съвместните предприятия за програми „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и МСЕ 2 (в млн. евро)

Вноски на членовете (съгласно учредителните регламенти и правните решения)				Съвместни предприятия в рамките на програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“	Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)								Общо	Процент на изпълнение
Парични вноски на ЕС	Вноски на членовете от частния сектор (1)	Вноски на други членове (2)	Общо		Валидирани парични вноски на ЕС	Невалидирани парични вноски на ЕС	Валидирани вноски на членовете от частния сектор	Докладвани и невалидирани вноски на членовете от частния сектор	Валидирани вноски на други членове	Докладвани и невалидирани вноски на други членове	Общо	Процент на изпълнение		
615,0	529,0	500,0	1 644,0	SESAR 3	183,4	59,0	90,8	98,4	51,5	27,1	510,2	31 %		
1 755,0	2 400,0	Не е приложимо	4 155,0	„Чисто въздухоплаване“	482,2	94,7	273,5	302,6	Не е приложимо	Не е приложимо	1 153,0	28 %		
1 200,0	1 200,0	Не е приложимо	2 400,0	INI	155,6	11,4	11,1	51,9	Не е приложимо	Не е приложимо	230,0	10 %		
1 215,0	1 015,0	Не е приложимо	2 230,0	„Чист водород“	369,1	60,5	1 438,0	719,9	Не е приложимо	Не е приложимо	2 587,5	116 %		
4 255,0	2 537,4	4 101,2	10 893,6	„Интегрални схеми“	729,3	325,4	3,6	312,0	104,4	684,5	2 159,2	20 %		
1 026,0	1 026,0	Не е приложимо	2 052,0	CBE	214,8	31,9	3,4	120,7	Не е приложимо	Не е приложимо	370,8	18 %		
615,0	615,0	Не е приложимо	1 230,0	EU-Rail	215,7	45,2	171,5	95,3	Не е приложимо	Не е приложимо	527,7	43 %		
3 151,3	900,0	2 989,3	7 040,6	EuroHPC 2	190,3	724,9	0,0	2,8	36,6	103,2	1 057,8	15 %		
900,0	900,0	Не е приложимо	1 800,0	SNS	416,8	19,1	339,0	24,7	Не е приложимо	Не е приложимо	799,6	44 %		
890,1	400,0	550,0	1 840,1	„Глобално здравеопазване ЕДСТРЗ“ ⁽³⁾	120,9	4,0	0,0	15,6	5,3	394,5	540,3	29 %		
1 649,6	Не е приложимо	1 649,6	3 299,2	ЕССС ⁽⁴⁾	0,0	0,0	Не е приложимо	Не е приложимо	0,0	0,0	0,0	0 %		
17 272,0	11 522,4	9 790,1	38 584,5	Общо	3 078,1	1 376,1	2 330,9	1 743,8	197,8	1 209,3	9 936,0	26 %		

(1) Включват НВОД, НВДД и парични вноски на членовете от частния сектор.
(2) Включват парични вноски от участващите държави („Интегрални схеми“, EuroHPC2) и международни организации (SESAR 3).
(3) Включват парични вноски от участващи партньори от частния сектор.
(4) Вноските на държавите членки са свързани с доброволно участие в съвместните действия на ЕССС с размер до 1,6496 млрд. евро за програма „Цифрова Европа“. Не са определени целеви стойности за „Хоризонт Европа“.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от СП.

Съвместно предприятие EuroHPC може да не достигне целевите нива за вноските от членовете от частния сектор за програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“

2.27. Към края на 2024 г. вноските на членовете от частния сектор на Съвместно предприятие EuroHPC са достигнали едва 0,3 % от целевата стойност от 900 млн. евро за периода 2021—2027 г. Както вече ЕСП отбеляза през 2022 и 2023 г.⁵, докато механизмите за финансиране и/или целевото ниво за вноските на EuroHPC за членовете от частния сектор остават непроменени, съвместното предприятие няма да постигне значително повишените цели за размера на вноските на тези членове съгласно МФР за периода 2021—2027 г. Това застрашава постигането на общата цел на програмите на съвместното предприятие за силно сътрудничество с партньорите от частния сектор. За последващите действия, предприети във връзка със съответната препоръка на ЕСП от 2023 г., вж. [таблица 2.4](#) (1/2023 г.).

Вноските от Евроконтрол за Съвместно предприятие SESAR 3 също са под целевото ниво за програма „Хоризонт Европа“ към края на 2024 г.

2.28. Към края на 2024 г. вноските на Евроконтрол в Съвместно предприятие SESAR 3 са достигнали едва 16 % от целевата стойност от 500 млн. евро по програма „Хоризонт Европа“. ЕСП докладва за подобна ситуация по време на изпълнението на предходната МФР.

Препоръка 2

Съвместно предприятие SESAR 3 следва да си сътрудничи с Евроконтрол с цел увеличаване на вноските и наблюдаване на напредъка на годишна база, за да осигури постигането на целевото ниво за вноските на Евроконтрол за МФР за 2021—2027 г.

Краен срок за изпълнение — средата на 2026 г.

⁵ Годишен доклад на ЕСП относно съвместните предприятия на ЕС за финансовата 2022 година (точка 3.9.17) и Годишен доклад на ЕСП относно съвместните предприятия на ЕС за финансовата 2023 година (точка 3.9.19).

Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ все още изостава значително от целта да осигури ангажираността на участващите партньори

2.29. Към края на 2024 г., която е третата година от изпълнението на програмата, равнището на паричните вноски от участващите партньори в Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ все още е много ниско — 15,6 млн. евро (4 % от целевото ниво в размер на 400 млн. евро). През 2024 г. съвместното предприятие е привлякло само двама допълнителни партньори, чийто принос от около 2,2 млн. евро ще бъде реализиран през 2025 г. и 2026 г. Недостигът на вноските може значително да намали ефекта на лоста от дейностите на съвместното предприятие и следователно представлява риск за постигането на целите на неговите програми.

Препоръка 3

Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ следва да изготви план за действие за намиране и привличане на допълнителни участващи партньори от Европа и света, за да укрепи капацитета си за научни изследвания и иновации, да генерира допълнителни финансови вноски и да постигне целите на програмите си.

Краен срок за изпълнение — края на 2026 г.

ЕССС не разполага с информация за общия размер на вноските от своите членове, получени преди придобиването на финансова самостоятелност

2.30. ЕССС е придобил финансова самостоятелност през септември 2024 г. В неговите годишни отчети за 2024 г. обаче не е оповестена никаква информация относно кумулативния размер на вноските на ниво програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“, направени от членовете преди съвместното предприятие да придобие финансова самостоятелност, нито е направено сравнение между вноските, получени от всички източници към края на годината, с целевите нива за вноските, определени за всяка програма.

Препоръка 4

За да осигури пълно докладване на постигнатите резултати в годишните отчети в края на годината, ЕССС следва да събира данни, да извършва мониторинг и да докладва относно доброволните парични и непарични вноски на държавите членки за съвместни действия, както и относно техните парични вноски за административните му разходи.

Краен срок за изпълнение — средата на 2026 г.

Слабости в системите за управление и контрол

Някои съвместни предприятия, които през 2024 г. са извършили значителни по размер плащания на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт Европа“, все още не са въвели основана на риска рамка за контрол

2.31. Поради промяната в одитната стратегия на ОСО за програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (вж. точка [1.36](#)) и произтичащите от нея последици за вътрешния контрол в съвместните предприятия за научни изследвания и иновации, ЕСП провери до каква степен се прилага основана на риска рамка за контрол на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“.

2.32. Прилагането на рамка за контрол, основана на риска, следва да позволи на съвместните предприятия да следят за това потенциално рисковите бенефициенти и проекти да подлежат на засилен предварителен контрол или последващи одити от страна на ОСО, както и за това резултатите от тези проверки да се вземат надлежно предвид в оценката на риска за предварителните проверки в бъдеще. Систематичните и централизирани проверки следва да бъдат основен елемент на декларацията за достоверност на изпълнителния директор относно законосъобразността и редовността на операциите, свързани с плащанията, която се включва в годишния отчет за дейността (ГОД) на всяко съвместно предприятие.

2.33. Прилагането от всички съвместни предприятия на стабилна, основана на риска рамка за контрол е важно и с оглед на увеличението в бъдеще на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (вж. [таблица 2.1](#)). Към края на 2024 г. обаче само четири съвместни предприятия (СП „Европейски железопътен транспорт“, „Чисто въздухоплаване“, „Инициатива за иновативно здравеопазване“, „Интегрални схеми“) са завършили работата по изготвяне на основана на риска рамка за контрол на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт Европа“ (вж. последващите действия във връзка с препоръка 7/2022 г. в [таблица 2.4](#)). Освен това Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е първото съвместно предприятие, което през предходната година е представило „процент грешки за изложените на риск средства“ за своите разходи по програмата „Хоризонт Европа“, като е оценило този процент на 1,3 %. За тази цел то е следвало насоките, предоставени от ГД „Бюджет“ в инструкциите за годишния отчет за дейността, относно изчисляването на установения процент грешки и процента остатъчни грешки, финансовата експозиция като сума, изложена на риск, критериите за същественост на резервите и отражението върху декларацията на изпълнителния директор. Оценката на съвместното предприятие се основава на данни на ОСО за най-актуалния процент грешки по отношение на обхванатите от нея бенефициенти.

Системата за управление на риска на Съвместно предприятие F4E не отчита в достатъчна степен рисковете, свързани с преразглеждането на базовите стойности за ITER през 2024 г. и с човешките ресурси

2.34. През юни 2024 г. ITER-IO е предложила на Съвета на ITER преразгледан план на проекта с нови базови стойности, които да заменят договорените през 2016 г. С този план се отлага края на фазата на сглобяване на ITER от 2025 г. (етап „Първа плазма“) за 2035 г. (начало на експлоатацията), а приключването на целия проект от 2042 г. за 2059 г. (17 години след настоящия краен срок). Базовите стойности за 2024 г. включват също така няколко важни технически промени в проекта ITER, които могат значително да засегнат обхвата на непаричните вноски в Съвместно предприятие F4E и паричните вноски в ITER-IO.

2.35. Според годишните отчети на съвместното предприятие очакваното финансово отражение на новите базови стойности от 2024 г. е основният фактор за значителното увеличение на неговите задължения, свързани с изпълнението на проекта ITER („разчет при приключването“), от 21,2 млрд. евро (към края на 2023 г., 21,6 млрд. евро по стойности от 2024 г.) до 25,8 млрд. евро (към края на 2024 г.). Това означава увеличение с около 4,2 млрд. евро (по стойности от 2024 г.) на вноските на Евратом и Франция в оперативните бюджети на съвместното предприятие.

2.36. Предложените нови базови стойности са увеличили правните, техническите, икономическите и финансовите рискове за проекта ITER. Тези рискове не са отразени по подходящ начин в последния регистър на риска на съвместното предприятие. Вместо това, както и през предходните години, процедурата на предприятието за определяне на риска е съсредоточена главно върху рисковете за оперативното изпълнение на проекта. Не се разглеждат по подобен начин хоризонталните рискове, като например необходимостта от реструктуриране на съвместното предприятие и преразпределяне на човешките ресурси, за да се адаптира то към базовите стойности от 2024 г., непропорционалното използване на външни доставчици на услуги (ВДУ), темите за планирането и управлението на ресурсите и неспазването на [Правилника за длъжностните лица на ЕС](#) или на етичната рамка на съвместното предприятие. Освен това ИТ инструментът, който съвместното предприятие използва за управление на риска, не предоставя пълна информация за съответните ключови рискове, като например тяхното действително и вероятно възникване и актуализирано потенциално финансово отражение.

Препоръка 5

Съвместно предприятие F4E следва да подобри допълнително ефективността на системата си за управление на риска, и по-специално:

- а) при определянето на рисковете да отчита по подходящ начин хоризонталните рискове, свързани с преразгледаните базови стойности за 2024 г., и въпросите, свързани с човешките ресурси;
- б) да подобри ИТ инструмента си за управление на риска, за да разполага с пълна информация за съответните основни рискове.

Краен срок за изпълнение — средата на 2026 г.

ЕССС частично е въвел рамка за вътрешен контрол

2.37. Към края на 2024 г. ЕССС е въвел само частично [рамка за вътрешен контрол](#). По-специално, все още са необходими действия за осигуряване на ефективното функциониране на плана за непрекъснатост на дейността и плана за възстановяване след бедствия, за въвеждане на политика за управление на чувствителните функции и прилагане на принципите за контрол, свързани с оценката на риска и дейностите по контрол и наблюдение.

Препоръка 6

ЕССС следва да завърши въвеждането на своята рамка за вътрешен контрол, за да се осигури ефективността на неговите системи за управление и контрол.

Краен срок за изпълнение — средата на 2026 г.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и препоръки от предходни години

2.38. В настоящия раздел ЕСП прави преглед на последващите действия, предприети от съвместните предприятия във връзка с констатациите и оценките от предходни години — описани подробно в таблиците за проследяване в [глава 3](#) — както и във връзка с препоръките на ЕСП, включени в глава 2 от предишни годишни доклади.

Съвместните предприятия са предприели действия в отговор на по-малко от половината от констатациите на ЕСП от предходни години

2.39. Към края на 2024 г. общата оценка на ЕСП е, че са предприети корективни действия в отговор на по-малко от половината от констатациите и оценките от предишни нейни годишни доклади относно съвместните предприятия. От 44-те констатации и оценки, по които не са били предприети достатъчно действия до края на 2023 г., 18 (41 %) са приключени през 2024 г., тъй като съвместните предприятия са предприели корективни действия или констатацията вече е загубила актуалност. Такъв би бил случаят например, ако срокът на неправомерно възложен договор е изтекъл, или ако е настъпила промяна в обстоятелствата, поради която решаването на този въпрос вече не би било икономически ефективно.

2.40. Двадесет и шест от констатациите и оценките (59 %) обаче все още не са приключени към края на 2024 г. Подробности за тях могат да се намерят в приложенията към [глава 3](#).

Съвместните предприятия са изпълнили повечето от препоръките на ЕСП

2.41. През 2024 г. ЕСП отново извърши оценка на изпълнението на действията, препоръчани в глава 2 от последните годишни доклади относно съвместните предприятия (като започна с доклада за 2021 г.). ЕСП основава оценката си на интервюта със служители на съвместните предприятия, участващи в оперативния и финансовия мониторинг на проекти, вътрешния контрол и управлението на човешките ресурси. Тя анализира също така оправдателни документи, предоставени от съвместните предприятия.

2.42. В *таблица 2.4* са представени резултатите от извършения от ЕСП преглед на последващите действия във връзка с шестте препоръки, отправени в нейния Годишен доклад за 2023 г., както и с шестте препоръки от годишните доклади на ЕСП за 2021 г. и 2022 г., които все още не бяха изцяло изпълнени към края на 2023 г.

2.43. Целевият срок за изпълнение на четири от тези 12 препоръки е края на 2024 г. ЕСП счита, че до края на 2024 г.:

- две препоръки са били изцяло изпълнени от съответните съвместни предприятия — относно мониторинга на финализирането на проектите, одобрени в рамките на предходни МФР, и относно изпълнението на целевите стойности за вноските на членовете от частния сектор за МФР за периода 2021—2027 г.;
- третата препоръка относно прилагането на основан на риска подход за контрол на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ е изпълнена изцяло от четири съвместни предприятия (СП „Европейски железопътен транспорт“, „Чисто въздухоплаване“, „Инициатива за иновативно здравеопазване“, „Интегрални схеми“), но е изпълнена само в известна степен от останалите съвместни предприятия, за които се отнася;
- четвъртата препоръка относно човешките ресурси на Съвместно предприятие EuroHPC е изпълнена в известна степен по отношение на постигането на целта на предприятието за набиране на персонал по МФР за периода 2021—2027 г. и е изцяло изпълнена по отношение на повишената прозрачност на процедурите за набиране на персонал.

2.44. От останалите осем препоръки с целеви срок за изпълнение след 2024 г. една (свързана с приемането на насоки за представянето на първите годишни отчети на новите съвместни предприятия) е изцяло изпълнена, а шест са изпълнени в известна степен. Те са свързани с използването на външни доставчици на услуги и управлението на риска от Съвместно предприятие F4E, закъсненията при изпълнението на целевите вноски на членовете от частния сектор на Съвместно предприятие EuroHPC по МФР за периода 2021—2027 г. и значителния паричен излишък както в Съвместно предприятие EuroHPC, така и в Съвместно предприятие „Интегрални схеми“. Препоръката, която все още не е изпълнена, се отнася до приемането на насоки за оценка на нуждите на съвместните предприятия от човешки ресурси. ЕСП отчита факта, че съвместните предприятия са силно зависими от Комисията за изпълнението на тази препоръка.

Таблица 2.4 — Проследяване на препоръките на ЕСП от предходни години

Степен на изпълнение: изцяло; в значителна степен; в известна степен; не е изпълнена.

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
6/2021 г.	Всички СП с изключение на F4E	Съвместните предприятия следва да въведат система за отчитане на времето, за да получат обективни данни за използването от служителите време за всяка дейност.		През 2024 г. в рамките на договореното от съвместните предприятия обособяване на бекофис отделите по човешки ресурси са продължили хармонизирането и оптимизирането на ИТ инструментите, предоставени на всички съвместни предприятия (Sysper и Systal). През 2024 г. Комисията е започнала да прилага нова интегрирана платформа за човешките ресурси (HRT), която да замени настоящите инструменти. През 2025 г. обаче Комисията е потвърдила, че новият инструмент няма да включва система за управление на времето по дейности. Разработването на отделна система от съвместните предприятия би изисквало много ресурси и би създавало проблеми от гледна точка на интеграцията в общите инструменти за управление на човешките ресурси. Целеви срок за изпълнение — до края на 2025 г.
7/2021 г.	Всички СП с изключение на F4E	Съвместните предприятия следва да разработят формализиран модел или насоки за оценяване на нуждите от персонал (включително основни компетентности) за всяка дейност и структура, с цел да се оптимизира използването на човешките ресурси.		Необходимо е изпълнението на тази препоръка да бъде изцяло подкрепено от Комисията (от партньорските генерални дирекции и по-специално ГД „Бюджет“), която взема окончателните решения относно бъдещото разпределение на ресурси за съвместните предприятия. Поради тази причина тя не може да бъде изпълнена преди провеждането на преговорите относно бюджета за новата МФР (около края на 2026 г.).

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
				Целеви срок за изпълнение — до края на 2027 г.
8/2021 г.	F4E	Ръководството на Съвместно предприятие F4E следва да засили вече предприетите мерки за смекчаване на рисковете, свързани с използването на външен персонал, по-специално риска от неефективно управление поради неясното разделение на отговорностите между щатния и външния персонал.		През 2022 г. е създадена работна група, която да разгледа въпроса с широкото използване на външни ресурси с цел по-добро планиране и обосноваване на необходимостта от тях. Впоследствие работната група е изготвила политика относно използването на външни доставчици на услуги (ВДУ), която е одобрена от директора през 2024 г. Тази политика обаче не предвижда централизирана координация и управление на ВДУ. През 2023 г. извършен от СВО одит относно управлението на човешките ресурси и етичните принципи на Съвместно предприятие F4E е констатирал важни проблеми, свързани с координацията и управлението по отношение на ВДУ. Изпълнението на договорения план за действие все още продължава и следва да приключи до края на 2025 г. Целеви срок за изпълнение — до края на 2025 г.
1/2022 г.	EuroHPC, INI, CBE, „Интегрални схеми“	Съвместните предприятия следва да изготвят план за действие със срокове за приключване на проектите, одобрени в предходните периоди на МФР.		Актуализираната система eGrant (Compass) включва нови инструменти за докладване и мониторинг, които съвместните предприятия са използвали за наблюдение на постепенното прекратяване на проектите за безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“ и за оценка на исканията за удължаване и спиране на плащанията. Целеви срок за изпълнение — до края на 2024 г.
2/2022 г.	EuroHPC, CBE	За да достигнат целевите нива за вноските от членовете от частния сектор по МФР за		И двете съвместни предприятия са съставили многогодишна работна програма и бюджет за своите дейности по МФР за

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
		2021—2027 г., съвместните предприятия EuroHPS и CBE, въз основа на стратегически план за изпълнение на програмата, следва ежегодно да проверяват събраните от отделните членове вноски.		периода 2021—2027 г., за да могат да се изготвят разчети за планираните вноски на членовете в многогодишен план. Целеви срок за изпълнение — до края на 2024 г.
7/2022 г.	EU-Rail, CA, INI, „Интегрални схеми“	В рамките на „Хоризонт Европа“ всички съвместни предприятия следва да прилагат основан на риска подход към управлението на безвъзмездна финансова помощ, който обхваща основните етапи на управление на безвъзмездната финансова помощ — от етапа на подготовка до извършване на плащането. В този контекст СП следва по-специално да следят за това дали: а) потенциално рисковите бенефициенти и проекти преминават през засилен предварителен контрол или последващи одити; и б) важните резултати от последващите одити се вземат надлежно предвид при оценката на риска за целите на предварителния контрол, който ще се извършва в бъдеще.		СП EU-Rail използва единствено безвъзмездна финансова помощ под формата на еднократни суми по програма „Хоризонт Европа“. Съвместното предприятие вече е изготвило основана на риска рамка за контрол през 2023 г. и е актуализирало своята стратегия за контрол по програма „Хоризонт Европа“ през декември 2024 г., за да я приведе в съответствие с последните насоки на Комисията относно последващите технически проверки на безвъзмездната финансова помощ под формата на еднократни суми по програма „Хоризонт Европа“. През 2024 г. СП „Чисто въздухоплаване“, „Инициатива за иновативно здравеопазване“ и „Интегрални схеми“ са финализирали своите основани на риска рамки за контрол на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“. Целеви срок за изпълнение — до края на 2024 г.
7/2022 г.	Всички СП с изключение на F4E,	В рамките на „Хоризонт Европа“ всички съвместни предприятия следва да прилагат основан на риска подход към управлението		През февруари 2024 г. съвместните предприятия за научни изследвания и иновации са разработили общ подход за прилагане и насоки относно стратегията на ОСО за контрол на

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
	EU-Rail, CA, INI, „Интегрални схеми“	на безвъзмездна финансова помощ, който обхваща основните етапи на управление на безвъзмездната финансова помощ — от етапа на подготовка до извършване на плащането. В този контекст СП следва по-специално да следят за това дали: а) потенциално рисковите бенефициенти и проекти преминават през засилен предварителен контрол или последващи одити; и б) важните резултати от последващите одити се вземат надлежно предвид при оценката на риска за целите на предварителния контрол, който ще се извършва в бъдеще.		програма „Хоризонт Европа“, в които се предвиждат алтернативни механизми за извличане на увереност и показатели, за да се компенсира фактът, че няма да се извършват последващи одити на представителна извадка от бенефициенти и да се изчислява процент грешки за всяко съвместно предприятие. През 2024 г. СП „Интелигентни мрежи и услуги“ е извършило значителни по обем плащания на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт Европа“ (около 83 млн. евро), но все още не е приложило своята основана на риска рамка за контрол на тези разходи. ЕСП отчита факта, че създаването на ефективна, основана на риска рамка за контрол е времеемка задача. Целеви срок за изпълнение — до края на 2024 г.
1/2023 г.	EuroHPC	Съвместно предприятие EuroHPC следва да подкрепи преразглеждането от Комисията на целевата стойност за вноските на членовете от частния сектор за програмите за периода 2021—2027 г. („Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“).		През 2024 г. EuroHPC е информирало своя управителен съвет, който включва и Комисията, за причините, поради които настоящата целева стойност за вноските за членовете от частния сектор не може да бъде достигната и трябва да бъде преразгледана. Съвместното предприятие също така се е обърнало към външно одиторско дружество за допълнителни съвети как да увеличи максимално капацитета си за мониторинг и докладване на НВОД предвид настоящите ограничения. Целеви срок за изпълнение — до средата на 2025 г.

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
2/2023 г.	СА	Съвместно предприятия „Чисто въздухоплаване“ следва на първо място да разработи корективни механизми за намаляване на излишъците от парични средства до приемливо ниво и на второ място, в координация с Комисията, да приведе в съответствие заявените парични средства за всяка финансова година с разчетените разходи.		Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е намалило общия излишък от парични средства от 237 млн. евро в края на 2023 г. на 105 млн. евро в края на 2024 г. (т.е. с 56 %). Оставащите парични средства са били необходими за извършване на плащания през първите четири месеца на 2025 г. Целеви срок за изпълнение — до края на 2025 г.
2/2023 г.	„Интегрални схеми“, EuroHPC	Съвместни предприятия „Интегрални схеми“ и EuroHPC следва на първо място да разработят корективни механизми за намаляване на излишъците от парични средства до приемливо ниво и на второ място, в координация с Комисията, да приведат в съответствие заявените парични средства за всяка финансова година с разчетените разходи.		През 2024 г. паричният излишък, натрупан от Съвместно предприятие „Интегрални схеми“, се е увеличил. В края на годината той възлиза на 479 млн. евро спрямо 438 млн. евро в края на 2023 г. През 2025 г., след преразглеждане на нуждите от средства в бюджета за оперативни плащания, съвместното предприятие е намалило първоначалния бюджет по програма „Цифрова Европа“ със 100 млн. евро. Комисията обаче приема такива изменения само при условие че освободеното финансиране е необходимо на други органи на ЕС. През 2024 г. излишъкът от парични средства на Съвместно предприятие EuroHPC също се е увеличил на 904,7 млн. евро в края на 2024 г. спрямо 840,7 млн. евро в края на 2023 г. Съвместното предприятие е започнало да прилага корективни механизми през 2024 г., които обаче ще имат отражение при изпълнението на бюджета едва през 2026 г. Целеви срок за изпълнение — до края на 2025 г.

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
3/2023 г.	EuroHPC	Съвместно предприятие EuroHPC следва да се възползва от увеличаването на броя на служителите си и да направи всичко възможно да постигне целевото си ниво за набиране на персонал до края на 2024 г.		До края на 2023 г. предприятието е трябвало да назначи 39 нови служители, за да достигне пълния състав от 54 служители, необходими за изпълнението на дейностите по МФР за периода 2021—2027 г. В края на 2024 г. обаче 14 от 39-те длъжности все още бяха свободни.
		За да увеличи прозрачността на процедурите си за набиране на персонал и да обоснове решенията на комисията за подбор, EuroHPC следва да използва предварително одобрена скала за оценяване на етапа на предварителен подбор в съответствие с практиката, прилагана от други съвместни предприятия и органи на ЕС.		През 2024 г. EuroHPC е въвело скала за оценяване, която да се използва на етапа на предварителен подбор на процедурите за набиране на персонал, включително коефициент на тежест за всеки важен критерий. Целеви срок за изпълнение — до края на 2024 г.

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
4/2023 г.	F4E	Съвместно предприятие F4E следва да създаде централизирана координационна и управленска функция по отношение на ВДУ и да прилага всеобхватна методология за редовна оценка на общите нужди от човешки ресурси (щатни служители и ВДУ) въз основа на работното натоварване и необходимите умения. Съвместното предприятие следва също така да допълни своя регистър на рисковете с най-важните рискове, произтичащи от засиленото използване на услуги на външни изпълнители в дългосрочен план.		През 2024 г. директорът на Съвместно предприятие е одобрил политика за използване на ВДУ, в т.ч. определение на функцията им и планиране на нуждите. Впоследствие през 2025 г. е прието решение за централизирането на тяхната координация и управление. Съвместното предприятие не е актуализирало съответно своя регистър на риска. Целеви срок за изпълнение — до края на 2025 г.
5/2023 г.	F4E	Съвместно предприятие F4E следва да прилага интегриран процес за управление на риска в своята рамка за вътрешен контрол, за да управлява ефективно засягащите го рискове.		През 2024 г. F4E е въвело редовни тримесечни срещи между своите отдели за управление на риска и вътрешен одит. F4E обаче все още не е актуализирало своята рамка за вътрешен контрол, за да включи интегриран процес за управление на риска. Целеви срок за изпълнение — до средата на 2025 г.

Номер и година	Съвместни предприятия	Препоръка на ЕСП	Анализ на ЕСП на постигнатия напредък	
			Степен на изпълнение	Забележки
6/2023 г.	SNS, „Глобално здравеопазване EDCTP3“	Следва да бъдат разработени счетоводни насоки, в които да се прецизират правилата за представяне на първите годишни отчети на новите съвместни предприятия. Тези насоки следва да включват указания за това как да се разграничат финансовите ресурси, разходвани от Комисията, от тези, които се разходват от съвместното предприятие, след като то е придобило финансова самостоятелност.		През юни 2025 г. Комисията е изготвила „Указания за осчетоводяване на прехвърлянията на активи и пасиви на всеки нов субект, учреден съгласно ДФЕС и Договора за Евратом, и органите за публично-частно партньорство“. Те предоставят ясни насоки за различните компоненти на първите годишни отчети. Целеви срок за изпълнение — до средата на 2025 г.

Източник: ЕСП.

Други актуални специални доклади, свързани със съвместните предприятия

2.45. През 2024 г. и първата половина на 2025 г. ЕСП изготви три специални доклада, отнасящи се до съвместните предприятия (вж. [фигура 2.3](#)).

Фигура 2.3 — Други актуални специални доклади на ЕСП, свързани със съвместните предприятия

Специален доклад 08/2024 на ЕСП

„Амбиции на ЕС в областта на изкуствения интелект — подобряване на управлението и увеличаване и насочване на инвестициите ще са от ключово значение за бъдещото развитие“

Този одит анализира ефективността на приноса на Комисията за развитието на екосистема за ИИ в ЕС. В този контекст ЕСП анализира резултатите, постигнати с плана на ЕС за ИИ, както и с финансирането по програми „Хоризонт 2020“, „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“, разходвано през периода 2014—2022 г. за научни изследвания и иновации в областта на технологиите и инфраструктурата за ИИ.

Одитни констатации

Въпреки че Комисията е създадала финансови и инфраструктурни благоприятстващи условия за развитието и внедряването на ИИ, финансираната от ЕС инфраструктура — като например съоръжения за изпитване, пространства на данни или платформа за ИИ по заявка — досега плановете за ИИ са довели до отпускането на ограничена капиталова подкрепа от ЕС (като капиталово финансиране) за новаторите.

Единният пазар на данни все още е в начален етап на развитие и поради това не може веднага да стимулира инвестициите в ИИ.

Резултатите от финансирането от ЕС проекти в областта на ИИ не се наблюдават систематично.

Координацията между ЕС и държавите членки е неефективна поради липсата на инструменти за управление.

Препоръки

Комисията следва:

- да засили планирането и координацията на инвестициите в ИИ, като преразглежда целта на ЕС за инвестиции в областта на ИИ и на начина, по който държавите членки биха могли да допринесат за нея;
- да оцени необходимостта от инструмент за капиталова подкрепа, насочен в по-голяма степен към ИИ;
- да направи необходимото финансираната от ЕС инфраструктура за иновации в областта на ИИ да функционира по координиран начин с единна точка за достъп;
- да засили подкрепата, координацията и мониторинга за използването на резултатите в ЕС;
- да подпомогне използването в ЕС на резултатите от научни изследвания и иновации за ИИ, получени по програма „Хоризонт Европа“;

Специален доклад 11/2024 на ЕСП

„Промислена политика на ЕС относно водорода от възобновяеми източници — по-голямата част от правната рамка е приета — време е за проверка на действителното състояние“

Този одит извърши оценка на промишлената политика на ЕС относно водорода от възобновяеми източници, като се съсредоточи върху правната рамка, определена от Комисията, и нейното въздействие върху развитието на пазара на водород в ЕС.

Одитни констатации

Въпреки че правната рамка на Комисията е почти завършена и предоставя сигурност за създаването на нов пазар, целите на Комисията за 2030 г. за производството и търсенето на водород от възобновяеми източници са прекалено амбициозни.

Изграждането на водородна промишленост в ЕС изисква значителни публични и частни инвестиции. Комисията обаче не разполага с цялостна информация за необходимото и наличното публично финансиране. Освен това подкрепата от ЕС, която се изчислява от ЕСП на 18,8 млрд. евро за периода 2021—2027 г., се отпуска по няколко различни програми, което затруднява предприятията да определят вида финансиране, което е най-подходящо за даден проект.

Един от основните проблеми с този зараждащ се пазар е проблемът на „кокошката и яйцето“, т.е. предлагането изчаква развитието на търсене и обратно.

Препоръки

Комисията следва:

- след проверка на действителното състояние да направи стратегически избор за пътя напред, без да създава нови стратегически зависимости;
- да изготви пътна карта за ЕС и да наблюдава напредъка;
- да получи надеждни данни за националното финансиране и на тяхна база да оцени целесъобразността на механизмите за финансиране от ЕС;
- да наблюдава процедурите на издаване на разрешения за държавите членки;
- да вземе ясно решение относно действията за подкрепа на водородната промишленост, както и за координация с нея и в нейна полза.

Специален доклад 12/2025 на ЕСП

„Стратегия на ЕС в областта на интегралните схеми — изпълнението напредва, но Актът за интегралните схеми вероятно няма да е достатъчен за постигане на прекалено амбициозната цел по програмата „Цифрово десетилетие“

В рамките на този одит беше оценен напредъкът в изпълнението на стратегията на ЕС в областта на интегралните схеми. Беше поставен акцент върху това дали Актът на Комисията за интегралните схеми е ефективен за изпълнение на амбициозната цел по програмата „Цифрово десетилетие“ — ЕС да постигне дял в световното производство на интегрални схеми от най-малко 20 % до 2030 г. Бяха разгледани също така ефективността на механизмите за финансиране, промишлените стратегии и способността на ЕС да намали зависимостта си от чуждестранни доставчици на полупроводници.

Одитни констатации

Актът за интегралните схеми и свързаното с него финансиране вероятно няма да са достатъчни за постигане на прекалено амбициозната цел по програмата „Цифрово десетилетие“ поради силната зависимост на ЕС от външни доставчици и уязвимостите на веригата на доставки, по-специално по отношение на авангардните технологии за производство на интегрални схеми.

Делът на държавите членки и частния сектор в инвестициите все още е най-голям.

Недостигът на умения и пречките пред производството продължават да създават затруднения за увеличаването на капацитета на ЕС в областта на интегралните схеми.

Недостатъчният достъп на ЕС до суровини, високите енергийни разходи и геополитическото напрежение поражда още повече предизвикателства.

Препоръки

Комисията следва:

- да извърши спешно анализ на това дали настоящата стратегия продължава да бъде актуална и да предприеме необходимите корективни действия в краткосрочен план;
- да стартира подготовката на следващата стратегия за полупроводниците.

Източник: Подробна информация относно докладите, препоръките и отговорите на одитираните организации могат да се намерят на уебсайта на ЕСП eca.europa.eu.

Отговори на съвместните предприятия във връзка с глава 1 и глава 2

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/JUS-Replies-SAR-JUS-2024/JUS-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Глава 3

Декларации за достоверност относно съвместните предприятия на ЕС

3.1. Информация в подкрепа на Декларациите за достоверност

Основание за изразяване на становище

3.1.1. Европейската сметна палата (ЕСП) извърши своя одит в съответствие с международните одитни стандарти (МОС) и етичния кодекс на Международната федерация на счетоводителите (IFAC) и международните стандарти на ИНТОСАЙ (МСБОИ). Нейните отговорности съгласно тези стандарти са описани по-подробно в раздела „Отговорност на одитора“ от настоящия доклад. Европейската сметна палата също така отговаря на условията за независимост и изпълнява етичните си задължения в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители, публикуван от Съвета за международни етични стандарти на счетоводителите (СМЕСС). ЕСП счита, че събраните одитни данни са достатъчни и подходящи за обосноваване на нейните становища.

Одитен подход

3.1.2. Европейската сметна палата представя на Европейския парламент и на Съвета, както и на другите органи по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета, Декларация за достоверност за всяко съвместно предприятие (СП) относно надеждността на годишните отчети, както и относно законосъобразността и редовността на свързаните с тях операции.

3.1.3. Одитният подход на ЕСП включва аналитични одитни процедури, пряко тестване на операции и оценка на ключовите елементи на системите за наблюдение и контрол на съвместните предприятия. Към тях се добавят доказателства, получени от работата на други одитори, както и анализ на информацията, предоставена от ръководството на одитираните организации.

Отговорност на ръководството и лицата, натоварени с общо управление

3.1.4. В съответствие с членове 310—325 от ДФЕС и финансовите регламенти на съвместните предприятия, ръководството на всяко съвместно предприятие отговаря за изготвянето и представянето на неговите отчети въз основа на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор, както и за законосъобразността и редовността на свързаните с тях операции. Това включва разработване, въвеждане и поддържане на система за вътрешен контрол, необходима за изготвянето и представянето на финансовите отчети, с цел те да не съдържат съществени неточности, независимо дали същите произтичат от измами или от грешки. Ръководството също така носи крайната отговорност за осигуряване на съответствие на дейностите, финансовите операции и друга отразена във финансовите отчети информация с приложимата нормативна уредба.

3.1.5. При изготвянето на отчетите ръководството следва да оцени способността на съвместното предприятие да продължи да функционира като действащо предприятие. То трябва да оповестява информация, свързана със статута на съвместното предприятие на действащо предприятие, и да използва счетоводна отчетност въз основа на принципа на действащо предприятие, освен ако не възнамерява или не бъде принудено от обстоятелствата да ликвидира предприятието или да прекрати неговата дейност.

3.1.6. Лицата, натоварени с управлението на съвместните предприятия, отговарят за контрола върху процедурата за финансовото им отчитане.

Отговорност на одитора във връзка с извършването на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях

3.1.7. ЕСП получава достатъчни и уместни одитни доказателства във връзка с финансовата информация, докладвана за всяко съвместно предприятие, за да изрази с достатъчна увереност становище относно отчетите и свързаните с тях операции.

- При одита на отчетите, които се състоят от финансови отчети⁶ и отчети за изпълнението на бюджета на всяко съвместно предприятие за финансовата година, ЕСП взема предвид резултатите от одитната дейност, извършена от независимия външен одитор, в съответствие с член 70, параграф 6 от Финансовия регламент на ЕС⁷.
- При одита на приходите ЕСП проверява средствата от вноски, получени от бюджета на ЕС, други членове или участващи държави, и прави преглед на процедурите на съвместните предприятия за събиране на други приходи, ако е приложимо.
- При одита на разходите ЕСП проверява операциите по извършване на плащания, след като разходите са били извършени, вписани и приети. Това включва всички категории плащания към момента на тяхното извършване, с изключение на авансовите плащания. ЕСП проверява авансовите плащания, когато получателят на финансови средства представи доказателства за правилното им използване, а съвместното предприятие приеме тези доказателства и уравни авансовото плащане през същата година или по-късно. При изготвянето на цялостната оценка се вземат предвид и резултатите от последващите одити, извършени от Общата служба за одит (ОСО) на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Европейската комисия във връзка с разходите на съвместните предприятия за безвъзмездна финансова помощ по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“, както и от Европейската изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията във връзка с разходите на съвместните предприятия за безвъзмездна финансова помощ по програма „Цифрова Европа“.

⁶ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

⁷ В отчетите за изпълнението на бюджета са обобщени всички бюджетни операции и се включва разяснителна информация.

3.1.8. ЕСП носи цялата отговорност за изразеното от нея одитно становище.

В съответствие с МОС и МСВОИ при извършване на своите одити ЕСП упражнява професионална преценка и поддържа отношение на професионален скептицизъм. По-специално, ЕСП предприема следните стъпки:

- установява и оценява риска от съществени неточности в отчетите или съществено несъответствие на операциите с изискванията на правната рамка на Европейския съюз, независимо дали това се дължи на измами или на грешки. Рискът да не бъдат разкрити съществени неточности или несъответствия е по-голям, когато те произтичат от измами, отколкото когато се дължат на грешки, тъй като измамата може да включва тайно споразумение, фалшификация, преднамерен пропуск, неточно представяне на информация или пренебрегване на вътрешния контрол. Одиторите разработват и следват одитни процедури, съобразени с тези рискове.
- запознава се с вътрешния контрол, свързан с конкретния одит, като целта ѝ не е изразяване на становище относно ефективността на този вътрешен контрол, а разработване на подходящи за обстоятелствата одитни процедури. Ако бъдат установени сериозни слабости във вътрешния контрол, ЕСП остойностява отражението им, ако е възможно, и коригира оценката на риска за следващата година. ЕСП не установи такива слабости в рамките на тазгодишния си одит.
- прави оценка на уместността на счетоводните политики и на основателността на счетоводните разчети и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- извършва оценка на уместността на използването от ръководството на счетоводно отчитане на база действащо предприятие и, въз основа на получените одитни доказателства, преценява също така дали е налице съществена несигурност, свързана със събития или условия, които могат да породят сериозни съмнения относно способността на съответното съвместно предприятие да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ЕСП заключи, че е налице съществена несигурност, тя трябва да обърне внимание в своя доклад на свързаните с това оповестявания в отчетите или, в случай че тези оповестявания са недостатъчни, да измени своето становище. Заключениеята на ЕСП се основават на одитни доказателства, получени от нея до датата на изготвяне на доклада. Събития или обстоятелства, възникнали след тази дата, могат обаче да принудят съответното предприятие да преустанови съществуването си като действащо предприятие.
- оценява цялостното представяне, структурата и съдържанието на отчетите, в т.ч. всички оповестявания, както и дали отчетите представят достоверно съответните операции и събития.

3.1.9. ЕСП информира ръководството относно въпроси като планирания обхват и график на одита и значимите одитни констатации, включително относно значителни недостатъци на вътрешния контрол.

3.1.10. ЕСП описва в своя одитен доклад въпросите, за които счита, че имат най-голямо значение за одита на отчетите и свързаните с тях операции, освен ако публичното оповестяване на тези въпроси не е забранено от законова разпоредба, или когато в изключително редки случаи бъде взето решение, че даден въпрос не трябва да бъде упоменат в нейния доклад, тъй като основателно може да се очаква неблагоприятните последиствия от оповестяването на тази информация да надвишават ползите за обществения интерес.

3.1.11. Не е възможно да се гарантира, че при одита на отчетите винаги ще бъдат разкрити всички съществени неточности или несъответствия с приложимата нормативна уредба. Те могат да се дължат на измами или грешки и се считат за съществени, ако може разумно да се очаква, че поотделно или заедно могат да повлияят на икономическите решения, които потребителите ще вземат въз основа на тези отчети.

**Съвместни предприятия, които
изпълняват рамкови програми на ЕС
за научни изследвания и иновации**

3.2. Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3)

Въведение

3.2.1. Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ със срок на дейност до 31 декември 2031 г.⁸ Съвместно предприятие SESAR 3 е правопреемник на Съвместно предприятие SESAR, създадено през февруари 2007 г. по Седма рамкова програма за научни изследвания (7РП) за период от осем години⁹, който е удължен през юни 2014 г. с цел съвместното предприятие да продължи своята дейност по програма „Хоризонт 2020“¹⁰.

3.2.2. СП SESAR 3 е създадено като публично-частно партньорство за разработване на модернизирано управление на въздушното движение в Европа и ускоряване на изграждането на инициативата за **цифрово европейско небе** чрез научни изследвания и иновации. Неговите членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Мобилност и транспорт“), Европейската организация за безопасност на въздухоплаването (**Евроконтрол**) и над 50 организации, представляващи целия авиационен сектор — летища, ползватели на въздушното пространство от всички категории, доставчици на аеронавигационно обслужване, оператори и доставчици на услуги за безпилотни летателни апарати, както и промишленият сектор и научната общност.

⁸ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

⁹ Регламент (ЕО) № 219/2007 на Съвета за създаване на Съвместно предприятие за разработване на ново поколение Европейска система за управление на въздушното движение (SESAR).

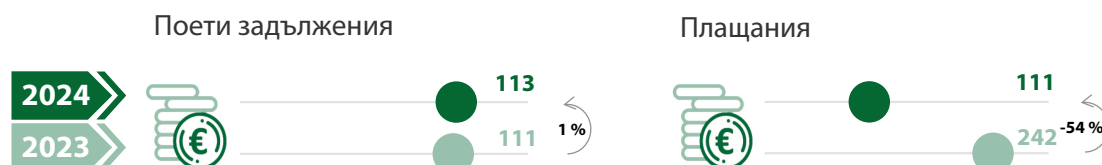
¹⁰ Регламент (ЕС) № 721/2014 на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 219/2007.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3)

3.2.3. На [фигура 3.2.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Фигура 3.2.1 — Основни данни за СП SESAR 3

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.2.4. Намалението в бюджета за плащания за 2024 г. отразява използването на многогодишни покани за представяне на предложения. Първата тригодишна покана за представяне на предложения е публикувана през 2023 г. и повечето от съответните авансови плащания са извършени през последните месеци на същата година. Поради това съвместното предприятие не е очаквало плащания по декларации за разходи на бенефициенти през 2024 г.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3)

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.2.5. В раздел **3.1** са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница **188** представлява неразделна част от становището.

3.2.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
 - б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,
- съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.2.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3)

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.2.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.2.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.2.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Съвместно предприятие SESAR 3 е приключило финансирането по програма „Хоризонт 2020“ през 2024 г., но само 88 % от договорените вноски са били направени

3.2.11. В [таблица 3.2.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие SESAR 3 за програма „Хоризонт 2020“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение
в единното европейско небе (SESAR 3)

**Таблица 3.2.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие
за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)**

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителните регламенти и двустранни споразумения)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Мобилност и транспорт“)	555,8	29,3	Не е приложимо	585,0	566,0	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	566,0	97 %
Евроконтрол	467,0	25,0	Не е приложимо	492,0	17,1	325,9	0,0	Не е приложимо	343,0	70 %
Членове от частния сектор	280,0	18,5	Не е приложимо	298,5	17,3	287,4	0,0	Не е приложимо	304,7	102 %
Общо	1 302,8	72,8	Не е приложимо	1 375,5	600,4	613,3	0,0	Не е приложимо	1 213,7	88 %

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.2.12. През 2024 г. Съвместно предприятие SESAR 3 е завършило изпълнението на програма „Хоризонт 2020“. Към края на годината общо около 88 % от планираното финансиране е било получено от съвместното предприятие. Недостигът на вноски е особено осезаем в случая на Евроконтрол, който е предоставил само 70 % от предвидената сума.

Вноските от Евроконтрол са под целевото ниво за програма „Хоризонт Европа“ към края на 2024 г.

3.2.13. В [таблица 3.2.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие SESAR 3 за програма „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение
в единното европейско небе (SESAR 3)

**Таблица 3.2.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие
за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)**

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски (1)	Докладвани невалидирани непарични вноски (1)	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Мобилност и транспорт“) (2)	585,0	30,0	615,0	183,4	59,0	Не е приложимо	Не е приложимо	242,4	39 %
Членове от частния сектор	504,0	25,0	529,0	0,0	Не е приложимо	90,8	98,4	189,2	36 %
Евроконтрол	475,0	25,0	500,0	11,1	Не е приложимо	40,4	27,1	78,6	16 %
Общо	1 564,0	80,0	1 644,0	194,5	59,0	131,2	125,5	510,2	31 %

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД). Валидирани НВДД са оповестени само в годишния отчет за дейността на СГП SESAR 3.

(2) Включва вноските на Обединеното кралство в размер на 29 млн. евро и междинното намаляване на средствата по програма „Хоризонт Европа“ с 14 млн. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.2.14. Към края на 2024 г., през третата година от изпълнението на програмата, ЕС и членовете от частния сектор заедно са достигнали около 44 % от общото целево ниво за размера на вноските. Членовете от частния сектор и Евроконтрол са докладвали парични и непарични вноски с приблизителен размер от 267,8 млн. евро. От тази сума, съгласно Годишния отчет за дейността на съвместното предприятие, 191 млн. евро (71 %) са свързани с допълнителни дейности извън неговата програма за научни изследвания. Евроконтрол изостава с вноските си и към края на 2024 г. е внесъл едва 16 % от договорената сума.

Слабости в бюджетното планиране и изпълнението на административните разходи

3.2.15. През предходната година нивото на изпълнение на бюджетните кредити на SESAR 3 за плащания за разходи за инфраструктура и оперативни разходи за 2024 г. (дял 2) е намаляло до 45 % (2023 г. — 55 %). Съвместното предприятие отдава това отчасти на преминаването към новата финансова система (SUMMA) на Комисията, което е съвпаднало с представянето от Евроконтрол на окончателни фактури на стойност около 1 млн. евро за ИТ услуги, предоставени през 2024 г. Общият размер на неусвоените бюджетни кредити за плащания обаче е много по-голям — 3 млн. евро.

3.2.16. При извършването на разходи за ИТ услуги Съвместно предприятие SESAR 3 не е използвало първо бюджетните кредити за плащания в размер на 1,6 млн. евро, пренесени от предходната година, което противоречи на член 6, параграф 5 от неговите [финансови правила](#).

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение
в единното европейско небе (SESAR 3)

3.2.17. През 2024 г. стойността на неизползваните бюджетни кредити за плащания на административни разходи, които трябва да бъдат прехвърлени към административния бюджет за следващата 2025 година, възлиза на 3,1 млн. евро (2023 г. — 2,4 млн. евро) и представлява около 100 % от бюджета за разходи за инфраструктура и оперативни разходи на Съвместно предприятие SESAR 3 за 2025 г. Съвместното предприятие също така е натрупало общо 11,3 млн. евро неизползвани бюджетни кредити за плащания на административни разходи (дялове 1 и 2) по отделен бюджетен ред за резерв, който да се използва за планирани бъдещи административни разходи (2023 г. — 8,2 млн. евро). Тази сума представлява около 100 % от сумата, необходима на съвместното предприятие за плащания на административни разходи по дял 1 и дял 2 през 2025 г.

3.2.18. Трайно ниската степен на изпълнение на плащанията по дял 2 и значителният размер на натрупаните неизползвани бюджетни кредити за плащания за административни разходи може да представляват структурен проблем при планирането и/или изпълнението на бюджета на Съвместно предприятие SESAR 3.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.2.19. ЕСП одитира две операции по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместно предприятие SESAR 3 по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. И двете операции не съдържаха грешки.

3.2.20. Въз основа на резултатите от последващия одит на Общата служба за одит на Комисията (ОСО) Съвместно предприятие SESAR 3 е докладвало представителен процент грешки в размер на 3,5 % и процент остатъчни грешки в размер на 0,7 % за разходите по програма „Хоризонт 2020“ (които представляват около 21 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)¹¹. Все още не са налични резултатите от последващия одит на разходите по програма „Хоризонт Европа“ (около 40 % от всички плащания за 2024 г.).

¹¹ Консолидиран годишен отчет за дейността на СП SESAR 3 за 2024 г., глава 4.1.1.2.3.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3)

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.2.21. За втора поредна година външният одитор на Съвместно предприятие SESAR 3 е установил съществена неточност в предварителните годишни отчети и е изразил отрицателно становище. Това показва недостатъци в процедурата на съвместното предприятие за изготвяне на годишните отчети и за проверка на точността на изчисленията и на надеждността на съответните данни. Съществената неточност е коригирана в окончателните годишни отчети.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.2.22. В *приложението* са представени действията, предприети от Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе (SESAR 3)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджета за плащания на административни разходи (дял 2).	Ситуацията не е променена и през 2024 г. (вж. точки 3.2.15 — 3.2.18).	Неприключена
2	2023	Неактуален план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	И двата плана са актуализирани и тествани през 2024 г.	Приключена
3	2023	Липса на политика за вътрешен контрол по отношение на чувствителните функции.	Съвместно предприятие SESAR 3 е въвело политика за вътрешен контрол по отношение на чувствителните функции през февруари 2024 г.	Приключена

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение
в единното европейско небе (SESAR 3)

Отговор на Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2024/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.3. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

Въведение

3.3.1. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.¹² Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ заменя Съвместна технологична инициатива в областта на въздухоплаването („Чисто небе 1“), създадена през декември 2007 г. по Седма рамкова програма за научни изследвания (7РП) за период от десет години¹³ и с удължен срок на дейност през май 2014 г. („Чисто небе 2“) по програма „Хоризонт 2020“¹⁴.

3.3.2. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е публично-частно партньорство, чиято дейност е насочена към научни изследвания и иновации за преобразуване на въздухоплаването чрез постигане на устойчиво и неутрално по отношение на климата бъдеще. Негови членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Научни изследвания и иновации“), и организации от сектора на въздухоплаването¹⁵. Съвместното предприятие избира също така асоциирани членове чрез покани за изразяване на интерес.

¹² Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

¹³ Регламент (ЕО) № 71/2007 на Съвета.

¹⁴ Регламент (ЕС) № 558/2014 на Съвета.

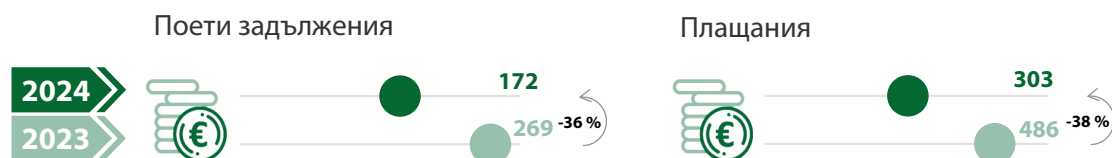
¹⁵ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

3.3.3. На [фигура 3.3.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Фигура 3.3.1 — Основни данни за СП „Чисто въздухоплаване“

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.3.4. Намаленият бюджет за поемане на задължения и за плащания за 2024 г. отразява значителното намаление на средствата за покани за представяне на предложения за проекти по програма „Хоризонт Европа“ в периода между 2022 г. и 2023 г., както и закъсненията при изпълнението на проекти по поканата за представяне на предложения от 2022 г.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.3.5. В раздел [3.1](#) са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [188](#) представлява неразделна част от становището.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

3.3.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,

съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.3.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Обръщане на внимание

3.3.8. ЕСП обръща внимание на бележка 4.12 към годишните отчети за 2024 г., в която се предоставя информация относно актуалната ситуация по отношение на внедряването от Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ на нова бюджетна, счетоводна и финансова система (SUMMA), което се осъществява в рамките на пилотен проект на Комисията за разработване и тестване на тази система. Някои функционалности на SUMMA все още се разработват и изискват ръчна обработка и проверки за надеждност, за да се гарантира точността на данните. Този въпрос няма отражение върху становището на ЕСП.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.3.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.3.10. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.3.11. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е приключило финансирането по програма „Хоризонт 2020“ през 2024 г., като всички членове са изпълнили или надхвърлили целевите нива за вноски

3.3.12. В [таблица 3.3.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ за програма „Хоризонт 2020“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

Таблица 3.3.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителните регламенти и правните решения)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	1 716,0	39,0	Не е приложимо	1 755,0	1 748,1	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	1 748,1	100 %
Членове от частния сектор	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,8	1 067,0	0,0	1 344,6	2 442,4	111 %
Общо	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 778,9	1 067,0	0,0	1 344,6	4 190,5	106 %

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.3.13. През 2024 г. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е завършило изпълнението на програма „Хоризонт 2020“. В края на годината докладваните вноски от членове от частния сектор надхвърлят целевото ниво с 11 %.

Вноските на членовете от частния сектор за програма „Хоризонт Европа“ са генерирани предимно чрез дейности извън програмата за научни изследвания на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

3.3.14. В [таблица 3.3.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ за програма „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.3.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Докладвани невалидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“) ⁽²⁾	1 715,8	39,2	1 755,0	482,2	94,7	Не е приложимо	Не е приложимо	576,9	33 %
Членове от частния сектор	2 360,8	39,2	2 400,0	7,2	Не е приложимо	266,3	302,6	576,1	24 %
Общо	4 076,6	78,4	4 155,0	489,4	94,7	266,3	302,6	1 153,0	28 %

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).
(2) Включва вноските на Обединеното кралство в размер на 96 млн. евро и междинното намаляване на средствата по програма „Хоризонт Европа“ с 41 млн. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

3.3.15. Към края на 2024 г. ЕС и членовете от частния сектор заедно са достигнали около 28 % от общото целево ниво за размера на вноските. ЕС е направил парични вноски в размер на 576,9 млн. евро, а членовете от частния сектор са отчели парични и непарични вноски на стойност около 576,1 млн. евро. От тази сума, съгласно годишните отчети, 481,3 млн. евро (84 %) са свързани с допълнителните дейности извън програмата за научни изследвания на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.3.16. ЕСП одитира шест операции по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП откри грешки с финансово отражение в три от шестте плащания по програма „Хоризонт 2020“. Първата грешка се отнася до недопустими разходи за персонал поради неправилно изчисляване на почасови ставки. Втората грешка е свързана с недопустими разходи за външни служители, командировани на работа при бенефициента. Третата грешка се отнася до недопустими разходи за персонал поради включването в метода за изчисляване на почасовите ставки на непреки разходи, които вече са били покрити от единната ставка от 25 %.

3.3.17. Въз основа на резултатите от последващия одит на Общата служба за одит на Комисията (ОСО) обаче Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е докладвало представителен процент грешки в размер на само 1,6 % и процент остатъчни грешки в размер на 0,1 % за разходите по програма „Хоризонт 2020“ (които представляват около 63 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)¹⁶.

¹⁶ Консолидиран годишен отчет за дейността на СП „Чисто въздухоплаване“ за 2024 г., глава 4.1.1.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

3.3.18. През 2024 г. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е въвело нов пилотен механизъм за докладване, съгласно който съвместните предприятия трябва да оповестяват процента грешки за своите разходи по програма „Хоризонт Европа“. По отношение на своите разходи по „Хоризонт Европа“, извършени през 2024 г. (около 34 % от всички плащания за 2024 г.), съвместното предприятие изчислява процента грешки на 1,3 %. За тази цел то е следвало насоките, предоставени от ГД „Бюджет“ в инструкциите за годишния отчет за дейността, относно изчисляването на установения процент грешки и процента остатъчни грешки, финансовата експозиция като сума, изложена на риск, критериите за същественост на резервите и отражението върху декларацията на изпълнителния директор. Оценката на съвместното предприятие се основава на данни на ОСО за най-актуалния процент грешки по отношение на обхванатите от нея бенефициенти.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.3.19. В [приложението](#) са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2020	Значителен брой на служителите, наети чрез агенции за временна заетост.	Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е намалило броя на служителите, наети чрез агенции за временна заетост, от 12 в края на 2023 г. до 7 в края на 2024 г.	Приключена
2	2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджетните кредити за плащания на оперативни разходи, свързани с програма „Хоризонт 2020“.	Нивото на изпълнение на дейностите по програма „Хоризонт 2020“ се е увеличило на 93 % в края на 2024 г., което е позволило на съвместното предприятие да приключи проектите си по тази програма.	Приключена
3	2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджета за плащания на разходи за инфраструктура и оперативни разходи (дял 2).	През 2024 г. нивото на изпълнение на бюджета за плащания на разходи за инфраструктура и оперативни разходи (дял 2) е 67 % (2023 г. — 60 %).	Неприключена
4	2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджета за плащания по програма „Хоризонт Европа“.	Степента на изпълнение за 2024 г. на плащанията по програма „Хоризонт Европа“ е 52 %, като се има предвид	Неприключена

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
			преразпределението за 2025 г. (2023 г. — 53 %).	
5	2023	Натрупване на излишък от парични средства.	Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ е намалило натрупания излишък от парични средства от 237 млн. евро в края на 2023 г. на 105 млн. евро в края на 2024 г. (т.е. с 56 %). Оставащите парични средства са необходими за извършване на плащания за първите четири месеца на 2025 г.	Приключена
6	2023	Неактуален план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	През 2024 г. е приет общ актуализиран план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г.	Неприключена

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (CA)

Отговор на Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CA-Replies-SAR-JUS-2024/CA-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.4. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Въведение

3.4.1. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.¹⁷ Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI) заменя Съвместно предприятие „Инициатива за иновативни лекарства“ (IMI), създадено през декември 2007 г. по Седма рамкова програма за научни изследвания (7РП) за период от десет години¹⁸ и с удължен срок на дейност през май 2014 г. (IMI 2) по програма „Хоризонт 2020“¹⁹.

3.4.2. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ е публично-частно партньорство с насоченост към устойчиви, интердисциплинарни и ориентирани към пациентите научни изследвания и иновации в областта на здравеопазването. Неговите членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Научни изследвания и иновации“), и европейски браншови сдружения.

3.4.3. На *фигура 3.4.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

¹⁷ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

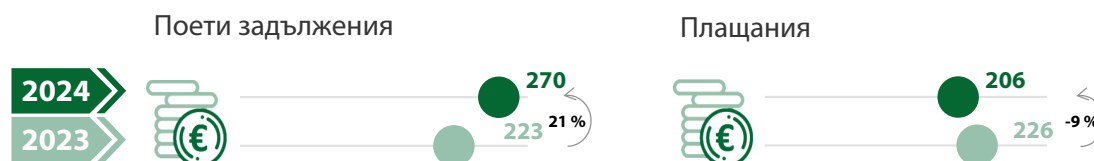
¹⁸ Регламент (ЕО) № 73/2008 на Съвета.

¹⁹ Регламент (ЕС) № 557/2014 на Съвета.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Фигура 3.4.1 — Основни данни за СП „Инициатива за иновативно здравеопазване“

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.4.4. Увеличението на бюджета за поемане на задължения за 2024 г. отразява факта, че значителни по размер неизползвани бюджетни кредити за поемане на задължения за 2023 г. са били преразпределени към оперативния бюджет за 2024 г. (вж. точки [3.4.18](#)—[3.4.19](#)).

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.4.5. В раздел [3.1](#) са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [188](#) представлява неразделна част от становището.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

3.4.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
 - б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,
- съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.4.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.4.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.4.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.4.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ е приключило 7РП през 2024 г. при достигнати 90 % от целевото ниво за вноските от членовете

3.4.11. В [таблица 3.4.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за 7РП спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.4.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за 7РП (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	966,0	34,0	Не е приложимо	1 000,0	938,4	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	938,4	94 %
Членове от частния сектор	966,0	34,0	Не е приложимо	1 000,0	21,9	836,5	0,2	Не е приложимо	858,6	86 %
Общо	1 932,0	68,0	Не е приложимо	2 000,0	960,3	836,5	0,2	Не е приложимо	1 797,0	90 %

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.4.12. През 2024 г. съвместното предприятие е приключило изпълнението на 7РП. Членовете са предоставили общо 90 % от своите целеви вноски.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Към края на 2024 г. членовете са достигнали 81 % от определеното им целево ниво на вноски за програма „Хоризонт 2020“

3.4.13. В [таблица 3.4.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за програма „Хоризонт 2020“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в края на 2024 г.

Таблица 3.4.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	1 595,4	42,6	Не е приложимо	1 638,0	1 211,7	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	1 211,7	74 %
ЕФФИА и асоциирани партньори	1 595,4	42,6	Не е приложимо	1 638,0	41,1	1 241,5	145,5	Не е приложимо	1 428,1	87 %
Общо	3 190,8	85,2	Не е приложимо	3 276,0	1 252,8	1 241,5	145,5	Не е приложимо	2 639,8	81 %

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.4.14. Към края на 2024 г. направените от ЕС парични вноски са с общ размер от 1,2117 млрд. евро (74 % от целевото ниво). В същото време членовете от частния сектор са отчели парични и непарични вноски в размер на около 1,4281 млрд. евро (87 % от целевото ниво). Към края на 2024 г. общият размер на вноските е 81 % от целта.

3.4.15. Според годишните отчети, към края на годината ЕС е поел правно задължение в размер на 1,452 млрд. евро за съфинансиране на проекти по програма „Хоризонт 2020“ (91 % от целевото ниво за оперативни дейности). Освен това членовете от частния сектор са поели правни задължения за 1,510 млрд. евро (95 % от целевото ниво за оперативни дейности) под формата на непарични вноски.

Бавното начало на програмата „Хоризонт Европа“ е засегнало напредъка при събирането на вноски

3.4.16. В [таблица 3.4.3](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за програма „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.4.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Докладвани невалидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“) ⁽²⁾	1 169,8	30,2	1 200,0	155,6	11,4	Не е приложимо	Не е приложимо	167,0	14 %
Членове от частния сектор и партньори, участващи с вноска	1 169,8	30,2	1 200,0	4,1	Не е приложимо	7,0	51,9	63,0	5 %
Общо	2 339,6	60,4	2 400,0	159,7	11,4	7,0	51,9	230,0	10 %

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).
На равнището на съвместното предприятие НВДД не може да надвишават 40 % от общия размер на непаричните вноски на членовете от частния сектор.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.4.17. Към края на 2024 г., през третата година от изпълнението на програма „Хоризонт Европа“, ЕС и членовете от частния сектор заедно са достигнали около 10 % от общото целево ниво за размера на вноските, което отразява бавното темпо, с което е започнало изпълнението на програмата. Според годишните отчети на съвместното предприятие членовете от частния сектор предоставят основно вноски за проекти, финансирани от INI. Тъй като тези проекти са резултат от състезателни процедури за оценка на представените предложения, ЕСП счита, че тези вноски ефективно допринасят за постигане на програмните цели на съвместното предприятие.

3.4.18. Към края на 2024 г. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ е използвало само 168 млн. евро (65 %) от наличните за 2024 г. бюджетни кредити за поемане на задължения за програма „Хоризонт Европа“, възлизащи на 260 млн. евро (2023 г. — 93 %).

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

3.4.19. Съвместното предприятие разясни, че промените в правилата на програма „Хоризонт Европа“, в съчетание с увеличения брой едноетапни покани за представяне на предложения, са довели до подаването на по-малко висококачествени предложения по първите три покани, публикувани през 2022 г. В резултат на това значителен обем неизползвани бюджетни кредити за поемане на задължения за 2023 г. (около 72 млн. евро) са били преразпределени към оперативния бюджет за 2024 г. През 2024 г. използването на тези преразпределени бюджетни кредити е забавено още повече поради споразумението за асоцииране на Обединеното кралство към програма „Хоризонт Европа“ от същата година, съгласно което Обединеното кралство не отговаря на условията за финансиране по програма „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2023 г.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.4.20. ЕСП одитира четири операции по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП установи една грешка с финансово отражение, която се дължи отчасти на недопустими разходи за персонал (поради неправилно изчисляване на почасови ставки и неправомерно включване на разходи за подизпълнители) и отчасти на използването на неправилни обменни курсове.

3.4.21. До края на 2023 г. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ е извършвало свои собствени последващи одити на разходите по 7РП. През 2024 г. то е докладвало окончателен представителен процент грешки за разходите по 7РП в размер на 2,1 % и процент остатъчни грешки в размер на 0,8 %. Последващите одити на програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ се извършват от Общата служба за одит на Комисията. Въз основа на резултатите от тях съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки в размер на 3,6 % и процент остатъчни грешки в размер на 1,8 % за разходите по „Хоризонт 2020“ (които представляват около 92 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)²⁰. Все още не са налични резултатите от последващия одит на разходите по програма „Хоризонт Европа“ (около 8 % от всички плащания за 2024 г.).

²⁰ Консолидиран годишен отчет за дейността на СП „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за 2024 г., глава 4.1.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.4.22. В *приложението* са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2023	Ниски нива на изпълнение на бюджета за плащания на административни разходи за инфраструктура (дял 2).	В края на 2024 г. нивата на изпълнение на бюджетните кредити за поемане на задължения и за плащания за разходи за инфраструктура и оперативни разходи (по дял 2) са се увеличили до съответно 91 % и 81 % (2023 г. — 69 % и 67 %).	Приключена
2	2023	Слабости в планирането, свързани с етапите на подаване и оценка на офертите в рамките на процедура за възлагане на обществена поръчка.	През 2024 г. съвместното предприятие е използвало междуинституционално рамково споразумение за такива услуги и е засилило вътрешния си контрол.	Приключена
3	2023	Неактуален план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	През 2024 г. е приет общ актуализиран план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г.	Неприключена

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (IHI)

Отговор на Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/IHI-Replies-SAR-JUS-2024/IHI-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.5. Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Въведение

3.5.1. Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.²¹ Съвместно предприятие „Чист водород“ заменя Съвместна технологична инициатива за горивни клетки и водород („Горивни клетки и водород 1“), създадена през май 2008 г. по Седма рамкова програма за научни изследвания (7РП) за периода до 31 декември 2017 г.²² и с удължен срок на дейност през май 2014 г. („Горивни клетки и водород 2“) по програма „Хоризонт 2020“²³. За периода 2023—2025 г. се очаква съвместното предприятие да получи 200 млн. евро от плана RePowerEU с цел увеличаване на броя на „водородните долини“ (географски райони, в които етапите от производството до крайното потребление на водорода са комбинирани в интегрирана екосистема), обхванати от „Хоризонт Европа“.

3.5.2. Съвместно предприятие „Чист водород“ е публично-частно партньорство в областта на научните изследвания и иновациите в технологиите за водород и горивни клетки. Неговите членове са ЕС, представляван от Европейската комисия (ГД „Научни изследвания и иновации“), отрасловото сдружение „Водородна Европа“ и научноизследователската група „Водородна Европа“.

3.5.3. На *фигура 3.5.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

²¹ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

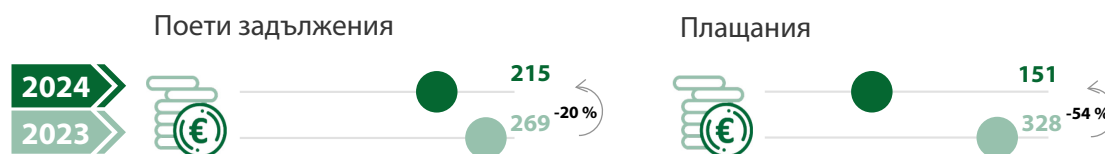
²² Регламент (ЕО) № 521/2008 на Съвета.

²³ Регламент (ЕС) № 559/2014 на Съвета.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Фигура 3.5.1 — Основни данни за СП „Чист водород“

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.5.4. Намаленият бюджет за плащания за 2024 г. (включително финансирането в размер на 23 млн. евро по RePowerEU) отразява факта, че през 2023 г. съвместното предприятие е публикувало само една покана за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“ (спрямо две покани през 2022 г.). Намаленият бюджет за поемане на задължения се дължи на по-малката стойност на поканата за представяне на предложения за 2024 г.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.5.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Чист водород“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница 188 представлява неразделна част от становището.

3.5.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместно предприятие „Чист водород“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,

съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.5.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Чист водород“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.5.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Чист водород“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.5.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Чист водород“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.5.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Вноските на членовете от частния сектор надвишават целта на програма „Хоризонт 2020“ главно поради допълнителните дейности

3.5.11. В [таблица 3.5.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Чист водород“ за програма „Хоризонт 2020“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.5.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителните регламенти и правните решения)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	646,0	19,0	Не е приложимо	665,0	654,9	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	654,9	98 %
Членове от частния сектор	76,0	19,0	285,0	380,0	18,2	79,7	48,5	1 039,1	1 185,5	312 %
Общо	722,0	38,0	285,0	1 045,0	673,1	79,7	48,5	1 039,1	1 840,4	176 %

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

3.5.12. Въпреки че членовете от частния сектор са предоставили 1,185 млрд. евро под формата на парични и непарични вноски, надхвърляйки значително минималното целево ниво, 1,0391 млрд. евро (около 88 %) от тази сума са свързани с допълнителни дейности, несвързани пряко с финансирани от съвместното предприятие проекти. ЕСП отбелязва, че съвместното предприятие следва да прилага сходни правила за сертифицирането, докладването и валидирането както на НВДД, така и на НВОД. Въпреки това, тъй като допълнителните дейности не са обвързани със същите правила за оценка и мониторинг като финансираните от съвместното предприятие дейности, произтичащи от покани за представяне на предложения, ЕСП счита, че може да съществува риск те да са по-малко ефективни по отношение на постигането на програмните цели на съвместното предприятие.

Вноските на членовете от частния сектор за програма „Хоризонт Европа“ вече са надхвърлили целевите нива поради непарични вноски за допълнителни дейности

3.5.13. В [таблица 3.5.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Чист водород“ за програма „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.5.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“, вкл. RePowerEU (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Докладвани невалидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“) ⁽²⁾	1 184,8	30,2	1 215,0	369,1	60,5	Не е приложимо	Не е приложимо	429,6	35 %
Членове от частния сектор ⁽²⁾	984,8	30,2	1 015,0	0,0	Не е приложимо	1 438,0	719,9	2 157,9	213 %
Общо	2 169,6	60,4	2 230,0	369,1	60,5	1 438,0	719,9	2 587,5	116 %

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

(2) Включва 200 млн. евро по RePowerEU, вноските на Обединеното кралство в размер на 39 млн. евро и междинното намаляване на средствата по програма „Хоризонт Европа“ с 24 млн. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

3.5.14. Към края на 2024 г., през третата година от изпълнението на програма „Хоризонт Европа“, ЕС и членовете от частния сектор заедно вече са достигнали около 116 % от общото целево ниво за размера на вноските. Паричните и непаричните вноски на членовете от частния сектор в размер на 2,1579 млрд. евро значително надвишават минималното целево ниво, тъй като според годишните отчети на съвместното предприятие почти цялата сума е свързана с допълнителни дейности, несвързани пряко с финансирани от съвместното предприятие проекти.

Слабости в бюджетното планиране и изпълнението на административните разходи

3.5.15. Нивото на изпълнение на бюджетните кредити за поемане на задължения и за плащания в бюджета на съвместното предприятие за разходи за персонал за 2024 г. (дял 1) е намаляло — съответно 83 % и 73 % (2023 г. — 87 % и 86 %). Нивото на усвояване на бюджетните кредити за плащания в бюджета за разходи за инфраструктура и оперативни разходи (дял 2) също е спаднало до 58 % (2023 г. — 61 %). В резултат на това стойността на неизползваните бюджетни кредити за плащания на административни разходи, които трябва да бъдат преразпределени към бюджета за такива разходи за следващата година, се е увеличила от 1,8 млн. евро на 3 млн. евро. Това представлява приблизително една трета от общите планирани административни разходи (дялове 1 и 2) за 2025 г.

3.5.16. По отношение на бюджета за разходи за инфраструктура и оперативни разходи (дял 2) Съвместно предприятие „Чист водород“ не е използвало първо бюджетните кредити за плащания, пренесени от предходната година, което противоречи на член 6, параграф 5 от неговите [финансови правила](#).

3.5.17. В годишните отчети за 2024 г. увеличението на неизползваните бюджетни кредити за плащания на административни разходи се дължи главно на закъсненията при назначаването на служители (дял 1) и при изпълнението на договорите за ремонт и технически услуги (дял 2). Това обаче обяснява само отчасти значителния размер на неразходваните средства, възлизащ на 3 млн. евро, който може да се дължи и на структурни проблеми с планирането и/или изпълнението на бюджета на съвместното предприятие.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.5.18. ЕСП одитира три операции по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместно предприятие „Чист водород“ по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП установи една грешка с финансово отражение, дължаща се на недопустими разходи за персонал (поради неправомерно включване на разходи за подизпълнители) и недопустими разходи за оборудване (поради неправилно изчисляване на амортизацията).

3.5.19. Въз основа на резултатите от последващия одит на Общата служба за одит на Комисията (ОСО) Съвместно предприятие „Чист водород“ е докладвало представителен процент грешки в размер на 2,8 % и процент остатъчни грешки в размер на 0,5 % за разходите по програма „Хоризонт 2020“ (които представляват около 53 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)²⁴. Все още не са налични резултатите от последващия одит на разходите по програма „Хоризонт Европа“ (около 40 % от всички плащания за 2024 г.).

²⁴ Консолидиран годишен отчет за дейността на СП „Чист водород“ за 2024 г., глава 4.1.

Констатации и оценки по други въпроси

3.5.20. През 2024 г. ЕСП публикува специален доклад²⁵, в който препоръча на Комисията да преразгледа подхода на ЕС към промишлената политика относно водорода, като вземе предвид променящите се обстоятелства. Съвместно предприятие „Чист водород“ беше одитирано във връзка с този доклад. Службата за вътрешен одит на Комисията (СВО) също е извършила одит, за да разгледа разработването и изпълнението на процесите, въведени от Съвместно предприятие „Чист водород“, за установяване, използване, наблюдение и докладване относно полезните взаимодействия в научноизследователската дейност в областта на водорода. Поради увеличения брой, размер и сложност на инициативите на ЕС и националните инициативи, насочени към водорода, СВО е препоръчала Съвместно предприятие „Чист водород“, под ръководството на своя управителен съвет, да въведе официални процедури и насоки за оптимизиране на установяването и използването на потенциални полезни взаимодействия в научноизследователската дейност, свързана с водорода.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.5.21. В *приложението* са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Чист водород“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

²⁵ Специален доклад 11/2024 на ЕСП „Промислена политика на ЕС относно водорода от възобновяеми източници — по-голямата част от правната рамка е приета — време е за проверка на действителното състояние“.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджета за плащания по програма „Хоризонт 2020“.	Изпълнението на бюджета за плащания по програма „Хоризонт 2020“ се е увеличило до 72 % през 2024 г. (2023 г. — 69 %).	Приключена
2	2022, 2023	Ниски нива на изпълнение на бюджета за поемане на задължения и за плащания на административни разходи за инфраструктура (дял 2).	Ситуацията не се е променила през 2024 г. и се е влошила още повече по отношение на плащанията на административни разходи за инфраструктура (дял 2) и разходите за заплати (дял 1) — вж. точки 3.5.15 и 3.5.16 .	Неприключена
3	2023	Неактуален план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	През 2024 г. е приет общ актуализиран план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г.	Неприключена

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
4	2023	Липса на политика за вътрешен контрол по отношение на чувствителните функции.	Съвместно предприятие „Чист водород“ е въвело политика за вътрешен контрол по отношение на чувствителните функции през 2024 г.	Приключена

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Отговор на Съвместно предприятие „Чист водород“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2024/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.6. Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

Въведение

3.6.1. Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ със седалище в Брюксел е създадено през септември 2023 г. в рамките на програмите „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ за периода до 31 декември 2031 г. чрез изменение на Единния основен акт²⁶. То заменя Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“, създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“²⁷.

3.6.2. Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ насърчава разработването на иновативни полупроводникови технологии от следващо поколение и укрепва европейския капацитет за производство на интегрални схеми в рамките на [инициативата „Интегрални схеми за Европа“](#). Неговите членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“), [участващите държави](#) и три браншови сдружения.

3.6.3. На [фигура 3.6.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

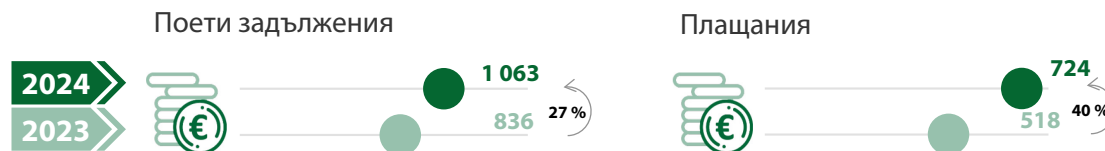
²⁶ Регламент (ЕС) 2023/1782 на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ по отношение на съвместното предприятие „Интегрални схеми“.

²⁷ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета.

Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

Фигура 3.6.1 — Основни данни за СП „Интегрални схеми“

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.6.4. Увеличението на бюджета на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ за поемане на задължения и за плащания за 2024 г. отразява публикуваните от него през 2024 г. 14 покани за представяне на предложения по програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“, както и значителното равнище на неизползвани бюджетни кредити за плащания за проекти по „Хоризонт Европа“, които съвместното предприятие е преразпределило към бюджета за плащания за 2024 г.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.6.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница 188 представлява неразделна част от становището.

3.6.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,

съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.6.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.6.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.6.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.6.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Тъй като програма „Хоризонт 2020“ е навлязла в заключителния етап на изпълнение, участващите държави няма да могат да достигнат своите целеви нива за размера на вноските

3.6.11. В [таблица 3.6.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ за програма „Хоризонт 2020“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.6.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Изчислени невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“)	1 169,7	15,3	Не е приложимо	1 185,0	1 173,0	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	1 173,0	99 %
Членове от частния сектор	1 617,5	40,0	Не е приложимо	1 657,5	25,6	721,6	973,9	Не е приложимо	1 721,1	104 %
Участващи държави	1 170,0	Не е приложимо	Не е приложимо	1 170,0	Не е приложимо	739,8	171,1	Не е приложимо	910,9	78 %
Общо	3 957,2	55,3	Не е приложимо	4 012,5	1 198,6	1 461,4	1 145,0	Не е приложимо	3 805,0	95 %

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

3.6.12. Към края на 2024 г. ЕС и членовете от частния сектор заедно са достигнали 95 % от целевото ниво за размера на вноските. Паричните вноски на ЕС в размер на 1,173 млрд. евро се доближават до целевото ниво (99 %). Паричните и непаричните вноски на членовете от частния сектор в размер на 1,7211 млрд. евро дори малко надхвърлят целевото ниво. Съвместното предприятие все още обаче предстои да валидира непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) в размер на 973,9 млн. евро, докладвани от членове от частния сектор (57 % от съответното целево ниво). Причината за това е, че съвместното предприятие може да изчислява и валидира непаричните вноски от членовете от частния сектор едва след извършването на всички плащания за съфинансиране от него и от участващите държави и след получаването на всички сертификати при приключване на проектите.

3.6.13. Към края на 2024 г. участващите държави са достигнали 78 % от общото целево ниво за размера на вноските. Въпреки това, според последното решение на съвместното предприятие относно размера на националното финансиране за договори за безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт 2020“, участващите държави са поели задължения само за сума, която не надхвърля 981,9 млн. евро. Поради това до края на програмата те ще са изпълнили само 84 % от първоначалното целево ниво в размер на 1,170 млрд. евро.

Бавното начало на програмата „Цифрова Европа“ е довело до закъснения и при изпълнението на целевите нива за вноски

3.6.14. През 2024 г. нивото на изпълнение на плащанията по програмата „Цифрова Европа“ все още е много ниско — 6 %. Съвместното предприятие отдава това на забавяния при подписването на споразумения за хостинг и за съвместно възлагане на обществени поръчки. В резултат на това сключването на договори за закупуване на активи и извършването на плащания е отложено за 2025 г.

3.6.15. В [таблица 3.6.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ за програмата „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), валидирани и докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

Таблица 3.6.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽²⁾	Разчетени невалидирани непарични вноски ⁽²⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“) ⁽²⁾	4 192,7	62,3	4 255,0	729,3	325,4	Не е приложимо	Не е приложимо	1 054,7	25 %
Членове от частния сектор	2 511,1	26,3	2 537,4	3,6	Не е приложимо	0,0	312,0	315,6	12 %
Участващи държави	4 101,2	Не е приложимо	4 101,2	Не е приложимо	Не е приложимо	104,4	684,5	788,9	19 %
Общо	10 805,0	88,6	10 893,6	732,9	325,4	104,4	996,5	2 159,2	20 %

(1) Включва а) до 2,720 млрд. евро по програма „Хоризонт Европа“ минус 65 млн. евро междинно намаляване на средствата по програмата плюс вноски на Обединеното кралство в размер на 145 млн. евро; б) до 1,450 млрд. евро по програма „Цифрова Европа“.

(2) Включва само непарични вноски за оперативни дейности (НВОД).

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.6.16. До края на 2024 г., третата година от изпълнението на програма „Хоризонт Европа“ и първата година от изпълнението на програма „Цифрова Европа“, ЕС, членовете от частния сектор и участващите държави са достигнали едва около 20 % от общото целево ниво за размера на вноските, което се дължи по-специално на бавния темп на изпълнение на дейностите по програма „Цифрова Европа“ (вж. точка [3.6.14](#)).

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.6.17. ЕСП одитира четири операции по програми „Хоризонт 2020“, „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП установи една грешка с финансово отражение, свързана с недопустими разходи за персонал поради неправилно изчисляване на почасови ставки.

Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

3.6.18. Въз основа на резултатите от последващия одит на Общата служба за одит на Комисията (ОСО) Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ е докладвало представителен процент грешки в размер на 2,2 % и процент остатъчни грешки в размер на 0,9 % за разходите по програмата „Хоризонт 2020“ (които представляват около 48 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)²⁸. Все още не са налични резултатите от последващия одит на разходите по програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (също около 48 % от всички плащания за 2024 г.).

Констатации и оценки по други въпроси

3.6.19. През първото тримесечие на 2025 г. ЕСП изготви специален доклад²⁹, в който препоръча на Комисията да извърши спешно анализ на това дали настоящата стратегия в областта на интегралните схеми продължава да бъде актуална и бързо да стартира подготовката на следващата стратегия за полупроводниците. Съвместно предприятие „Интегрални схеми“, което е създадено с цел повишаване на капацитета на Европа за проектиране на интегрирани полупроводникови технологии, следва да подпомага Комисията, когато е възможно, при изпълнението на тази препоръка.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.6.20. В *приложението* са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Интегрални схеми“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

²⁸ Консолидиран годишен отчет за дейността на СП „Интегрални схеми“ за 2024 г., глава 4.1.1.

²⁹ Специален доклад 12/2025 на ЕСП „Стратегия на ЕС в областта на интегралните схеми — изпълнението напредва, но Акът за интегралните схеми вероятно няма да е достатъчен за постигане на прекалено амбициозната цел по програмата „Цифрово десетилетие“.

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджетните кредити за плащания на оперативни разходи.	Ситуацията не е променена и през 2024 г. (вж. точка 3.6.14).	Неприключена
2	2023	Натрупване на излишък от парични средства.	Излишъкът от парични средства на съвместното предприятие се е увеличил от 438 млн. евро в края на 2023 г. на 479 млн. евро една година по-късно.	Неприключена
3	2023	Слабости в планирането, свързани с етапите на подаване и финансова оценка на офертите в рамките на процедура за възлагане на обществена поръчка.	През 2024 г. съвместното предприятие е актуализирало тръжната си документация, укрепило е своя екип, отговарящ за обществените поръчки, и е започнало да използва общия инструмент на Комисията за управление на обществените поръчки.	Приключена

Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
4	2023	Неактуален план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	През 2024 г. е приет общ актуализиран план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г.	Неприключена
5	2023	Липса на политика за вътрешен контрол по отношение на чувствителните функции.	През юни 2024 г. съвместното предприятие е приело политика за управление на чувствителните функции.	Приключена
6	2023	Липса на мониторинг на професионалната дейност на бивши висши служители.	Съвместното предприятие все още не е започнало мониторинг на професионалната дейност на висшите служители след приключване на трудовото им правоотношение.	Неприключена

Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

Отговор на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Chips-Replies-SAR-JUS-2024/Chips-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.7. Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Въведение

3.7.1. Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.³⁰ То заменя съвместното предприятие „Биотехнологични производства“, създадено през май 2014 г. в рамките на програма „Хоризонт 2020“³¹.

3.7.2. Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ е публично-частно партньорство, насочено към научни изследвания и иновации за изграждане на устойчив и конкурентен сектор на кръговата биотехнологична промишленост. Неговите членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Научни изследвания и иновации“ и ГД „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“), и партньори от промишления отрасъл, представлявани от Консорциума за биотехнологични производства.

3.7.3. На *фигура 3.7.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

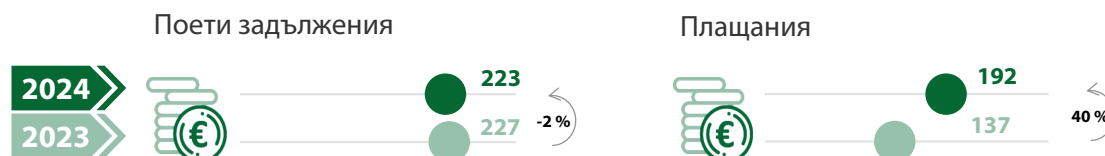
³⁰ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

³¹ Регламент (ЕС) № 560/2014 на Съвета.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Фигура 3.7.1 — Основни данни за СП „Кръгова биотехнологична Европа“

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.7.4. Увеличението на бюджета за плащания за 2024 г. отразява отпускането на авансово финансиране за проекти, за които е предоставена безвъзмездна финансова помощ в рамките на поканата за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“ за 2023 г.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.7.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основаниято за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница 188 представлява неразделна част от становището.

3.7.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,

съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.7.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.7.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (CBE)

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.7.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.7.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

За програма „Хоризонт 2020“ членовете от частния сектор са разчитали в значителна степен на вноските си за допълнителни дейности

3.7.11. В [таблица 3.7.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ за програма „Хоризонт 2020“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.7.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителните регламенти и правните решения)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности ⁽¹⁾	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽²⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Изчислени невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	816,1	18,9	Не е приложимо	835,0	783,5	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	783,5	94 %
Членове от частния сектор	266,6	18,9	2 444,5	2 730,0	22,0	104,2	44,2	2 353,6	2 524,0	92 %
Общо	1 082,7	37,8	2 444,5	3 565,0	805,5	104,2	44,2	2 353,6	3 307,5	93 %

(1) Целевата стойност за паричните вноски на ЕС и членовете от частния сектор е намалена със 140 млн. евро. Целевата стойност за непаричните вноски на членовете от частния сектор е определена в годишната работна програма на съвместното предприятие.

(2) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП. Минималното целево ниво от 1,755 млрд. евро за членовете от частния сектор е увеличено на 2,4445 млрд. евро, за да могат те да постигнат определената обща минимална стойност на задължителните вноски от 2,730 млрд. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (CBE)

3.7.12. До края на 2024 г. ЕС и членовете от частния сектор са направили парични и непарични вноски в размер на 3,3075 млрд. евро (около 93 % от общото целево ниво). Въпреки това 2,3536 млрд. евро (92 %) от паричните и непаричните вноски, докладвани от членовете от частния сектор, са свързани с допълнителни дейности, несвързани пряко с финансирани от съвместното предприятие проекти. Освен това размерът на валидираните непарични вноски на членовете от частния сектор за оперативни дейности е останал на ниското равнище от предходната година от 104,2 млн. евро (40 % от целевото ниво).

Бавното начало на програмата „Хоризонт Европа“ е довело до закъснения и при изпълнението на целевите нива за вноски

3.7.13. В [таблица 3.7.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ за програмата „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.7.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програмата „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Докладвани невалидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“) ⁽²⁾	1 002,5	23,5	1 026,0	214,8	31,9	Не е приложимо	0,0	246,7	24 %
Членове от частния сектор ⁽²⁾	1 002,5	23,5	1 026,0	3,4	Не е приложимо		120,7	124,1	12 %
Общо	2 005,0	47,0	2 052,0	218,2	31,9	0,0	120,7	370,8	18 %

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

(2) Включва вноските на Обединеното кралство в размер на 50 млн. евро и междинното намаляване на средствата по програмата „Хоризонт Европа“ с 24 млн. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.7.14. Към края на 2024 г., през третата година от изпълнението на програмата, ЕС и членовете от частния сектор са достигнали едва около 18 % от общото целево ниво за размера на вноските, което отразява бавното темпо, с което е започнало изпълнението на програмата. Освен това, както и при програмата „Хоризонт 2020“, съвместното предприятие е силно зависимо от непарични вноски за допълнителни дейности, несвързани пряко с финансирани от него проекти, които според годишните отчети на предприятието се равняват на 108,8 млн. евро (88 %) от вноските на членовете от частния сектор.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.7.15. ЕСП одитира две операции по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на съвместното предприятие по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП установи една грешка с финансово отражение, свързана с недопустими разходи за персонал поради неправилно изчисляване на почасови ставки, включване на недопустими отработени часове и разходи за амортизация.

3.7.16. Въз основа на резултатите от последващия одит на Общата служба за одит на Комисията (ОСО) Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ е докладвало представителен процент грешки в размер на 1,8 % и процент остатъчни грешки в размер на 1,3 % за разходите по програма „Хоризонт 2020“ (които представляват около 94 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)³². До края на 2024 г. съвместното предприятие все още не е извършило междинни плащания, нито е уравнило авансови плащания по проекти по програма „Хоризонт Европа“.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.7.17. В [приложението](#) са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

³² Консолидиран годишен отчет за дейността на СП „Кръгова биотехнологична Европа“ за 2024 г., глава 4.1.2.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2021, 2022, 2023	Преразглеждане във възходяща посока на целевото ниво за програма „Хоризонт 2020“ по отношение на непаричните вноски на членовете от частния сектор за допълнителни дейности, за да се компенсира намаляването на индикативното целево ниво за непаричните вноски за оперативни дейности на съвместното предприятие.	Към края на 2024 г. членовете от частния сектор са достигнали 93 % от общото целево ниво за паричните и непаричните вноски. Около 86 % от тази сума обаче са свързани с допълнителни дейности извън програмата за научни изследвания на съвместното предприятие (вж. точка 3.7.12).	Неприключена
2	2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджета за плащания на разходи за персонал (дял 1).	Нивото на изпълнение на бюджета за плащания на разходи за персонал за 2024 г. (дял 1) е 94 % (2023 г. — 57 %).	Приключена
3	2023	Неактуален план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	През декември 2024 г. са приети общи актуализирани планове за непрекъснатост на дейността и за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г.	Неприключена

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (CBE)

Отговор на Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CBE-Replies-SAR-JUS-2024/CBE-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.8. Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Въведение

3.8.1. Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.³³ То заменя съвместното предприятие Shift2Rail (S2R), създадено през юни 2014 г. в рамките на програма „Хоризонт 2020“³⁴.

3.8.2. Съвместно предприятие EU-Rail представлява публично-частно партньорство за изследвания и иновации в железопътния сектор. Негови членове са Европейският съюз (ЕС), представляван от Комисията (ГД „Мобилност и транспорт“ и ГД „Научни изследвания и иновации“), и партньори от железопътния сектор (производители на железопътно оборудване, железопътни предприятия, управители на инфраструктури и изследователски центрове).

³³ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

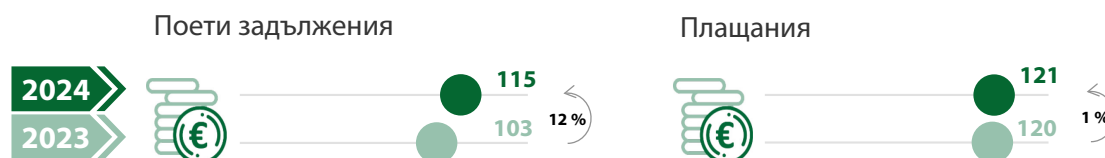
³⁴ Регламент (ЕС) № 642/2014 на Съвета.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

3.8.3. На [фигура 3.8.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Фигура 3.8.1 — Основни данни за СП EU-Rail

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.8.4. В раздел [3.1](#) са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [188](#) представлява неразделна част от становището.

3.8.5. Европейската сметна палата извърши одит на:

- отчетите на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.8.6. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.8.7. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.8.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.8.9. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ е приключило финансирането по „Хоризонт 2020“ през 2024 г., като всички членове са изпълнили или надхвърлили целевите нива за вноски

3.8.10. В [таблица 3.8.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ за програма „Хоризонт 2020“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.8.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Мобилност и транспорт“)	384,5	13,5	0,0	398,0	398,0	0,0	0,0	0,0	398,0	100 %
Членове от частния сектор	336,5	13,5	120,0	470,0	13,5	362,1	0,0	267,6	643,2	137 %
Общо	721,0	27,0	120,0	868,0	411,5	362,1	0,0	267,6	1 041,2	120 %

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.8.11. В края на 2024 г. — годината на приключване на програмата, вноските от членове от частния сектор значително надхвърлят целевото ниво. Всички членове са допринесли с общо 20 % над целевото ниво, определено в регламента за финансиране.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ е отбелязало напредък при изпълнението на „Хоризонт Европа“ и събирането на вноски от членовете

3.8.12. В [таблица 3.8.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ за програма „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.8.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Докладвани невалидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“) ⁽²⁾	591,0	24,0	615,0	215,7	45,2	Не е приложимо	Не е приложимо	260,9	42 %
Членове от частния сектор ⁽²⁾	591,0	24,0	615,0	8,4	Не е приложимо	163,1	95,3	266,8	43 %
Общо	1 182,0	48,0	1 230,0	224,1	45,2	163,1	95,3	527,7	43 %

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

(2) Включва вноските на Обединеното кралство в размер на 29 млн. евро и междинното намаляване на средствата по програма „Хоризонт Европа“ с 14 млн. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.8.13. Към края на 2024 г., през третата година от изпълнението на програмата, ЕС и членовете от частния сектор са достигнали около 43 % от общото целево ниво за размера на вноските. ЕС е направил парични вноски в общ размер от 260,9 млн. евро (42 % от целевото ниво). Членовете от частния сектор са отчели парични и непарични вноски с приблизителен размер от 266,8 млн. евро (43 % от целевото ниво). От тази сума, съгласно годишните отчети на съвместното предприятие, 166,8 млн. евро (63 %) са свързани с допълнителните дейности извън програмата за научни изследвания на Съвместно предприятие EU-Rail.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.8.14. ЕСП одитира две операции по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на съвместното предприятие по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. И двете операции не съдържаха грешки.

3.8.15. Въз основа на резултатите от последващия одит на Общата служба за одит на Комисията (ОСО) Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ е докладвало представителен процент грешки в размер на 1,9 % и процент остатъчни грешки в размер на 0,7 % за разходите по програма „Хоризонт 2020“ (които представляват около 92 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)³⁵. Все още не са налични резултатите от последващата проверка на разходите по програма „Хоризонт Европа“ (около 3 % от всички плащания за 2024 г.), при които съвместното предприятие използва единствено безвъзмездна финансова помощ под формата на еднократни суми. Одитът на ЕСП на плащанията на такава еднократна помощ, извършени през последните години, не разкри грешки.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.8.16. В *приложението* са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

³⁵ Консолидиран годишен отчет за дейността на СП „Европейски железопътен транспорт“ за 2024 г., глава 4.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2021, 2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджетните кредити за плащания на оперативни разходи по програма „Хоризонт 2020“.	В края на 2024 г. равнището на изпълнение за програма „Хоризонт 2020“ е 88 % (2023 г. — 67 %), което е позволило на EU-Rail да приключи своите проекти по програмата.	Приключена
2	2023	Неактуален план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	През декември 2024 г. са приети общи актуализирани планове за непрекъснатост на дейността и за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г.	Неприключена

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Отговор на Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2024/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.9. Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Въведение

3.9.1. Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC) със седалище в Люксембург е създадено през октомври 2018 г. за периода до 31 декември 2026 г.³⁶ През юли 2021 г. Съветът е приел нов учредителен регламент, с който удължава периода на действие до 31 декември 2033 г. и разширява правомощията на съвместното предприятие във връзка с програмите по МФР за периода 2021—2027 г.³⁷ През 2024 г. по предложение на Комисията Съветът е изменил учредителния регламент на съвместното предприятие, като е въвел още една цел, насочена към развитието на инфраструктурни комплекси за изкуствен интелект (ИИ) и засилване на водещата роля на Европа в областта на ИИ³⁸.

3.9.2. Съвместно предприятие EuroHPC е публично-частно партньорство, което дава възможност за обединяване на ресурси за разработването и внедряването на високопроизводителни изчислителни технологии в Европа. Неговите членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“), [участващите държави](#) и трима членове от частния сектор: Европейската технологична платформа за високопроизводителни изчислителни технологии (European Technology Platform for High Performance Computing), Сдружението за популяризиране на стойността на големите информационни масиви (Big Data Value Association) и Европейският консорциум за квантова промишленост (European Quantum Industry Consortium).

³⁶ Регламент (ЕС) 2018/1488 на Съвета за създаване на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии.

³⁷ Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета за създаване на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1488.

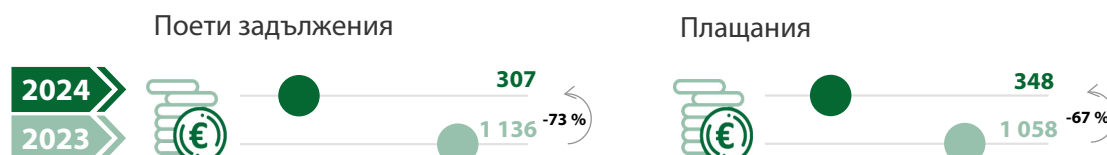
³⁸ Регламент (ЕС) 2024/1732 на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1173 по отношение на инициативата EuroHPC за новосъздадени предприятия с цел засилване на водещата роля на Европа в областта на надеждния изкуствен интелект.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

3.9.3. На [фигура 3.9.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Фигура 3.9.1 — Основни данни за СП EuroHPC

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.9.4. Значително намаленият бюджет за поемане на задължения и за плащания за 2024 г. отразява извършената дейност за подготовка на новите проекти за инвестиции в ИИ. През септември 2024 г. съвместното предприятие е организирано две мащабни покани за изразяване на интерес към създаването на инфраструктурни комплекси за ИИ. Финансирането на тези проекти е наложило да бъдат отложени или отменени инвестиционни проекти, които вече са били планирани и включени в бюджета по програма „Цифрова Европа“ и Механизма за свързване на Европа (MCE).

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.9.5. В раздел **3.1** са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница **188** представлява неразделна част от становището.

3.9.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
 - б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,
- съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.9.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Обръщане на внимание

3.9.8. ЕСП обръща внимание на бележка 4.2 към годишните отчети на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за 2024 г., която се отнася до извършената от съвместното предприятие предварителна оценка на отражението и несигурността, свързани с авансови плащания към един негов доставчик предвид неотдавнашните публични оповестявания във връзка с финансовото състояние на доставчика. След анализ на договорните отношения с доставчика от гледна точка на стойността им, с акцент върху извършените авансови плащания по договори и споразумения за безвъзмездна финансова помощ, Съвместно предприятие EuroHPC е оценило потенциалното отражение на 88,4 млн. евро. Този въпрос няма отражение върху становището на ЕСП.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.9.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.9.10. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.9.11. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Констатации и оценки относно бюджетното управление

През 2024 г. степента на изпълнение на бюджета на EuroHPC за плащания на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“ е намаляла още повече

3.9.12. Изпълнението на бюджета за плащания на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“ е намаляло до 27 % през 2024 г. (2023 г. — 36 %). Съвместното предприятие отдава това на закъсненията при обработката на предварителните проверки на техническите и финансовите отчети, представени от бенефициентите през 2024 г. за целите на съфинансирането на предприятието. Плащанията, свързани с тези необработени доклади, са били отложени за 2025 г.

За разлика от ЕС и участващите държави, членовете от частния сектор няма да постигнат целевото ниво за вноските за програма „Хоризонт 2020“

3.9.13. В [таблица 3.9.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за програма „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1 спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.9.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1 (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽²⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“) ⁽¹⁾	526,0	10,0	Не е приложимо	536,0	477,4	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	477,4	89 %
Участващи държави ⁽³⁾ ⁽⁴⁾	476,0	0,0	Не е приложимо	476,0	179,6	0,0	51,9	Не е приложимо	231,5	49 %
Членове от частния сектор ⁽³⁾	420,0	0,0	Не е приложимо	420,0	0,0	0,0	20,0	Не е приложимо	20,0	5 %
Общо	1 422,0	10,0	Не е приложимо	1 432,0	657,0	0,0	71,9	Не е приложимо	728,9	51 %

(1) Включва 100 млн. евро по МСЕ1.

(2) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

(3) Новият учредителен регламент отменя задължението участващите държави и членовете от частния сектор да допринасят за административните разходи.

(4) Паричните вноски на участващите държави, платени директно на изпълнители/бенефициенти, не са включени.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

3.9.14. Към края на 2024 г. направените от ЕС парични вноски са с общ размер от 477,4 млн. евро (89 % от целевото ниво). Участващите държави са направили финансови вноски в размер на 179,6 млн. евро за суперкомпютрите, поръчани от съвместното предприятие, и са докладвали непарични вноски на стойност 51,9 млн. евро за оперативните разходи на доставчиците на хостинг (49 % от целевото ниво). По-ниското ниво на вноските на участващите държави се дължи основно на факта, че те признават разходите си и ги докладват на съвместното предприятие едва след приключването на съответните проекти по програма „Хоризонт 2020“ и MCE 1, които държавите финансират с национални средства.

3.9.15. Правните задължения, поети от ЕС и от участващите държави, са в съответствие с техните целеви стойности за вноските за програма „Хоризонт 2020“, но вноските на членовете от частния сектор не достигат целевото ниво. Техните непарични вноски за оперативни дейности (20 млн. евро) все още са значително под минималната цел от 420 млн. евро, договорена за членовете от частния сектор в учредителния регламент на съвместното предприятие. Както ЕСП отбеляза в предишни доклади (например [Годишния доклад относно съвместните предприятия на ЕС за 2023 г.](#), точка 3.9.16), това положение е резултат от механизмите³⁹ за финансиране на дейностите на EuroHPC. Съгласно тези механизми членовете от частния сектор могат да предоставят само непарични вноски за безвъзмездна помощ за иновации (която представлява около 30 % от общия размер на дейностите на съвместното предприятие за безвъзмездна финансова помощ). ЕСП счита, че това ограничава способността на съвместното предприятие да изпълнява мисията си за активно сътрудничество с частния сектор и не му позволява да осигури вноските от частния сектор за постигането на целите му във връзка с програма „Хоризонт 2020“.

³⁹ Вж. член 15, параграф 3, буква е) от устава, приложен към Регламент (ЕС) 2018/1488 на Съвета.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Новият стълб дейности във връзка с ИИ е забавил изпълнението на бюджета по програма „Цифрова Европа“ за 2024 г. и вноските на членовете

3.9.16. Като се има предвид голямото стратегическо значение на новия стълб дейности във връзка с ИИ за EuroHPC и участващите в него държави, съвместното предприятие е преразпределило наличните ресурси към ключовите първи покани за изразяване на интерес за създаване на инфраструктурни комплекси за ИИ. През декември 2024 г. то е избрало седем доставчици на хостинг за ИИ и е отпуснало съфинансиране за техните инвестиционни проекти (около 653 млн. евро от програма „Цифрова Европа“ и 112 млн. евро от програма „Хоризонт Европа“). В резултат на това няколко други планирани инвестиционни дейности са били отменени или отложени за периода 2025—2027 г., което е забавило изпълнението на инфраструктурните дейности на съвместното предприятие по програма „Цифрова Европа“ през 2024 г.

3.9.17. Това обяснява защо през 2024 г. степента на изпълнение е останала много ниска както за поетите задължения, така и за плащанията за инвестиционните дейности по програма „Цифрова Европа“ — съответно 22 % и 19 % (2023 г. — 89 % и 18 %).

3.9.18. В [таблица 3.9.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии за програмите за научни изследвания по многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Таблица 3.9.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програми „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и МСЕ 2 (в млн. евро)

	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
Членове	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽³⁾	Докладвани невалидирани непарични вноски ⁽³⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“) ⁽¹⁾	3 059,3	92,0	3 151,3	190,3	724,9	Не е приложимо	Не е приложимо	915,2	29 %
Участващи държави ⁽²⁾	2 989,3	0,0	2 989,3	36,6	103,2	0,0	0,0	139,8	5 %
Членове от частния сектор	900,0	0,0	900,0	0,0	Не е приложимо	0,0	2,8	2,8	0 %
Общо	6 948,6	92,0	7 040,6	226,9	828,0	0,0	2,8	1 057,8	15 %

(1) Включва а) до 900 млн. евро по програма „Хоризонт Европа“ минус 21 млн. евро междинно намаляване на средствата по програмата плюс вноски на Обединеното кралство в размер на 91 млн. евро; б) до 1,9813 млрд. евро по програма „Цифрова Европа“; в) до 200 млн. евро по МСЕ2.

(2) Паричните вноски на участващите държави, платени директно на изпълнители/бенефициенти, не са включени.

(3) Състои се от непарични вноски от участващите държави за оперативните разходи на доставчиците на хостинг и непарични вноски на членовете от частния сектор за оперативни дейности на СП.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.9.19. Към края на 2024 г., през третата година от изпълнението на програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“, ЕС и участващите държави, взети заедно, са достигнали едва около 17 % от целевото ниво за размера на техните вноски (съответно 29 % и 5 %). Това отразява, наред с другото, пренасочването на ресурси, главно от инвестиционни дейности в рамките на програма „Цифрова Европа“, към дейности в рамките на новия стълб във връзка с ИИ (вж. точка [3.9.16](#)).

3.9.20. Въпреки че целевите стойности за вноските на членовете от частния сектор са над два пъти по-високи в сравнение с предходната МФР (увеличение от 420 млн. евро до 900 млн. евро), през 2024 г. са били събрани непарични вноски в размер на едва 2,8 млн. евро. Тази ситуация се дължи на същите структурни причини като описаните във връзка с програма „Хоризонт 2020“ (вж. точка [3.9.15](#)). По програмите за периода 2021—2027 г. членовете от частния сектор също така са изключени от участие в инвестиционни проекти, финансирани по програма „Цифрова Европа“, като например закупуването или модернизирането на суперкомпютри и създаването на инфраструктурни комплекси за ИИ (или общо от около 70 % от дейностите на съвместното предприятие) и са ограничени до участие в проекти за безвъзмездна финансова помощ за иновации, които представляват само 3 % от останалите 30 % от дейностите, насочени към работата на съвместното предприятие с безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт Европа“. Това значително намалява възможността им да генерират непарични вноски.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

3.9.21. Както беше отбелязано в [миналогодишния Годишен доклад относно съвместните предприятия на ЕС](#) (точка 3.9.19), докато механизмите за финансиране⁴⁰ и/или целевото ниво за вноските на EuroHPC за членовете от частния сектор остават непроменени, съвместното предприятие няма да постигне значително повишените цели за размера на вноските на тези членове съгласно МФР за периода 2021—2027 г. Това застрашава постигането на общата цел на програмите на съвместното предприятие за силно сътрудничество с партньорите от частния сектор.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.9.22. ЕСП одитира пет операции по програми „Хоризонт 2020„ и „Хоризонт Европа“ (произволно избрани от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП установи слабости при контрола и надзора на отчетите за отработеното време от служителите, работещи по един от проектите от извадката. В друг случай беше установена една грешка с финансово отражение, свързана с недопустими разходи за персонал поради неправилен метод за изчисляване на дневни ставки.

3.9.23. Въз основа на резултатите от последващия одит на Общата служба за одит на Комисията (ОСО) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки в размер на 0,84 % и процент остатъчни грешки в размер на 0 % за разходите по програма „Хоризонт 2020“ (които представляват около 80 % от общия размер на плащанията през 2024 г.)⁴¹. Все още не са налични резултатите от последващия одит на разходите по програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ (около 17 % от всички плащания за 2024 г.).

⁴⁰ Вж. член 15, параграф 3, буква ж) от устава, приложен към Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета, заедно с член 7, параграф 1 и член 11 (2) от същия регламент.

⁴¹ Консолидиран годишен отчет за дейността на EuroHPC за 2024 г., глава „Вътрешен контрол“ (стр. 104)

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Констатации и оценки по други въпроси

EuroHPC не е постигнало целите си за набиране на персонал до края на 2024 г.

3.9.24. През 2021 г. Комисията е предоставила на EuroHPC 39 допълнителни щатни бройки като стъпка към осигуряване на пълния брой от 54 служители, необходими за изпълнението на бюджет от около 7 млрд. евро по МФР за периода 2021—2027 г. Тридесет от новите длъжности е трябвало да бъдат заети до края на 2022 г., а останалите девет — до края на 2023 г. В края на 2024 г. 14 от 39-те длъжности все още бяха свободни. Това може да попречи на EuroHPC да изпълнява своите дейности съгласно планираното.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.9.25. В [приложението](#) са представени действията, предприети от Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2023	Непълни план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия.	Съвместното предприятие е приело актуализирани планове през 2024 г. и е провело изпитване на плановите през май 2025 г.	Приключена
2	2023	Липса на политика за вътрешен контрол по отношение на чувствителните функции.	През 2024 г. съвместното предприятие е приело политика за управление на чувствителните функции.	Приключена
3	2021, 2022, 2023	Механизмите за финансиране на съвместното предприятие, съгласно които членовете от частния сектор могат да предоставят непарични вноски само за един вид проекти (иновационни проекти, представляващи около 3 % от общото финансиране по програма „Хоризонт Европа“), са попречили на тези членове да постигнат определените им минимални целеви нива за вноските.	Ситуацията не е променена и през 2024 г. (вж. точка 3.9.20).	Неприключена

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
4	2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджетните кредити за поемане на задължения и за плащания по програма „Цифрова Европа“.	Тази ситуация не е променена през 2024 г. по отношение на инвестиционните дейности по програма „Цифрова Европа“ (вж. точка 3.9.16).	Неприключена
5	2023	Натрупване на излишък от парични средства.	Паричният излишък на СП EuroHPC се е увеличил от 840,7 млн. евро в края на 2023 г. до 904,7 млн. евро в края на 2024 г.	Неприключена
6	2020, 2021, 2022, 2023	При планирането на бюджета за поемане на задължения и за плащания на административни разходи (дялове 1 и 2) не е отчетено в достатъчна степен преразпределението на значителни суми неизползвани бюджетни кредити за извършване на плащания от предходни години.	Докато през 2024 г. степента на изпълнение на бюджета за разходи за персонал (дял 1) е била 95 %, ситуацията остава непроменена по отношение на бюджета за плащания за сгради, оборудване и оперативни разходи (дял 2). Тъй като не е обърнато достатъчно внимание на преразпределението към административния бюджет за 2024 г. на натрупаните неизползвани бюджетни кредити за плащания, степента на изпълнение на бюджета по дял 2 остава ниска — 61 % (2023 г. — 26 %).	Неприключена
7	2021, 2022, 2023	Целта за набиране на персонал не е изпълнена.	В края на 2024 г. съвместното предприятие все още не е изпълнило целта си да назначи 39 нови служители до края на 2023 г. (вж. точка 3.9.24).	Неприключена

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
8	2023	Слабости в етапа на предварителен подбор от процедурите за набиране на персонал.	През 2024 г. СП EuroHPC е въвело точкова скала с относителна тежест за всеки от основните критерии за етапа на предварителен подбор на своите процедури за набиране на персонал.	Приключена

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Отговор на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2024/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.10. Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ (SNS)

Въведение

3.10.1. Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ (SNS) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2029 г.⁴² То е придобило финансова самостоятелност на 24 октомври 2023 г.

3.10.2. Съвместно предприятие SNS е публично-частно партньорство, чиято цел е да улесни и развие водещи позиции в промишлеността в Европа в областта на 5G и 6G мрежите и услугите. Неговите членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“), и Асоциацията на индустрията за 6G интелигентни мрежи и услуги (6G-IA).

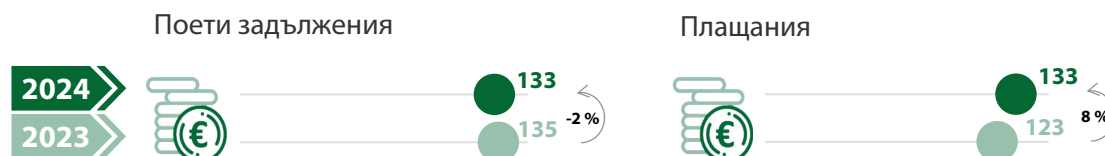
3.10.3. На [фигура 3.10.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

⁴² Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ (SNS)

Фигура 3.10.1 — Основни данни за СП „Интелигентни мрежи и услуги“

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.10.4. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основаниято за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница 188 представлява неразделна част от становището.

3.10.5. Европейската сметна палата извърши одит на:

- отчетите на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
- законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,

Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ (SNS)

съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.10.6. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.10.7. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.10.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.10.9. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Членовете от частния сектор са достигнали определените им целеви нива за вноски с помощта на допълнителни дейности

3.10.10. В [таблица 3.10.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ за програма „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.10.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Докладвани невалидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“) ⁽²⁾	881,5	18,5	900,0	416,8	19,1	Не е приложимо	Не е приложимо	435,9	48 %
Членове от частния сектор ⁽²⁾	881,5	18,5	900,0	1,7	0,0	337,3	24,7	363,7	40 %
Общо	1 763,0	37,0	1 800,0	418,5	19,1	337,3	24,7	799,6	44 %

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

(2) Включва вноските на Обединеното кралство в размер на 21 млн. евро и междинното намаляване на средствата по програма „Хоризонт Европа“ с 21 млн. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.10.11. Към края на 2024 г. ЕС и членовете от частния сектор заедно са достигнали около 44 % от общото целево ниво за размера на вноските (съответно 48 % и 40 %).

Според годишните отчети на съвместното предприятие вноските на членовете от частния сектор в размер на 337,3 млн. евро (93 %) са свързани с допълнителни дейности, несвързани пряко с финансирани от съвместното предприятие проекти. ЕСП отбелязва, че съвместното предприятие следва да прилага сходни правила за сертифицирането, докладването и валидирането както на НВДД, така и на НВОД. Въпреки това, тъй като допълнителните дейности не са обвързани със същите правила за оценка и мониторинг като финансираните от съвместното предприятие дейности, произтичащи от покани за представяне на предложения, ЕСП счита, че може да съществува риск те да са по-малко ефективни по отношение на постигането на програмните цели на съвместното предприятие.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.10.12. ЕСП одитира две операции по програма „Хоризонт Европа“ (произволно подбрани от извадка от всички междинни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП установи една грешка с финансово отражение, свързана с недопустими разходи за персонал поради неправилно отчитане на тези разходи за собственика на МСП и неправилен метод за изчисление на действителните разходи.

3.10.13. Общата служба за одит на Комисията все още не е получила резултати от последващи одити за „Хоризонт Европа“, поради което ЕСП не може да ги вземе предвид при цялостната си оценка.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ все още не е въвело основана на риска рамка за контрол на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт Европа“

3.10.14. Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ все още не е въвело основана на риска проверки на разходите по програма „Хоризонт Европа“. Използването на систематична, централизирана рамка за контрол е ключова част от декларацията за достоверност на изпълнителния директор относно законосъобразността и редовността на операциите по плащане на съвместното предприятие. Създаването на рамка за контрол, основана на риска, е свързано със значителна по обем работа, за която съвместното предприятие ще трябва да осигури необходимите ресурси.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.10.15. В [приложението](#) са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2023	Само частично приложение на рамката за вътрешен контрол на Комисията . По-специално, все още са необходими действия за осигуряване на ефективното функциониране на плана за непрекъснатост на дейността и плана за възстановяване след бедствия, политиката за управление на чувствителните функции и принципите за контрол, свързани с оценката на риска и дейностите по контрол и наблюдение.	През юни 2024 г. съвместното предприятие е приело политика за управление на чувствителните функции. През 2024 г. е приет общ актуализиран план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г. До края на 2024 г. съвместното предприятие все още не е въвело основана на риска рамка за контрол на разходите по програма „Хоризонт Европа“ (вж. точка 3.10.14).	Неприключена

Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ (SNS)

Отговор на Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SNS-Replies-SAR-JUS-2024/SNS-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.11. Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“

Въведение

3.11.1. Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.⁴³ Съвместното предприятие надгражда първата и втората програма „Партньорство за клинични изпитвания между европейските и развиващите се страни“ (EDCTP). То е придобило финансова самостоятелност на 23 ноември 2023 г.

3.11.2. Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ представлява партньорство между ЕС и Асоциация EDCTP, чиито членове понастоящем са **15 европейски и 30 африкански държави**. То има за цел да предостави нови решения за намаляване на тежестта на инфекциозните болести в Субсахарска Африка и да укрепи научноизследователския капацитет за подготовка и реагиране на повторно възникващи инфекциозни болести в този регион и по света. Неговите членове са ЕС, представляван от Комисията (ГД „Научни изследвания и иновации“), и Асоциация EDCTP.

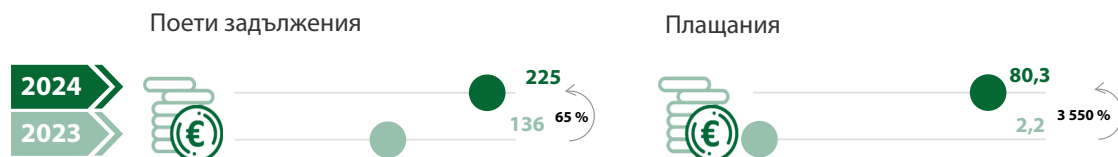
⁴³ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“

3.11.3. На [фигура 3.11.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Фигура 3.11.1 — Основни данни за СП „Глобално здравеопазване EDCTP3“

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.11.4. Увеличението на бюджета на съвместното предприятие за поемане на задължения и за плащания за 2024 г. отразява публикуването на важна покана за представяне на предложения и извършването на авансови плащания по договорите за отпускане на безвъзмездна финансова помощ по поканата от 2023 г. Към края на 2024 г. съвместното предприятие е приключило набирането на служители за длъжностите, предвидени в неговото щатно разписание.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.11.5. В раздел **3.1** са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница **188** представлява неразделна част от становището.

3.11.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,

съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

3.11.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Други въпроси

3.11.8. ЕСП обръща внимание на важни събития, настъпили след отчетния период, които могат да окажат значително въздействие върху дейностите на съвместното предприятие. По-специално:

Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“

- Бързата ескалация на конфликта в източната част на Демократична република Конго (ДРК) може да застраши няколко проекта, финансирани от съвместното предприятие в региона.
- Съвместното предприятие и Асоциация EDCTP са организатори на дванадесетия форум на EDCTP в Руанда на 15—20 юни 2025 г. в партньорство с Министерството на здравеопазването на Руанда и биомедицинския център на страната. През 2024 г. съвместното предприятие е поело задължения за около 1 млн. евро само за покриване на оперативните разходи за това събитие. —
- На 13 февруари 2025 г. Европейският парламент е приел резолюция в контекста на ескалацията на насилието в източната част на Демократична република Конго.
- През февруари 2025 г. държавният секретар на САЩ е обявил отмяната на повечето програми, финансирани от Агенцията на САЩ за международно развитие (USAID) — ход, който би могъл да засегне неблагоприятно някои бенефициенти на съвместното предприятие, които са силно зависими от това финансиране.

Тези въпроси нямат отражение върху становището на ЕСП.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.11.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.11.10. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“

3.11.11. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ все още изостава значително от целта да осигури ангажираността на участващите партньори

3.11.12. В [таблица 3.11.1](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете и участващите партньори на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ за програма „Хоризонт Европа“ спрямо действително направените от тях вноски (парични и непарични), докладвани в годишните отчети на съвместното предприятие в края на 2024 г.

Таблица 3.11.1 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2024 г.)					
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Валидирани парични вноски	Невалидирани парични вноски	Валидирани непарични вноски	Докладвани невалидирани непарични вноски	Общо	Постигане на целевото ниво (%)
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“) ⁽²⁾	830,3	59,8	890,1	120,9	4,0	Не е приложимо	Не е приложимо	124,9	14 %
EDCTP — Участващи държави ^{(1) (2)}	550,0	0,0	550,0	5,3	Не е приложимо	0,0	394,5	399,8	73 %
Участващи партньори ⁽¹⁾	400,0	0,0	400,0	0,0	15,6	Не е приложимо	Не е приложимо	15,6	4 %
Общо	1 780,3	59,8	1 840,1	126,2	19,6	0,0	394,5	540,3	29 %

(1) Вноските на Асоциация EDCTP се състоят от парични вноски и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД). Вноските на партньорите, участващи във финансирането, се състоят от парични вноски за дейностите на СП.

(2) Включва вноските на Обединеното кралство в размер на 110,1 млн. евро и междинното намаляване на средствата по програма „Хоризонт Европа“ с 20 млн. евро.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от съвместното предприятие и неговия учредителен регламент.

3.11.13. До края на 2024 г. Асоциация EDCTP вече е докладвала 399,8 млн. евро (73 % от целевото ниво) под формата на парични и непарични вноски за допълнителни дейности, докато паричните вноски на ЕС представляват едва 14 % от целевото равнище. В своите годишни отчети съвместното предприятие изчислява, че вноските на Асоциация EDCTP, заедно с поетите задължения за допълнителни дейности от Обединеното кралство в размер на 110,1 млн. евро, ще осигурят общ размер на непаричните вноски за допълнителни дейности от 550 млн. евро (100 % от минималното целево ниво за вноските на Асоциация EDCTP) до края на програмата.

3.11.14. Съгласно съображение 69 от [учредителния регламент](#) на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“, то следва да насърчава други международни организации, финансиращи научни изследвания, като благотворителни фондове, организации от фармацевтичната промишленост и други държави извън ЕС, които следва да допринесат за партньорството като допринасящи партньори. Член 102 от регламента определя за съвместното предприятие целево ниво за вноски в размер на 400 млн. евро до края на изпълнението на програмата. Към края на 2024 г. обаче, която е третата година от изпълнението, равнището на паричните вноски от участващите партньори все още е много ниско — 15,6 млн. евро (4 % от целевото ниво). През 2024 г. съвместното предприятие е привлякло само един допълнителен партньор, чийто принос от около 2,2 млн. евро ще бъде реализиран през 2025 г. и 2026 г. Недостигът на такива вноски може значително да намали ефекта на лоста от дейностите на съвместното предприятие и следователно представлява риск за постигането на целите на неговите програми.

Слабости в бюджетното планиране и изпълнението на административните разходи

3.11.15. До края на 2024 г. Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ е извършило плащания в размер само на 3 млн. евро (75 %) от своя бюджет за разходи за персонал с общ размер около 4 млн. евро (дял 1) и едва 1 млн. евро (37 %) от бюджета за административна инфраструктура в размер на 2,7 млн. евро (дял 2). В резултат на това стойността на неизползваните бюджетни кредити за плащания на административни разходи, които трябва да бъдат преразпределени към бюджета за такива разходи за следващата година, възлиза на 2,7 млн. евро, или 40 % от общия бюджет за административни разходи (дялове 1 и 2) за 2025 г. Според съвместното предприятие увеличението на неизползваните бюджетни кредити за плащания на административни разходи се дължи главно на закъснения при набирането на персонал (дял 1) и при изпълнението на договорите за ремонт (дял 2), за които са били планирани разходи през 2024 г.

Констатации и оценки относно законосъобразността и редовността на операциите

3.11.16. ЕСП одитира една операция по програма „Хоризонт Европа“ (произволно избрана от всички междинни/окончателни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на съвместното предприятие по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. Операцията не съдържа грешки.

3.11.17. Общата служба за одит на Комисията все още не е получила резултати от последващи одити за „Хоризонт Европа“, поради което ЕСП не може да ги вземе предвид при цялостната си оценка.

Констатации и оценки по други въпроси

Недостатъци в процедурата за подбор на старши служител

3.11.18. През 2024 г. Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ е провело процедура за подбор на служител на ръководна длъжност. Кандидати, които не са притежавали необходимия минимален управленски опит и експертни познания, посочени в обявлението за свободна длъжност, не са били систематично изключвани. Това обаче не се е отразило на резултата от процедурата, тъй като избраният кандидат отговаря на всички критерии за подбор.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.11.19. В *приложението* са представени действията, предприети от Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“ в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2023	Само частично приложение на рамката за вътрешен контрол на Комисията . По-специално, съвместното предприятие все още предстои да приключи някои дейности за гарантиране на ефективното функциониране на плана за непрекъснатост на дейността и плана за възстановяване след бедствия, политиката за управление на чувствителните функции и принципите за контрол, свързани с дейностите по наблюдение.	През май 2024 г. съвместното предприятие е приело политика за управление на чувствителните функции. През 2024 г. е приет общ актуализиран план за непрекъснатост на дейността и план за възстановяване след бедствия. Действия за тестване на двата плана са предвидени в общата работна програма в областта на ИТ за 2025 г.	Неприключена

Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“

Отговор на Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване EDCTP3“

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2024/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

3.12. Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ЕССС)

Въведение

3.12.1. Европейският център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ЕССС) със седалище в Брюксел е създаден през май 2021 г. в рамките на програма „Цифрова Европа“ със срок на дейност до 31 декември 2029 г.⁴⁴ То е придобило финансова самостоятелност на 24 септември 2024 г. Преди тази дата отговорността за бюджета на ЕССС за 2024 г. е била на Комисията, която е изпълнила бюджетни кредити за плащания в размер на 74,2 млн. евро и бюджетни кредити за поемане на задължения в размер на 2,1 млн. евро.

3.12.2. ЕССС работи заедно с Мрежата от национални координационни центрове в подкрепа на иновациите и промишлената политика в областта на киберсигурността в сътрудничество с представители на този отрасъл, МСП, европейски организации за научни изследвания и стандартизация, публични субекти и заинтересовани страни, занимаващи се с киберсигурността.

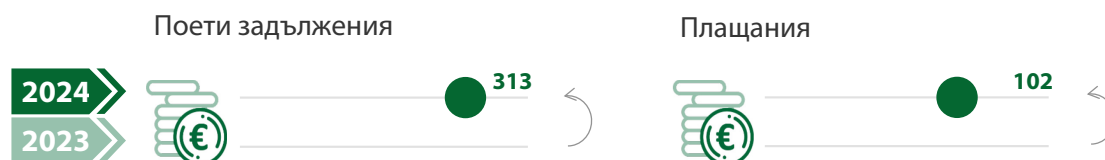
3.12.3. На [фигура 3.12.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие за периода 24 септември — 31 декември 2024 г.

⁴⁴ Регламент (ЕС) 2021/887 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и на мрежа от национални координационни центрове.

Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ЕССС)

Фигура 3.12.1 — Основни данни за СП ЕССС

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва срочно и договорно наети служители.

Източник: Данни, предоставени от ЕССС.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.12.4. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанията за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница 188 представлява неразделна част от становището.

3.12.5. Европейската сметна палата извърши одит на:

- отчетите на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и

Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ЕССС)

б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.12.6. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Обръщане на внимание

3.12.7. ЕСП обръща внимание на бележка 4.1.2 към годишните отчети на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността за 2024 г., в която се посочва, че той е придобил финансова самостоятелност на 24 септември 2024 г. Преди тази дата Комисията отговаря за създаването и първоначалната дейност на ЕССС. ЕСП също така обръща внимание на бележка 4.3.3, в която се посочва, че през 2024 г. общата сума, изплатена под формата на авансово финансиране за оперативни дейности, е била 276,2 млн. евро, от които 195,6 млн. евро са били предоставени от Комисията, преди ЕССС да е придобил финансова автономност. Тези въпроси нямат отражение върху становището на ЕСП.

Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ЕССС)

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.12.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността за периода от 24 септември до 31 декември 2024 г. са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Обръщане на внимание

3.12.9. ЕСП обръща внимание и на бележка 5.1.3 към годишните отчети на ЕССС за 2024 г., в която се посочва, че до 31 декември 2024 г. държавите членки все още не са направили доброволни вноски за съвместните дейности и административния бюджет на ЕССС. Този въпрос няма отражение върху становището на ЕСП.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.12.10. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността за периода от 24 септември до 31 декември 2024 г. са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.12.11. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ЕССС)

Констатации и оценки относно бюджетното управление

ЕССС не разполага с информация за общия размер на вноските от своите членове, получени преди придобиването на финансова самостоятелност

3.12.12. В годишните отчети на ЕССС за 2024 г. не е оповестена никаква информация относно кумулативния размер на вноските на ниво програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“, направени от членовете преди съвместното предприятие да придобие финансова самостоятелност, нито е направено сравнение между вноските, получени от всички източници към края на годината, с целевите нива за вноските, определени за всяка програма. В резултат на това липсва пълно оповестяване в края на годината на резултатите на ЕССС.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

ЕССС частично е въвел рамка за вътрешен контрол

3.12.13. Към края на 2024 г. ЕССС частично е въвел своята [рамка за вътрешен контрол](#), която се основава на 17 принципа. По-специално, все още са необходими действия за осигуряване на ефективното функциониране на плана за непрекъснатост на дейността и плана за възстановяване след бедствия, за въвеждане на политика за управление на чувствителните функции и прилагане на принципите за контрол, свързани с оценката на риска и дейностите по контрол и наблюдение.

Констатации относно законосъобразността и редовността на операциите

3.12.14. ЕСП одитира една операция по програма „Цифрова Европа“ (произволно подбрана от извадка от всички междинни плащания и операции по уравниване, които съвместното предприятие е извършило през 2024 г.) на равнището на крайните бенефициенти, за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. ЕСП установи една грешка с финансово отражение, свързана с недопустими разходи за персонал поради използване на неправилни единични цени при изчисляването на дневни ставки.

Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ECCC)

3.12.15. Общата служба за одит на Комисията (ОСО) извършва последващите одити на плащанията по програма „Хоризонт Европа“. В случая на програма „Цифрова Европа“ тези одити се извършват от Европейската изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията (HaDEA). Все още не са налични резултати от последващия одит, поради което ЕСП не може да ги вземе предвид при цялостната си оценка.

Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни
познания в областта на киберсигурността (ECCC)

Отговор на Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и мрежа от национални координационни центрове

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/ECCC-Replies-SAR-JUS-2024/ECCC-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

**Съвместно предприятие в рамките
на EURATOM**

3.13. Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Въведение

3.13.1. Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на [термоядрената енергия](#) (Съвместно предприятие F4E) е създадено през април 2007 г. за период от 35 години⁴⁵. Една от главните задачи на съвместното предприятие е да осигури участието на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) в Международната организация по термоядрена енергия ITER (ITER-IO), която отговаря за изпълнението на проекта ITER. Основните инсталации за термоядрен синтез се намират в Кадараш, Франция, но седалището на съвместното предприятие се намира в Барселона. Членове на съвместното предприятие са Евратом, представляван от Европейската комисия, и страните — членки на Евратом.

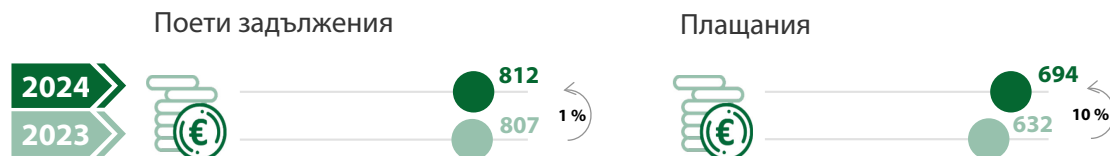
3.13.2. На [фигура 3.13.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

⁴⁵ Решение № 2007/198/Евратом на Съвета за създаване на Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия и за предоставяне на предимства на същото.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Фигура 3.13.1 — Основни данни за СП F4E

Наличен бюджет (в млн. евро)*

Брой служители (към 31 декември)**

* В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е преразпределило за бюджета за текущата година, както и целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

** Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.13.3. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница 188 представлява неразделна част от становището.

3.13.4. Европейската сметна палата извърши одит на:

- отчетите на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия, които се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета за финансовата година, приключила на 31 декември 2024 година, и
- законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети,

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

съгласно разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.13.5. Европейската сметна палата счита, че отчетите на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия за годината, приключила на 31 декември 2024 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2024 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Обръщане на внимание

3.13.6. ЕСП обръща внимание на бележка 6.4.2 от годишните отчети на съвместното предприятие за 2024 г., в която общите разходи за неговите задължения по изпълнение на проекта ITER („разчет при приключването“) се оценяват на 25,8 млрд. евро (по стойности от 2024 г.). Тази оценка отразява увеличението на разходите в резултат на преразгледаните базови стойности за ITER, които са предложени от ITER-IO през юли 2024 г., но все още не са официално приети от Съвета на ITER (вж. точки [3.13.12](#) и [3.13.15](#)).

3.13.7. ЕСП обръща внимание и на буква г) от уводната част на годишните отчети на съвместното предприятие за 2024 г. („Въздействие на международното положение“), в която се описва значителното и продължително инфлационно въздействие на проблемите с веригата на доставки, предизвикани от COVID-19 и от военната агресия срещу Украйна, върху операциите на F4E. Съвместното предприятие е изчислило, че общото въздействие върху разчета при приключването ще бъде 246 млн. евро (по стойности от 2008 г.).

Тези въпроси нямат отражение върху становището на ЕСП.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.13.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.13.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия за годината, приключила на 31 декември 2024 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.13.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки по други въпроси

Преразглеждането през 2024 г. на базовите стойности за ITER значително е увеличило рисковата експозиция на F4E

3.13.11. Споразумението за ITER създава организацията ITER-IO, обединяваща участващите държави (държавите — членки на Евратом, представлявани от Европейската комисия, и Китай, Индия, Япония, Южна Корея, Русия и Съединените щати) и влиза в сила през октомври 2007 г. Съвместно предприятие F4E е учредено през 2007 г. като европейската агенция, която отговаря за приноса на ЕС към проекта ITER. Както ITER-IO, така и F4E са създадени за период от 35 години, който ще приключи през 2042 г. Споразумението за ITER може да бъде удължено с още 10 години с решение на Съвета на ITER.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

3.13.12. През юни 2024 г. ITER-IO е предложила на Съвета на ITER преразгледан план на проекта с нови базови стойности, които да заменят договорените през 2016 г. С този план се отлага края на фазата на сглобяване на ITER от 2025 г. (етап „Първа плазма“) за 2035 г. (начало на научноизследователските операции), а приключването на целия проект от 2042 г. за 2059 г. (17 години след настоящия краен срок). Съветът на ITER е взел под внимание преразгледаните базови стойности и е одобрил използването им от ITER-IO и от локалните агенции (като F4E) като работен план за наблюдение на напредъка и оперативното управление на проекта ITER, без да се засягат общите разходи и годишните бюджетни процедури. Съветът на ITER обаче не е одобрил официално базовите стойности за 2024 г.⁴⁶

3.13.13. През втората половина на 2024 г. Съвместно предприятие F4E е започнало да адаптира оперативното си планиране към преразгледаните базови стойности, следвайки препоръката на Съвета на ITER. Съгласно указ на френското правителство от 2012 г. за създаване на ITER реакторът в Кадараш трябва да започне да функционира в рамките на 25 години (преди април 2037 г.), освен ако Франция не вземе решение за удължаване на този срок.

3.13.14. Базовите стойности за 2024 г. включват няколко важни технически промени в проекта ITER, които могат значително да засегнат обхвата на непаричните вноски в F4E. Основните промени са:

- Разделяне на процеса на сглобяване на два етапа, като придобиването на по-сложните инструменти е отложено за по-късен етап.
- Използване на волфрам вместо берилий в първата стена, непосредствено ориентирана към плазмата, като по този начин се подобрява безопасността и се намаляват разходите в дългосрочен план.
- Значително увеличение на мощностите за радиочестотно нагряване поради промяната в материала на първата стена, което налага използването на допълнителни 48 жироотрона. Съвместно предприятие F4E е предложило да предостави до 16 от тези 48 жироотрона в замяна на възможността за равностойно намаляване на паричните вноски на ITER за укрепване на промишлената устойчивост на ЕС в тази критична област на технологиите за термоядрен синтез.
- Двустепенен дизайн на съоръжения с горещи камери за обезвреждане на замърсени компоненти на ITER, с по-прости и значително по-малки съоръжения по време на фазата на ниска активност, която следва да продължи до 2050 г.

⁴⁶ Вж. [решенията на Съвета на ITER от неговото 34-о заседание](#) (20 юни 2024 г.).

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

3.13.15. На последно място, предложените нови базови стойности ще изискват по-големи парични и непарични вноски в ITER-IO от всички локални агенции. Според годишните отчети на съвместното предприятие очакваното финансово отражение на новите базови стойности от 2024 г. е основният фактор за значителното увеличение на неговите задължения, свързани с изпълнението на проекта ITER („разчет при приключването“), от 21,2 млрд. евро (към края на 2023 г., 21,6 млрд. евро по стойности от 2024 г.) до 25,8 млрд. евро (към края на 2024 г.). Това означава увеличение с около 4,2 млрд. евро (по стойности от 2024 г.) на вноските на Евратом и Франция в оперативните бюджети на съвместното предприятие.

3.13.16. ЕСП признава, че е било необходимо коригиране на базовите стойности от 2016 г., за да се отразят значителните забавяния до момента в изпълнението на проекта, най-вече чрез опростяване на проектното изпълнение. Преразгледаните базови стойности, предложени от ITER-IO обаче увеличават експозицията на F4E на редица рискове, които не са достатъчно добре отразени в неговия най-актуален регистър на риска.

- Рискове, свързани с устойчивостта: актуалността на проекта ITER може да се намали поради изместването на важни етапи (като например етапа „Първа плазма“) по-близо до крайната дата на проекта и по-голямата конкуренция, породена от разработването на проекти за термоядрен синтез в трети държави.
- Правен риск: членовете могат да откажат да одобрят удължаването на срока на споразумението за ITER (което приключва през 2042 г.) или срокът на действие на френския указ може да изтече, преди реакторът да може да бъде пуснат в експлоатация.
- Технически и икономически риск: значителните промени в обхвата на планираните технически резултати на F4E (като например тези, които засягат съоръженията за горещи камери) могат да окажат въздействие върху иновациите.
- Финансов риск: значително по-високите вноски на F4E може да не могат да бъдат устойчиво финансирани от Евратом в рамките на бъдещите МФР или от приемащата държава — Франция.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Констатации относно законосъобразността и редовността на операциите

3.13.17. ЕСП одитира произволна извадка от 30 операции (междинни/окончателни плащания и операции по уравниване), одобрени през 2024 г., за да извърши оценка на ефективността на системите за управление и контрол на Съвместно предприятие F4E по отношение на законосъобразността и редовността на оперативните разходи. Беше установена една грешка с финансово отражение, произтичаща от съществено изменение на два договора за строителни дейности, която не е била отстранена чрез нова процедура за възлагане на обществена поръчка.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

Слабости в системата за управление на риска и в съответния ИТ инструмент на F4E

3.13.18. При определянето на риска F4E се съсредоточава главно върху рисковете за оперативното изпълнение на проекта. Не се разглеждат по подобен начин всички рискове, свързани с човешките ресурси, като например необходимостта от реструктуриране на съвместното предприятие, за да се адаптира към базовите стойности от 2024 г., засиленото използване на външни доставчици на услуги, темите за планирането и управлението на ресурсите (по-специално способността на съвместното предприятие да набира и задържа служители с необходимите умения) и неспазването на [Правилника за длъжностните лица на ЕС](#) или на етичната рамка на съвместното предприятие.

3.13.19. Освен това ИТ инструментът, който F4E използва за управление на риска, не предоставя информация за финансовото отражение по текущи цени на съответните основни рискове и тяхното действително разпространение.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.13.20. В [приложението](#) са представени действията, предприети от Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
1	2019, 2023	Липсва централизирана координационна и управленска функция по отношение на външните доставчици на услуги (ВДУ) и методология за оценка на общите нужди от човешки ресурси на съвместното предприятие (включително ВДУ). Планирането на общите потребности от човешки ресурси (включително ВДУ) не се основава на подходяща оценка на работното натоварване или необходимите умения и способности. Няма единно официално определение за ВДУ, така че тяхното въздействие върху нуждите от редовни служители да може да бъде правилно оценено.	През 2022 г. е създадена работна група за оценка на силната зависимост от външни ресурси с цел тяхното използване да може да бъде по-добре планирано и обосновано. През 2024 г. F4E е одобрило политика за използване на ВДУ, в т.ч. определение на функцията им и планиране на нуждите. Впоследствие през 2025 г. е прието решение за централизирането на тяхната координация и управление.	Неприключена

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
2	2021, 2023	Най-актуалният регистър на риска на F4E разглежда риска от недостатъчно интегриране на външните доставчици на услуги, но не и други потенциални рискове, свързани със силна зависимост от външни доставчици на услуги в дългосрочен план.	През 2025 г. F4E планира да анализира дали други рискове, свързани с ВДУ, следва да бъдат включени в регистъра на рисковете.	Неприключена
3	2022, 2023	Ниско ниво на изпълнение на бюджета за поемане на задължения за оперативни разходи. Ниска степен на изпълнение на бюджета за плащания на административни разходи (дъл 2) и голям брой случаи на анулиране на поети задължения, пренесени от предходната година.	Тази ситуация се е подобрила през 2024 г. В края на 2024 г. F4E е използвало 91 % от бюджетните си кредити за поемане на задължения (2023 г. — 70 %) и 68 % от бюджета си за плащания на административни разходи (2023 г. — 65 %), като е отменило 19 % от кредитите за поемане на задължения, пренесени от предходната година (2023 г. — 21 %).	Приключена
4	2022, 2023	Висшето ръководство на F4E е в състояние на преход от края на 2022 г. насам и значителна реорганизация през 2023 г., която е довела до промяна в ролите и отговорностите на средното управленско равнище.	През 2024 г. F4E е започнало всички процедури за набиране на персонал за свободните висши и средни ръководни длъжности и ги е финализирано през март 2025 г.	Приключена

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
5	2022	Последната оценка на риска на F4E не отразява рисковете, породени от известни значими събития, които засягат неговите дейности.	F4E е въвело нова концепция за определяне на риска с цел да улесни бързата консолидация на нивото на обобщаване на риска и да увеличи видимостта на всички дейности по управление на риска. Въпреки това основните рискове, произтичащи от предложените базови стойности от 2024 г., не са адекватно отразени в оценката на риска на съвместното предприятие (вж. точка 3.13.16). През 2025 г. F4E планира да анализира дали други рискове следва да бъдат включени в регистъра на рисковете.	Неприключена
6	2023	Разчетите на F4E за целите на дългосрочното планиране, оповестени в годишните отчети за 2023 г. (включително разчетът при приключването), са значително занижени, тъй като все още се основават на ключовите етапи и допусканията за разходите от 2016 г., при които не са отчетени значителни и по-скорошни технически промени.	В годишните отчети на F4E за 2024 г. разчетът при приключването се основава на предложените през 2024 г. базови стойности (вж. точка 3.13.15).	Приключена

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Корективни действия и други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП
7	2023	Годишните доклади на F4E не отразяват точно ситуацията по отношение на постоянните служители, включително срочно наетите служители на безсрочни договори, които фактически представляват постоянен персонал.	Годишните отчети на F4E за 2024 г. не предоставят информация за срочно наетите служители, назначени на постоянни длъжности.	Неприключена
8	2023	Структурата за вътрешен одит на съвместното предприятие не предостави задоволителни доказателства, че редовно използва информация за управление на риска при планирането на дейностите по вътрешен одит. Рамката за вътрешен контрол все още не включва интегриран процес за управление на риска.	През 2024 г. F4E е въвело редовни тримесечни срещи между своите екипи за управление на риска и вътрешен одит. Резултатите от тези срещи все още не са взети предвид в процеса на вътрешен контрол.	Неприключена
9	2023	Липсва политика за управление на чувствителните функции.	През април 2025 г. съвместното предприятие е приело политика за управление на чувствителните функции. В съответствие с принципите на тази политиката то е определило списък на чувствителните длъжности и съответните свързани с тях мерки.	Приключена

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Отговор на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/F4E-Replies-SAR-JUS-2024/F4E-Replies-SAR-JUS-2024_BG.pdf

Настоящият доклад беше приет от Одитен състав IV с ръководител Petri Sarvamaa — член на Европейската сметна палата, в Люксембург на заседанието му от 23 септември 2025 г.

За Европейската сметна палата

Tony Murphy
Председател

Съкращения

„Глобално здравеопазване EDCTP3“	Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване“ и Партньорство за клинични изпитвания между европейските и развиващите се страни 3
„Чист водород“	Съвместно предприятие „Чист водород“
„Чисто въздухоплаване“	Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“
„Чисто небе“	Съвместно предприятие „Чисто небе“
7РП	Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (2007—2013 г.)
BBI	Съвместно предприятие „Биотехнологични производства“
CBE	Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“
CNECT	Генерална дирекция „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“ на Европейската комисия
ECCC	Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността
ECSEL	Съвместно предприятие „Електронни компоненти и системи за водещи позиции на Европа“
EDCTP	Партньорство за клинични изпитвания между европейските и развиващите се страни
EU-Rail	Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“
EuroHPC	Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
F4E	Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия
FCH	Съвместно предприятие „Горивни клетки и водород“
HaDEA	Европейска изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията
INI	Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“
IMI	Съвместно предприятие „Инициатива за иновативни лекарства“
ITER	Международен термоядрен експериментален реактор
ITER-IO	Международна организация по термоядрена енергия ITER

KDT	Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“
MOVE	Генерална дирекция „Мобилност и транспорт“ на Европейската комисия
RTD	Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“ на Европейската комисия
S2R	Съвместно предприятие Shift2Rail (европейска инициатива в областта на железопътния транспорт)
SESAR	Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе
SNS	Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“
ВДУ	Външен доставчик на услуги
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
ИИ	Изкуствен интелект
МОС	Международни одитни стандарти
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
МСЕ	Механизъм за свързване на Европа
МФР	Многогодишна финансова рамка
НВДД	Непарични вноски за допълнителни дейности
НВОД	Непарични вноски за оперативни дейности
ОСО	Обща служба за одит на Европейската комисия
ПВБ	План за възстановяване след бедствия
ПНД	План за непрекъснатост на дейността
СВО (IAS)	Служба за вътрешен одит
СП	Съвместно предприятие на ЕС

АВТОРСКИ ПРАВА

© Европейски съюз, 2025 г.

Политиката на ЕСП относно повторната употреба е определена в [Решение № 6—2019 на Европейската сметна палата](#) относно политиката за свободно достъпни данни и повторната употреба на документи.

Освен ако не е посочено друго (например в отделни известия за авторските права), създаденото от ЕСП съдържание, притежавано от ЕС, е лицензирано по [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Това означава, че като правило повторната употреба е позволена, при условие че са посочени първоначалните източници и всички извършени промени. Лицето, което използва информацията на ЕСП повторно, следва да не изменя първоначалния смисъл или послание на документите. ЕСП не носи отговорност за последствия, възникнали в резултат на повторното използване.

Необходимо е да се получи допълнително разрешение в случаите, когато дадено съдържание изобразява разпознаваеми частни лица, например на снимки на персонала на ЕСП, или когато е включено съдържание на трети страни.

В случаите, когато е получено такова разрешение, то отменя и заменя горепосоченото общо разрешение и ясно посочва всички ограничения при използването.

За използването или възпроизвеждането на съдържание, което не е собственост на ЕС, може да е необходимо да се потърси разрешение директно от носителите на авторските права.

Софтуер или документи, обхванати от правата на индустриална собственост, като патенти, търговски марки, регистрирани дизайни, лого и наименования, са изключени от политиката на ЕСП за повторно използване.

Уебсайтовете на всички институции на Европейския съюз, включени в домейна europa.eu, съдържат препратки към сайтове на трети страни. Тъй като ЕСП не контролира съдържанието им, моля, запознайте се с тяхната политика за поверителност на данните и с политиката за авторските права.

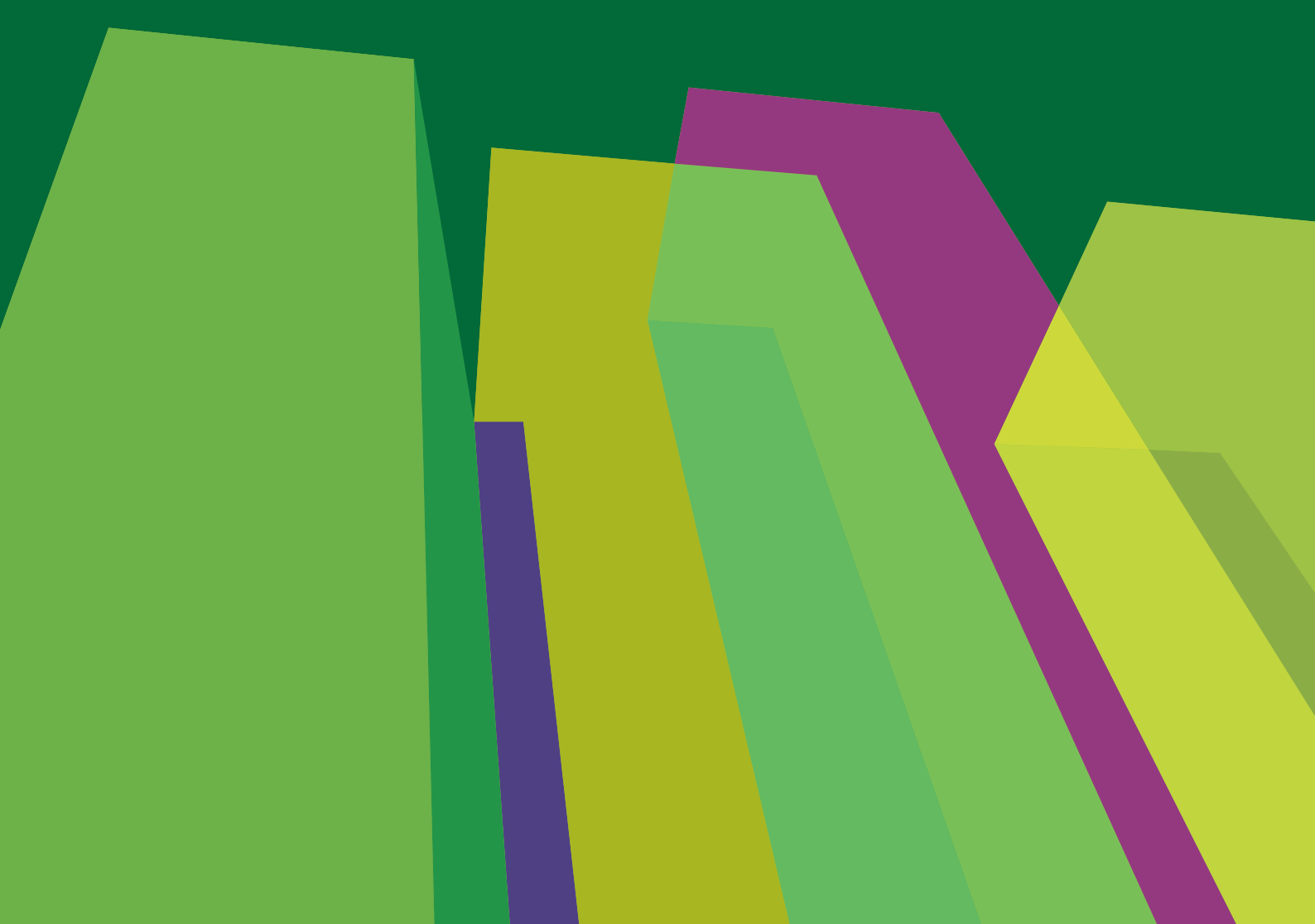
Използване на логото на ЕСП

Логото на ЕСП не може да бъде използвано без предварително разрешение.

PDF	ISBN 978-92-849-5346-2	ISSN 2811-9967	doi:10.2865/2728541	QJ-01-25-035-BG-N
-----	------------------------	----------------	---------------------	-------------------

ЦИТИРАНЕ НА ПУБЛИКАЦИЯТА

Европейска сметна палата, [Годишен доклад относно съвместните предприятия на ЕС за финансовата 2024 година](#), Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Служба за публикации
на Европейския съюз